

TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ

TURKISH LIBRARIANSHIP

İçindekiler / Contents

	Sayfa / Page
Editörden / Editorial	135
Hakemli Yazılar / Refereed Papers	
Araştırma Makaleleri / Research Articles	
Nermin Çakmak ve Engin Baysen <i>An Attitude Scale for the Information Search Process (ASISP): A Study of Reliability and Validity / Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ): Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması</i>	138
Görüşler / Opinion Papers	
Bülent Yılmaz <i>Türk Millî Kütüphanesi ile İlgili Güncel Durum Üzerine / On Current Situation of Turkish National Library</i>	165
Cem Özel <i>Atf İndekslerinde Bir Araştırma Örneği / A Research Case in Citation Indexes</i>	168
Müslüm Yurtseven <i>Kurumsal Akademik Arşivlerde Farkındalık Oluşturma Çalışmaları: İSTE Kurumsal Akademik Arşivi Örneği / Awareness Raising Studies at Academic Institutional Repositories: İSTE Academic Institutional Repository Example</i>	171
Okuyucu Mektupları / Reader Letters	
Türk Kütüphaneciliği Editörler Kurulu <i>Ali Can Biyografisi (1952-2019) / Biography of Ali Can (1952-2019)</i>	182
Hülya Can Ali / Ali	183
Nilgün Salmaner Alican / Alican	186
Bülent Yılmaz <i>"Can" Ali / "Can" Ali</i>	188
Erol Yılmaz <i>Çaya Sevgisini Katan Ali Can / Ali Can Who Add His Love to the Tea</i>	190
Suzan Akyüz <i>"İyi İnsan"a / To the "Good Man"</i>	193
Rasim Özgür Dönmez <i>Dayım: Bir İnsanoğlunun Portresi / My Uncle: A Portrait of a Wise Man</i>	194
Hasan S. Keseroğlu <i>Ölüm / Death</i>	197
M. Tayfun Gülle <i>Güneşin Olsun Gönlünde / Have Sunshine in Your Heart</i>	202
Çeviri Yazılar / Translations	
Zehra Taşkın <i>Bilimsel İletişimde Çok Dilliliğe İlişkin Helsinki Girişimi / Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication</i>	206
Tanıtım-Değerlendirme / Reviews	
Semanur Öztemiz <i>Küresel Ağlar Odağında Kültür, Kimlik ve Mekân Tartışmaları / Culture, Identity and Space Discussions under Consideration of Global Networks</i>	208

İçindekiler / Contents

	Sayfa / Page
Editörden / Editorial	135
Hakemli Yazılar / Refereed Papers	
Araştırma Makaleleri / Research Articles	
Nermin Çakmak ve Engin Bayşen <i>An Attitude Scale for the Information Search Process (ASISP): A Study of Reliability and Validity / Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ): Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması</i>	138
Görüşler / Opinion Papers	
Bülent Yılmaz <i>Türk Millî Kütüphanesi ile İlgili Güncel Durum Üzerine / On Current Situation of Turkish National Library</i>	165
Cem Özel <i>Atıf Dizinlerinde Bir Araştırma Örneği / A Research Case in Citation Indexes</i>	168
Müslüm Yurtseven <i>Kurumsal Akademik Arşivlerde Farkındalık Oluşturma Çalışmaları: İSTE Kurumsal Akademik Arşivi Örneği / Awareness Raising Studies at Academic Institutional Repositories: İSTE Academic Institutional Repository Example</i>	171
Okuyucu Mektupları / Reader Letters	
Türk Kütüphaneciliği Editörler Kurulu <i>Ali Can Biyografisi (1952-2019) / Biography of Ali Can (1952-2019)</i>	182
Hülya Can Ali / Ali	183
Nilgün Salmaner <i>Alican / Alican</i>	186
Bülent Yılmaz <i>“Can” Ali / “Can” Ali</i>	188
Erol Yılmaz <i>Çaya Sevgisini Katan Ali Can / Ali Can Who Add His Love to the Tea</i>	190
Suzan Akyüz <i>“İyi İnsan”a / To the “Good Man”</i>	193
Rasim Özgür Dönmez <i>Dayım: Bir İnsanoğlunun Portresi / My Uncle: A Portrait of a Wise Man</i>	194
Hasan S. Keseroğlu <i>Ölüm / Death</i>	197
M. Tayfun Gülle <i>Güneşin Olsun Gönlünde / Have Sunshine in Your Heart</i>	202
Çeviri Yazılar / Translations	
Zehra Taşkın <i>Bilimsel İletişimde Çok Dilliliğe İlişkin Helsinki Girişimi / Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication</i>	206
Tanıtm-Değerlendirme / Reviews	
Semanur Öztemiz <i>Küresel Ağlar Odağında Kültür, Kimlik ve Mekân Tartışmaları / Culture, Identity and Space Discussions under Consideration of Global Networks</i>	208

Editörden / Editorial

Türk Kütüphaneciliği ve Bilimsel İletişimde Yeni Kazanımlar

Turkish Librarianship and New Advantages in Scholarly Communication

Türk Kütüphaneciliği Editörler Kurulu*

Scholarly communication has an important role in the development of science. Turkish Librarianship Journal supports the cumulative progress and effective sharing of scientific information about the library and information science in Turkey. In the editorial section, we would like to share the new approaches to improve the scientific evaluation process of Turkish Librarianship Journal.

Değerli Okurlarımız,

Yeni başlayan her günle, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı değişimin ve sizlerle paylaşımlarımızın etkisiyle bilgi yüzeyimizi geliştiriyor, derinleştiriyor, kısaca yenileniyoruz. Bu serüvende, zaman ve mekân sınırlarını ortadan kaldıran, 7/24 etkileşime olanak veren, sürdürülebilir bilgi paylaşımını destekleyen sistemlerle bilgi paylaşım yollarımızı genişletmek istiyoruz. *Türk Kütüphaneciliği* dergisi, bilgi ve belge yönetimi alanında üretilmiş/üretilen bilgiyi zamanımızın ötesine taşıyabilmek, yeni bilgilerin üretilmesine gerekli katkıyı sağlayabilmek için tüm paydaşlarıyla sürekli ve düzenli bir iletişim ortamı ve işbirliği içerisinde hareket etmektedir. Bu ortak enerjile birlikte büyüyen ve gelişen dergimiz, alanımızdaki bilgi birikiminin ve uygulamasının bir yansıması olmaktadır. Geçmişten geleceğe, yayımlanan her sayı, yeni başlangıçlara uzanmaktadır.

Bilgi ve belge yönetimi araştırmalarında uluslararası referans olabilecek bir bilgi platformu durumuna gelme vizyonu, mesleki ve bilimsel yayıncılığı evrensel etik değerler doğrultusunda teşvik etme misyonu ile *Türk Kütüphaneciliği* dergisi; alanımızdaki bilgi paylaşımını, bilimsel iletişimi, dinamik ve etkileşimli bir ortamda desteklemek adına çalışmalarını hızla sürdürmektedir. Bilindiği üzere, 2019 yılından itibaren, sayılarımızın yalnızca elektronik ortamda yayımlanacağı bilgisini sizlerle paylaşmıştık. Haziran 2019 sayısı ile de dergimize ilişkin tüm bilimsel süreçlerin DergiPark platformu üzerinden yürütülmeye başlandığı haberini paylaşmak isteriz. Bu geçiş sürecinde, siz değerli okurlarımızdan gelen istek ve öneriler doğrultusunda, DergiPark platformuna ve bundan sonraki editoryal değerlendirme ve iletişim sürecimizin işleyişine ilişkin kısa bir bilgilendirme yapmak amacıyla aşağıdaki bilgileri sunarız.

DergiPark, TÜBİTAK ULAKBİM çatısı altında, Türkiye'de yayımlanan akademik dergiler için elektronik ortamda barındırma ve editoryal süreç yönetimi hizmeti sunan bir

* Editorial Board of Turkish Librarianship

platformdur.¹ *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin tüm bölümlerine yazı gönderebilmek için, henüz üye değilseniz, öncelikle DergiPark'a üye olmanız gerekmektedir. Üyelik sonrasında, *Türk Kütüphaneciliği* sayfası² üzerinden ilgili açıklamaları okuyabilir, çalışmanızla ilgili tüm süreçleri izleyebilirsiniz. *Türk Kütüphaneciliği* Editörler Kurulu olarak, tüm paydaşlarımızla yayın aşamasındaki iletişim, DergiPark üzerinden gerçekleştirilecektir. Hem yazarlar hem de yazı değerlendirme kurulu üyeleri, ilgili belgeleri sistem üzerinden iletebileceklerdir. Editörlerimizden Zehra Taşkın, yaşanan geçiş sürecinde sizlere yardımcı olmak amacıyla, DergiPark sisteminde yazı gönderme aşamalarını ayrıntılarıyla anlatan bir video hazırlamıştır.³ Özellikle, sistemi yeni kullanmaya başlayan ve dergimize yazı göndermek isteyen meslektaşlarımızın bu videoyu izlemelerini öneririz.

Saygıdeğer Okurlarımız,

Sizlerle, bir başarı haberini paylaşmak isteriz. Editörler Kurulu Üyemiz Dr. Öğr. Üyesi Zehra Taşkın'ın hazırladığı, "Lehçe ve İngilizce için içerik tabanlı atıf analizi sistemi" isimli proje, Polonya Ulusal Ajansının (NAWA) ULAM programı kapsamında kabul edilmiştir. Editörümüz, iki yıl süreyle Adam Mickiewicz Üniversitesi Scholarly Communication Research Group'ta çalışmalarını sürdürecektir. Editörümüzü kutlar, başarılarının devamını dileriz.

Değerli Okurlarımız,

Ülkemizde yayımlanan bilimsel süreli yayınlar, bu yayınlarda yer alan çalışmalara erişim ve bilimsel yayın süreçleri açısından önemli bilgilerin paylaşıldığı, danışmanımız Prof. Dr. Umut Al'ın da bir sunum gerçekleştirdiği, TR Dizin Tanıtım Etkinliği'nden söz etmek isteriz. 13 Eylül 2019 tarihinde Ankara'da düzenlenen etkinlikte, TR Dizin'e ilişkin bilgi verilmiş, editörlük ve hakem değerlendirme süreçleri değerlendirilmiş, Türkiye'de dergi yayıncılığı, etik uygulamalar ve yağmacı dergiler gibi bilimsel yayıncılığın temel konuları/sorunları tartışılmıştır. Editörler Kurulu üyelerimizin de izlediği etkinlik sonrasında Türkiye'de açık erişim ve açık bilim farkındalığı konusunda yapılacak çalışmaların ne denli önemli olduğu ortaya çıksa da, her şeyden önce açık erişimin kavramsallaştırılması için daha fazla yol kat edilmesinin gerekliliği anlaşılmıştır. Bu bağlamda, dergimizin ülkemizde açık bilim hareketine desteğinin artarak devam edeceği bilgisini tüm paydaşlarımızla paylaşmaktan memnuniyet duyarız.

Saygıdeğer Okurlarımız,

Yakın zamanda kaybettiğimiz, mesleğimiz için büyük emek vermiş kıymetli hocalarımızın anılarına ithaf ettiğimiz özel sayılara ilişkin önemli tarihleri hatırlatmak isteriz. Prof. Dr. Meral Alpay anısına hazırladığımız, Aralık 2019 "Türkiye'de Kütüphanecilik Özel Sayısı" için hakemli yazı gönderme tarihi 15 Eylül 2019'da sona ermiştir ancak diğer yazılarınızı (anı, görüş) 15 Kasım 2019 tarihine kadar gönderebilirsiniz. Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu hocamız anısına hazırladığımız, 2020 yılının ilk sayısı "Kütüphaneciliğimize Kanat Gerenler Özel Sayısı" konulu olup, hakemli yazılar, 15 Aralık 2019, diğer yazılar 15 Şubat 2020 tarihine kadar gönderilebilir. Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ hocamız anısına hazırladığımız, 2020 yılı Haziran sayısı "Kütüphaneciliğimize Kanat Gerenler II Özel Sayısı" konulu olup, hakemli yazılar 15 Mart 2020, diğer yazılar 15 Mayıs 2020 tarihine kadar gönderilebilir. Mesleğimizin çınarlarından olan hocalarımız için tasarlamakta olduğumuz özel sayılara mesleğimizin dünü, bugünü ve geleceğine yönelik bilimsel ve görüş niteliğindeki değerli katkılarınızı bekliyor, tüm paydaşlarımızı katkı vermeye davet ediyoruz.

¹ Bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/page/about>

² Bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk>

³ Bkz. <https://www.youtube.com/watch?v=MexA18u-hq8&t=90s>

Değerli Okurlarımız,

Elinizdeki sayıda, geçtiğimiz Temmuz ayında kaybettiğimiz, 2000-2002 yılları arasında Türk Kütüphaneciliği Yayın Kurulu Üyeliği de yapmış olan değerli meslektaşımız Ali Can adına, meslektaşlarımızın mektuplarından oluşan bir anı albümü hazırlanmıştır. Değerli meslektaşımız Ali Can'ın ailesine ve yakınlarına başsağlığı diliyor, albüme katkı sunan tüm yazarlarımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli Okurlarımız,

Alanımız bilgi birikimine katkı sağlayacak, birbirinden değerli çalışmaların yer aldığı Eylül 2019 sayımızı sizlerin beğenilerine sunarız.

Saygılarımızla,

Türk Kütüphaneciliği
Editörler Kurulu

Hakemli Yazılar / *Refereed Papers* Araştırma Makaleleri / *Research Articles*

*An Attitude Scale for the Information Search Process (ASISP): A Study of Reliability and Validity**

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ): Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması**

Nermin Çakmak*,**** ve Engin Baysen*******

Abstract

The main aim of this study is to develop a valid and reliable measurement tool, which can reveal the attitudes of undergraduate students regarding the Information Search Process (ISP). Internal consistency and reliability computed with Cronbach Alpha (n=374) and test-retest. Construct validity was calculated through factor analyses, Exploratory Factor Analysis - EFA (n=883), and Confirmatory Factor Analysis-CFA (n=200). Additionally, varimax rotation, item-total correlations, and interdimensional correlations were conducted. After conducting these tests reliable and valid attitude scale, Attitude Scale for the Information Search Process (ASISP) with a total of 46 items, and a five-dimensional structure measuring individuals' attitudes toward ISP was finalized. Thus, ASISP is constituted by, "task initiation," "topic selection process," "defining focused topic", "information collection and search closure," and the "skills of research methodology" dimensions. The results of the study support the idea that the ISP is culture depended.

Keywords: Information search process; attitude; attitude scale; reliability and validity; undergraduates.

* The article was developed from Çakmak's PhD thesis called (2016) "Undergraduate students' concepts, attitudes and thoughts regarding information search process".

** Bu makale, Çakmak' ın (2016) "Lisans öğrencilerinin bilgi arama süreçleri ile ilgili kavramları, tutumları ve düşünceleri" başlıklı doktora tezinden geliştirilmiştir.

*** Corresponding author (Sorumlu yazar),

**** Assist. Prof. Dr., Ataturk University, Faculty of Letters, Department of Information and Document Management, Turkey

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-mail: nermin.cakmak@atauni.edu.tr

***** Assoc. Prof. Dr., Near East University, Ataturk Faculty of Education, Nicosia, Cyprus

Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi. E-mail: engin.baysen@neu.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 05.06.2019

Kabul tarihi - Accepted: 27.09.2019

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, lisans öğrencilerinin “Bilgi Arama Süreci” (BAS) ile ilgili tutumlarını ortaya çıkarabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. İç tutarlılık ve güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha (n=374) ve test- tekrar test düzeyleri hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği Açıklayıcı (n=883) ve Doğrulayıcı (n=200) faktör analizleri ile hesaplanmıştır. Ayrıca, varimax rotasyonu, madde-toplam korelasyonları ve boyutlararası korelasyon hesaplamaları yapılmıştır. Bu hesaplamalar sonucunda, beş boyut ve 46 maddeden oluşan Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeğinin (BASTÖ), bireylerin BAS’a ilişkin tutumlarını belirlemek üzere kullanılabilir ve geçerli bir araç elde edilmiştir. Böylelikle BASTÖ, “Başlama”, “Konu seçim süreci”, “Odak konunun belirlenmesi”, “Bilgi toplama ve tamamlama” ve “Araştırma yöntemi becerileri” boyutlarından oluşmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarının BAS’ın kültüre bağlı olduğu düşüncesini desteklediği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Bilgi arama süreci; tutum; tutum ölçeği; güvenirlilik ve geçerlik; lisans öğrencileri.

Introduction

In the 21st century, it is crucially important for undergraduate students to be learners not only in their academic life but also in their work-life after graduation. They need to become lifelong learners, that they gain high order information seeking (IS). IS includes skills such as being aware of their information needs, finding, analyzing, synthesizing the information they need, writing in line with the scientific and ethical principles and presenting what they write in various settings, critical thinking and problem solving (Bentley, Robinson, & Ruscitti, 2015; Çakmak, 2016; FitzGerald, 2016; Manarin, McGrath, & Carey, 2016). However, for most undergraduate students, information seeking is a quite complicated and challenging process. IS experience of the students are affected by many internal factors including feelings, thinking, individual characteristics (George, 2008; Kuhlthau, 1996; Nahl, 1997), and attitudes (Çakmak, 2016).

Attitudes determine an individual’s response to a person, group, object, or phenomenon/event, called the target object in the study (Ajzen, 2005). Tripartite framework which was firstly suggested by McGuire (1969) and accepted by many researchers (Kelvin, 1970; Cacioppo, Petty, & Geen, 1989; Aronson, Wilson, & Akert, 2013) and the researchers of the present study assumes that an attitude to a target object is constituted by three dimensions, cognitive, affective, and behavior. For example, Item 11 (I feel relieved...) is an effective one dealing with individual’s feelings; Item 7 (I do not know...) deals with individual’s cognitive elements; Item 28 (I use my time well...) deals with behavioral features. On the other hand, Kuhlthau (1996, pp. 41-42) stated cognitive, affective, and physical aspects, but she did not mention them as attitudes, this discussion can be found in the Significance section.

Attitudes have a strong positive or negative influence on an individual’s beliefs, thoughts, and actions (Bohner & Wänke, 2002; Bohner & Dickel, 2011). Attitude is learned by experience, drives an individual to a particular behavior and the behavior may continue on a positive or negative way consistently toward the attitude’s object (Ajzen, 2005). Strong attitudes developed toward the attitude object are harder to change than weak attitudes. They are resistant to change, become stable/settle in, and particularly have a negative impact on cognition and action (How & Krosnick, 2017, pp. 328-329).

Even though students receive classes on information access, scientific research methods, academic paper writing, library user training throughout their undergraduate study, they are observed to have difficulty in IS. The authors’ such experiences about the students lead to think that persistency on unfavorable behaviors may be resulting from their strong and negative attitudes toward IS. Moreover, unfavorable attitudes toward IS may negatively influence their future work and social life, particularly those who put prominence on research. Thus, the present

study focused on undergraduate students' attitudes toward IS. Regarding an attitude study, the preliminary step is to understand, and thus to measure attitudes.

The present study aimed to construct a valid and reliable instrument revealing undergraduate students' attitudes toward ISP. The instrument could be used to measure the attitudes periodically and to find the effects of any intervention or factor. The instrument can be used to make correlation studies such as the correlation between students' academic performance and attitudes. Moreover, the scale can be used to find the correlation between attitudes and the anxieties of IS; attitudes and information literacy self-efficacy. Similar correlation studies can be done utilizing different scales of self-concept, attitude toward educational research writing, research can also be found relating more than two variables.

The ASISP can be utilized to reveal if there are significant differences among different cultures, grade levels, gender, age, etc. Thus deeper understanding of students would enable new research and proper library education programs.

Measuring Attitudes

When we want to understand someone's attitude to an object, it is not always possible to conclude by direct observations because; attitudes are hidden or implicit variables (Bohner & Wänke, 2002; Schwarz, 2008). Therefore, we can reveal, measure, or understand it by using certain techniques. In order to explore and better understand undergraduate students' attitudes toward information search processes, Likert's (1967, 2008) "Total Rating Scale" was used in this study. Therefore, the authors developed an Attitude Scale for the Information Search Process - ASISP to explore the undergraduate students' attitudes toward ISP.

Present researchers preferred to adopt Kuhlthau's (1983, 1996) six-stage Information Search Process (ISP) model while preparing ASISP. Kuhlthau's ISP model provided a theoretical basis for several studies. It investigates individuals' thoughts, feelings, actions about ISP from a holistic perspective, has been tested on different study groups in long-term research, and its validity has been confirmed.

ASISP may offer a significant contribution to librarians and educators in identifying undergraduate students' existing positive and negative attitudes toward ISP and better understanding their strengths and weaknesses related to the process stages. Also, ASISP may be used as a worthwhile guide for developing, planning or structuring information literacy, library literacy, user training, and scientific research processes and research methods course programs and curriculum that can support the improvement of IS and library literacy skills, academic performance and information-seeking self-efficacy. Furthermore, the scale may offer a significant contribution to other information-seeking studies in LIS field, especially the studies investigating the affective factors regarding information seeking processes, and provide a different perspective to such studies in respect of attitude toward affective factors.

Theoretical Background

Information Seeking and Information Search Process

Information seeking continues to maintain its importance since the early 1900s in LIS. Early research of information seeking considers mostly the utilization of the library instead of users (Savolainen, 2009, p. 189). Research regarding information seeking accelerated after the 1960s but continued traditionally until mid-1980s. In other words, research in this period focused on the system rather than individual (Ingwersen & Järvelin, 2005). Nevertheless, information seeking research in the mid-1980s evolved to new perspectives; the focus shifted from the system to the individuals. Dervin and Nilan's study "Information needs and uses" in 1986 is a benchmark showing the shift (Ingwersen & Järvelin, 2005, p. 55). Access to the Kuhlthau's

studies (1983, 1991, 1996) regarding information search processes in the arena shifted the focus to individuals' interior characteristics such as thinking, feeling, and action. Additionally, these three factors were comprehensively considered and analyzed by Kuhlthau for the first time (Cheng, 2004; Çakmak, 2016; Savolainen, 2015b).

Throughout the literature the information-seeking concept is defined focusing on different aspects of the process including phrases such as purposeful act (Vakkari, 1999); information requirement (Case & Given, 2016; Rouse & Rouse, 1984); solving problems (Hyldegård, 2006; Rouse & Rouse, 1984); a process (Barranoik, 2004; George, 2008; Kuhlthau, 1983) and a learning process (Kuhlthau, 1996; Marchionini, 1989; Rieh, Collins-Thompson, Hensen, & Lee, 2016). The common aspects are emerged as that the information search is a process and constituted of repeated activities and steps (Çakmak, 2016).

In the literature on LIS, the ISP has been addressed in two ways; linearly (conventional) and non-linearly. According to the conventional approach, the ISP progresses sequentially, from topic selection to writing the assignment (Hook & Graver, 1962). For the first time, Kuhlthau pointed out that the ISP does not progress in the sequential form emphasized by the conventional approach, and she indicated that the search for information is a much more complex process which has as many mental (conceptual - cognitive) aspects as it does psychological ones (Burdick, 1995; Cheng, 2004, Çakmak, 2016). According to Kuhlthau (1983, 1988, 1996), the main feature of any process is that it extends over time, and the process of searching for information cannot be separated from this. Within this period, the ISP can be influenced by the individual's thoughts, feelings, behavioral traits, and learning styles. After Kuhlthau, many researchers have addressed and reviewed the ISP differently from the conventional approach (e.g. Barranoik, 2004; Çakmak, 2016; Marchionini, 1989; Rouse & Rouse, 1984; Yoon & Nilan, 1999).

Kuhlthau's ISP Model

Several models developed for information search also have described the importance and role of the affective factors such as doubt, anxiety, fear in individuals'/users' information-seeking experiences (Kuhlthau, 1983, 1996; Nahl, 1997; Wilson, 1999). Among these models, Kuhlthau's ISP model is the first model that draws attention to the importance of affective factors in information search (Case & Given, 2016; Savolainen, 2015a). Kuhlthau's model has revealed that thoughts and actions, as well as affective factors, influence the ISP.

In early 1980s Kuhlthau in her doctoral thesis researched factors of information seeking, namely thought, feeling, and action in a comprehensive way (1983, 1996; Savolainen, 2015b). Kuhlthau's thesis (1983) was her preliminary study, which enables her to develop a model for ISP. Kuhlthau observed high school students working on their projects and related students' research experiences with constructivist learning processes. According to Kuhlthau, students behave similarly during their research. Almost all of the students felt confusion and anxiety in the first steps of the research projects, just like what is felt in constructivist learning processes. In the next steps of the process, depending on their experiences, uncertainty yield to certainty and anxiety to confidence. Her observations, thus, directed Kuhlthau to utilize constructivist theories during developing her ISP model (2007, p. 32). In this sense, Kuhlthau's ISP model emerges from George A. Kelly "Personal Construct Theory" (Kuhlthau, 1983, 1996). Adding while developing her ISP model Kuhlthau was also affected by theories of John Dewey and Jerome Bruner; Belkin, Oddy, and Brooks ASK model and Taylor "Information Need" model (Kuhlthau, 1991, 1996). Thus, Kuhlthau revealed that students' information-seeking not only constituted by information gathering and reporting but, constituted by more complex constructivist processes, thinking, feeling and action (Kuhlthau, Heinström, & Todd, 2008).

The ISP model is constituted by,

- 1) *Task Initiation-TI*: The information requirements are identified. At this stage, when individuals begin to become aware of their lack of information, they feel a sense of uncertainty and anxiety.
- 2) *Topic selection-TS*: The main research topic for the assignment or project, and the approach which will be followed is determined. Anxiety increases if the topic is not selected quickly. When the main topic is selected, negative feelings such as uncertainty and anxiety are replaced by positive once.
- 3) *Pre-focus Exploration-PE*: Research is undertaken in order to determine a potential narrowing of the main topic. For many people, this is the hardest step of the process. Feelings predominantly felt during this process are confusion, frustration, and doubt.
- 4) *Focus Formulation-FF*: Different aspects of the main topic are condensed into a single focus. For many people, focus formulation is the turning point of the research process: it is where the feeling of uncertainty decreases, and where confidence increases.
- 5) *Information Collection-IC*: Information about the focus topic is gathered. The main idea at this stage is to obtain descriptive and supportive knowledge. At this stage, as uncertainty diminishes, the sense of confidence continues to increase.
- 6) *Search Closure-SC*: In this last stage of the research process, a feeling of relaxation is most common. If research went well, a sense of satisfaction would arise, and if it went badly, a sense of disappointment. The task at this stage is to complete the research and prepare it for presentation or use the results in various ways (Kuhlthau, 1991, 1996, 2007).

The ISP model was tested and proved starting late 1980s and continued 15 years via a longitudinal case studies considering a wide range of sampling (high school, college and adult public library users) and various library types (academic, public and school) utilizing quantitative and in-depth qualitative research (Kuhlthau, 1988, 1996; Kuhlthau, Turock, George, & Belvin, 1990; Kuhlthau et al., 2008). These studies showed that users' behaviors of these three different types of libraries do not differ from each other. Thus, the model can be forwarded to explain not only the high school students' ISP but also the other processes as well (Çakmak, 2016). The model was used as a base in many experimental studies by many researchers (Cheng, 2004; Hyldegård, 2006; Kracker, 2002; Kracker & Wang, 2002; Nahl, 1997; Peterson, 2008) and has provided a useful framework for them. In their research in 2008, Kuhlthau and her colleagues tested the model to see if it is still useful for users regarding the theoretical and explanatory framework. Kuhlthau et al. (2008) showed that it could be used as a theoretical framework for many studies regarding subjects such as digital environment, information retrieval systems, relevance judgments, adult information seeking in work and everyday life, and educational contexts. Literature concerning LIS after the year 2008 showed that the model still presents a basic theoretical background for research regarding undergraduates' (Hendahewa & Shah, 2017; Krubu, Zinn, & Hart, 2017; Wu, Dang, He, & Bi, 2017), middle school students' (Beheshti, Cole, Abuhimed, & Lamoureux, 2015; Cole, Beheshti, & Abuhimed, 2017; Cole, Beheshti, Abuhimed, & Lamoureux, 2015), graduates' (Al-Samarraie, Eldenfria, & Dawoud, 2017), information seeking, ISP, information-seeking behaviour, information retrieval and critical thinking practices; in higher education sector, academicians', researchers' and students' uncertainty in information seeking and retrieval (Chowdhury, Gibb, & Landoni, 2011). Affective factors of information seeking (Savolainen, 2015a) and relevance criteria (Taylor, 2012) were studied as well.

Literature Review

There is a lack of research dealing with attitudes toward ISP. Researchers put prominence on attitudes to interpret students research related behaviors and recommend precautions for

improvement. Research included attitudes toward research (Geffert & Christensen, 1998; Klentzin, 2010; Papanastasiou, 2005, 2014; Van der Westhuizen, 2015; Opara & Ekeh, 2017; Kyaw Soe et al., 2018) and research anxiety (Büyüköztürk, 1997; Erfanmanesh, 2016; Erfanmanesh et al., 2012; Naveed, 2017; Naveed & Ameen, 2016).

Studying university students Geffert and Christensen (1998, p. 279) stated the importance of finding attitudes toward research and the libraries for bibliography teaching and counseling services.

Klentzin (2010) studied first-year university students' attitudes toward secondary research process by two open-ended questions: Do you like to conduct research? Why or why not? (Klentzin, 2010, p. 560). About 1/3 of the students were found to dislike research, while half of them have mixed attitudes. One student in favor of secondary research stated that; ***"It helps me expand my knowledge about certain material."***

On the other hand, one other student stated that ***"[Research is] time consuming and [it is] difficult to find sources that mirror my points and opinions."*** These two contradicting responses can be interpreted as the attitudes toward research can direct individuals either to conduct research or stay away from it. Thus, Klentzin (2010) stated the importance of revealing attitudes. Taking students in the center and being aware of their attitudes would enable to construct more successful programs.

Research showed that attitudes toward research prevented learning and lowered student success (Papanastasiou, 2005, p. 16). Papanastasiou (2005, pp. 21-22), worked with education undergraduate students using a scale of Attitude Toward Research (ATR) and found that students think that the research is useful for their both professional and personal lives, but they have anxieties and negative attitudes to research. Papanastasiou offered educators to use ATR for better learning. Similarly, Van der Westhuizen (2015) research attitudes to research and finalized that students find research challenging, and they have moderate anxiety regarding research. However, the research also showed that students have positive attitudes toward research, and they find research beneficiary. Van der Westhuizen interpreted that the students intend to learn more about their profession and reserve more time for related research.

Kyaw Soe et al. (2018) researched research-related knowledge, attitude, and barriers taking undergraduate medical and dental students. They concluded that most students have moderate knowledge and attitude to the research of these most stated barriers of knowledge, funding, and facilities. Regarding effective aspect, most students (56%) stated the lack of rewards. They suggested ideas to overcome barriers for improvement. Similarly, Opara and Ekeh (2017) studying undergraduate education faculty students tried to find the influence of different variables on research writing. They found that self-concept, anxiety, and achievement motivation influenced research writing significantly. They again recommended depending on the findings to enhance research writing.

Some other research tried to reveal the differences between different program levels. Büyüköztürk (1997) found that there is a significant difference between undergraduate and graduate students' anxieties to research. They found that graduate students have fewer anxieties than their counterparts do. He explained the difference to more method related courses the graduates took than the undergraduates. Büyüköztürk stated the importance of taking precautions in both groups for research anxiety. He put importance for individualized teaching to overcome the problem. Similarly, Erfanmanesh (2016) found that Ph.D. students have lower information seeking anxiety than master students. Erfanmanesh (2016, p. 14) explained the reason based on more experiences of Ph.D. students such as searching topics for research, and writing a research proposal.

Studying with postgraduates Naveed and Ameen (2016) revealed that students have anxieties of information seeking processes. They concluded that their study would guide

reference and research services and information professionals and be used in developing information literate curriculum.

The following paragraph will shortly introduce research dealing with affective factors. These researches did not consider attitudes comprehensively and directly. They included them as interior factors. In this context there are many research dealing with internal factors of information seeking processes, research performance, and academic success in terms of uncertainty (Kuhlthau, 1996; Chowdhury et al., 2011; Savolainen, 2015b; Haley & Clough, 2017), confusion, doubt, frustration, curiosity, optimism, interest, confidence, satisfaction (Kuhlthau, 1996; Chowdhury et al., 2011; Savolainen, 2015b; Haley, & Clough, 2017; Orlu, Mafo, & Tochukwu, 2017). For example, research dealt with uncertainty, and the researchers stated that uncertainty in ISP causes negative feelings such as confusion, doubt, frustration, anxiety, and lack of confidence and limits information retrieval (Kuhlthau, 1996). Contradicting, some others stated that uncertainty causes increased motivation and interest (Anderson, Bates, Berryman, Erdelez, & Heinstrom, 2006; Wilson, Ford, Ellis, Foster, & Spink, 2002). Chowdhury et al. (2011) found that academic staff, research staff, and research students have different levels of uncertainty about information-seeking activities, which inhibits finding new sources. On the other hand, Zhou (2013) stated that positive feelings help students develop cognitive skills such as critical or creative thinking, problem-solving, analyzing, synthesizing and evaluating knowledge, and choosing search strategies. Contradicting, negative feelings can lead to lack of attention in students during the ISP and can lead to superficial treatments by the student. Moreover, they may cause students to give up on their assignment (Peterson, 2008). Adopting Kuhlthau's ISP model, Kracker (2002) and Kracker and Wang (2002), applied a 30 minutes program to teach students the stages of ISP. They concluded that the education model lowers students' research anxieties. Byron and Young (2000) studying with undergraduate and graduate students and Beheshti et al. (2015) working with eight grade students. The researchers tried to find a change in students' feelings, thoughts, and actions while doing projects, depending on Kuhlthau's ISP model. Although these studies are important in revealing students' cognitive, positive and negative emotions (feelings) and actions, both did not target to find attitudes toward ISP or did not tried to develop an attitude scale.

There is a lack of research measuring ISP attitudes, particularly. Similar to the other research, before mentioned, scale development studies considered attitudes toward research (Korkmaz, Şahin, & Yeşil, 2011; Papanastasiou, 2005, 2014; Van der Westhuizen, 2015) and research anxieties (Büyüköztürk, 1997; Erfanmanesh, 2016; Erfanmanesh et al., 2012; Naveed, 2017; Naveed & Ameen, 2016). Nevertheless, these research studies were used to develop the items of ASISP. This discussion can be found in the *Preparation of items and evaluation of the scale* (7. 2. four subtitles).

Significance

The researchers of the present study have the impression that undergraduate students have many challenges throughout the ISP. For example, the first author of the study, who was a librarian in the library of the Chamber of Architecture,¹ has been encountering such student problems. These challenges include lack of defining the research problem, lack strategies in using different sources, search only particular kind of sources (books), asking the librarian to find the sources for them, intend to use internet only, lack of persistence (stop seeking if they fail few times), and leave the area instead of asking to the librarian. Similarly, the other author faced with many student misunderstandings, and resistance to change writing habits. Depending on the research

¹ The first author was working in the Chamber of Architectue where she carried out one part of the study. Then she changed her work.

above and these experiences directed the authors of the present study to think that the reasons for these unwanted behaviors are sourced by attitudes. Thus the authors of the present study saw a need to develop an attitude scale trying to explain student thinking and behaviors. Moreover, revealing student attitudes toward the ISP would enhance the ISP.

As it is stated in the Introduction section models developed in the field of LIS examined internal factors affecting individual ISP in various ways (Çakmak & Baysen, 2013; Çakmak, 2016). However, when these models and other literature in the field of LIS are examined, it is noteworthy that there are no studies, which examine the attitudes, nor developing an attitude scale alongside the factors, which affect users' ISP. On the other hand, in other studies, we can say that attitudes have been partially addressed (even if they are not directly defined as attitude, but as affective factors, feeling, anxiety) regarding their effects on individuals' ISP (e. g. Cheng, 2004; Haley & Clough, 2017; Kracker, 2002; Kracker & Wang, 2002; Kuhlthau, 1983; Lopatovska & Arapakis, 2011; Peterson, 2008; Orlu et al., 2017; Savolainen, 2015a). Additionally, Kuhlthau's model does not directly examine users' attitudes toward ISP, in the affective factors dimension of the model, but there are important findings, which can be evaluated regarding attitude (Çakmak, 2016). Although Kuhlthau stated that attitude or 'mood' has a critical impact on ISP more than feelings, she did not explain how the mood affect search processes and the nature of the mood in a comprehensive way (Savolainen, 2015a).

Thus, the present study is significant because it is the first to fill the ISP related gap in the literature by,

- Focusing on undergraduate students' attitudes regarding ISP,
- Developing a valid and reliable attitude test for the first time regarding the LIS literature,
- Contributing to the ISP model concerning attitudes.

Depending on the authors' experiences and the vital gap in the literature, the purpose of the current research is to emphasize attitudes regarding ISP and aimed to develop a reliable and valid tool for measuring undergraduates' attitudes toward ISP.

Based on the aim of the study, the following research questions regarding the ASISP were answered:

- 1) How can attitudes toward ISP be measured?
- 2) Do the findings in the present study support the model of Kuhlthau, or should we propose a new model?
- 3) What are the relationships between the dimensions of the present study?

Methodology

The following sections included information of participants, the process, and the analyses carried out.

Sampling and Sample

Due to both limited time and financial means as well as the dispersed campus structure of the faculties of Ankara University (AU), the faculties other than social sciences and humanities were not included in the study. In selecting the study group, the purposive convenience sampling technique was used both to select among more easily available participants from the universe, and since the study participation was voluntarily (Teddlie & Yu, 2007). Before the scale was responded, the students were informed about the scale's objective and how it would be completed. The students were also informed that their participation in the study was voluntary, not mandatory.

A total of 17959 students constituted the population for the present study. Three different study groups were identified: to determine the validity of the construct, two groups were analyzed using EFA and CFA, and the reliability was tested using a final group, which was analyzed using Cronbach's Alpha. All three groups were made up of individuals from several fields, six faculties of AU (the Faculty of Languages History and Geography (FLHG); the Faculty of Educational Sciences; the Faculty of Law; the Faculty of Divinity; the Faculty of Communication; and the Faculty of Political Sciences) which are associated with the Social Sciences and Humanities. The characteristics of the three study groups are following.

Study Group 1

As proof of the construct validity, both an EFA and Item-total correlations were calculated. For the EFA, 883 students' data were collected from 13 departments of six faculties of Social Sciences and Humanities at AU. Proportional sampling technique was adopted for sampling. The sample included, FLHG, 37.1% (Anthropology, 43; Information and Records Management, 58; Philosophy, 44; History, 88; Turkish Language and Literature, 95); Faculty of Educational Sciences, 9.4% (Preschool, 44; Social Sciences Teaching, 39); Faculty of Law, 21.9% (193); Faculty of Divinity, 10.6% (94); Faculty of Communication, 7.4% (Journalism, 37; Radio, TV and Film, 28); Faculty of Political Sciences, 13.6% (Business Administration, 61; Political Science and Public Administration, 59). The 579 (66%) of the students were female, 300 (34%) were male, and 4 (0.5%) did not specify their gender. The participant's ages ranged between 18 and 72, with an average age of 21.34 (median=20). The great majority of participants (97.4%) were between 18-26 years of age (see Table 1).

Table 1

Distribution of Students Attending EFA Depending on Faculty and Department

Faculties	Departments	N	%
FLHG	Anthropology (43)	328	37.1
	Information and Records Management (58)		
	Philosophy (44)		
	History (88)		
	Turkish Language and Literature (95)		
Educational sciences	Preschool (44)	83	9.4
	Social Sciences Teaching (39)		
Law	Law (193)	193	21.9
Divinity	Divinity (94)	94	10.6
Communication	Journalism (37)	65	7.4
	Radio, TV and Film (28)		
Political sciences	Business Administration (61)	120	13.6
	Political Science and Public Administration (59)		
Total		883	100.0

Study Group 2

In order to demonstrate the validity of the results of the construct determined by the EFA and show the independence of its dimensions, a CFA correlation analysis was used. In addition, for the EFA and the inter-dimensional correlation calculations, data were collected from a group of 200 people who were also students in the same faculties of the AU, but this time in different departments (8 departments, excluding Law and Theology). The data for the CFA were taken from the data collected from 200 students [FLHG, 30.5% (Geography, 36; Sociology, 25); Faculty of Educational Sciences, 12% (Guidance and Psychological Counselling, 13; Elementary Education, 11); Faculty of Law, 21.5% (43); Faculty of Divinity, 16% (32); Faculty of Communication, 2.5% (Public Relations and Advertising, 5); Faculty of Political Sciences,

17.5% (Economics, 35)] . According to Kline (1994, 2000), it is enough to have a sample size of 200 persons in factor analysis, or for the ratio of subjects to items to be between 10/1 and 2/1. This suggests that the sample set for the CFA is sufficient. The 135 (68%) of the participants were female, and 65 (32%) were male. The participant's ages ranged between 18 and 26, with an average age of 22.84 (median=22) (see Table 2).

Table 2

Distribution of Students Attending CFA Depending on Faculty and Department

Faculties	Departments	N	%
FLHG	Geography (36)	61	30.5
	Sociology (25)		
Educational sciences	Guidance and Psychological Counselling (13)	24	12
	Elementary Education (11)		
Law	Law (43)	43	21.5
Divinity	Divinity (32)	32	16
Communication	Public Relations and Advertising (5)	5	2.5
Political science	Economics (35)	35	17.5
Total		200	100

Study Group 3

After the EFA and the CFA, Cronbach's Alpha (α) was calculated for a reliability study. To calculate of Cronbach's Alpha, data were collected from a group of 385 people who were also studying in the same faculties of AU and studying in different departments [9 departments- FLHG, 23.5%(American Culture and Literature, 37; Folklore, 18; Psychology, 33); Faculty of Educational Sciences, 25.4% (Elementary Education, 95); Faculty of Law, 9.6% (36); Faculty of Divinity, 10.4% (39); Faculty of Communication, 11.8% (Public Relations and Advertising, 44); Faculty of Political Sciences, 19.3% (Labour Economics and Industrial Relations, 29; International Relations, 43)] than study groups 1 and 2 (see Table 3). Quota Sampling was used for this reason, including gender (female and male) and age range (18-26) (Neuman, 2014; Cohen, Manion and Morrison; 2007). According to quota sampling for a population of 15000, the sample size of 375 is enough (Gay, Mills and Airasian, 2006:109). For a population of 20000, 374 can be accepted as big enough. Eleven participants from the total of 385 were excluded from the analysis because their ages were above 26 and thus outliers (ages between 27 and 70). For this reason, **374** students have been included in the analysis. Another criterion in establishing the sample size is the formula, which requires taking five to ten times the number of items (Tavşancıl, 2010). The number of items on the scale formed is 46. Thus, the number of participants needs to be between 230 and 460. Thus, the sample size of participants, 374, can be accepted as good. In this group of 374 individuals, 255 (68.2%) were female, and 119 (31.8%) were male, and their ages ranged between 18 and 26.

Table 3

Distribution of students attending the study depending on faculty and department

Faculties	Departments	N	%
FLHG	American Culture and Literature (37)	88	23.5
	Folklore (18)		
	Psychology (33)		
Educational sciences	Elementary Education (95)	95	25.4
Law	Law (36)	36	9.6
Divinity	Divinity (39)	39	10.4
Communication	Public Relations and Advertising (44)	44	11.8
Political science	Labour Economics and Industrial Relations (29)	72	19.3
	International Relations (43)		
Total		374	100.0

Processes

Literature Review

In preparing the items (questions) which comprise the ASISP, the first step undertaken was to conduct a literature search, to determine what attitude scales that undergraduate students have relating to their ISP. After the literature review, no attitude scale relating to ISP was discovered. For this reason, while preparing the items, which form the attitude scale, Kuhlthau's ISP model (1983, 1991, and 1996) was first examined. In addition to this, other relevant literature on ISP (Barranoik, 2004; Cheng, 2004; Erfanmanesh et al., 2012; Hyldegård, 2006; 2009; Kracker, 2002; Kong, 2014; Kracker & Wang, 2002; Kurbanoğlu, Akkoyunlu, & Umay, 2006; Nahl, 1997; Peterson, 2008) have been extensively assessed.

To prepare the scaling items, the literature about attitudes and preparing attitude scales were extensively analysed as well (Ajzen, 2005; Allport, 1967; Anastasi & Urbina, 1997; Cronbach, 1990; Erfanmanesh et al., 2012; Franzoi, 2006; Likert, 1967, 2008; Papanastasiou, 2005; Timmers & Glas, 2010). Because of this literature review, the Likert attitude scale developed by Rensis Likert was determined to be the most appropriate measurement tool for this study, as Likert attitude scales have been used extensively by many researchers, especially in subjects which measure personality, attitude and various behaviours (Erfanmanesh et al., 2012; Papanastasiou, 2005, 2014; Van der Westhuizen, 2015). Moreover, the development of Likert scales is easier, and more economical and convenient than other scales.

Open-ended Questions and Interviews

One of the methods used in the preparation of the scale items, apart from the literature review, was to contact students directly. The interviews were carried out in the library of Chambers of Architecture, preparing a comfortable environment for the students. Three data collection studies were conducted for this purpose. Firstly, five open-ended questions were asked to 31 undergraduate students, and they were asked to write their opinions to reveal if the questions are comprehensible. The authors used the technique of 'saturation' (Padgett, 2008, pp. 171-172) for the number of participants. The authors agreed to stop interviews when the problems and ideas of comprehension by the participants start duplicating, and no more new ideas appeared. The undergraduate and graduate students coming from different departments (architecture, interior architecture, landscape architecture, restoration, art history) were volunteered to attend the study. Because the students came to the library of Chambers of Architecture for their research; thus, they did not reserve much time for responding to the questions.

Nevertheless, these responses gave the researchers many clues in improving the questions. The other two data collection (the second n=9, the third n=13) were performed at different times, averaging 1.5 hours of semi-structured interviews with different groups of students. The students participated in the study voluntarily. Student views on ISP which were obtained from the responses to these open-ended questions and semi-structured interviews provided very important data in the preparation of the items for the scale. The second data collection (n=9) help to improve the questions to reveal more in-depth information by increasing the number of questions.

Additionally, those volunteer students (9) are taken for a one-on-one interview. Each interview took approximately one and a half hour. The students were asked to make recommendations for comprehensibility and clarity of the items. This second pilot study increased the number of questions to nine.

Because the first two pilot studies included architecture students, only the researchers saw a need to include different fields of the university and included Social Sciences and Humanities students to expand the application area. For this reason, interviews done with 13

volunteer student belong to the FLHG of AU, Information and Documentation Department. The interviews were carried out in the same context, aforementioned. With this third pilot study, the number of questions was raised to ten.

Receiving Expert Opinion (Content/Appearance Validity)

In light of the literature and the data obtained from the interviews, 64 items were determined initially. These items were evaluated regarding content and comprehensibility by six experts/academics (three from the field of LIS; two from the field of Education Sciences and one from the field of Scale and Evaluation). Because of the suggestions from these people, the scale items were re-considered regarding their content and clarity, and the number of items was increased to 81. The experts recommended,

- Add some items. For example, **Item 9.** *I know what to do during topic selection.* **Item 28.** *I use my time well when I collect information about the topic focus I have decided on.*
- Separate those sentences, including two different ideas. For example, **Item 36.** *I have difficulty in synthesizing the information I have obtained about the topic focus I have decided on.* **Item 39.** *It is easy for me to write an assignment or a paper about the topic focus I have decided on.*

These 81 items were then given to the same six experts/academics for re-examining, and their opinions were requested. By the subsequent opinions and recommendations of the academics, the number of scale items was reduced to 73. This time one of those similar items were recommended to be deleted from the list. For example, the item: “I like to research those subjects is decided to search.” was deleted which was similar to “**Item 14.** *It is a great pleasure for me to investigate something that I’m interested in.*” was found to mean the same. This process concluded with the deletion of eight items.

Additionally, one expert suggested adding some biographic variables to the questionnaire. These are Wether, the student took a course about information retrieval, where they took this course, and if the course is beneficiary or not.

Preparation of Items and Evaluation of the Scale

In the preparation of the scale items, as directed by the data obtained from the literature, the interviews (the three pilot studies), and the expert opinions. Likert type scales are mostly used to measure individual characteristics, attitudes, and behaviors (O’ Brien & Cairns, 2015). It was taken into consideration that: students should express their present attitudes, not their past ones; the items of the scale should not lead to different meanings, and should be short, brief and simple; items should not lead to more than one judgment, thought or feeling; the scope of the items should include both positive and negative aspects of the attitudes comprised by Likert scales (Likert, 1967); that each item should contain a single attitude element, and that items are suitable for the scale object which is to be measured. In the Likert attitude scale, five alternative ratings are generally used. In this study, the scale items are ranked from 1 to 5 as; “I disagree,” “I do not agree,” “I am undecided,” “I agree” and “I agree.” High scores of dimensions of task initiation, topic selection process, and skills of research methodology are to be interpreted as unfavorable while low ones as favorable.

The items were developed by the present researchers. First, the literature was investigated for ISP, and then the Kuhlthau’s (1996) ISP model including six dimensions (Task initiation; Topic selection; Pre-focus exploration; Focus formulation; Information collection; Search closure) was thoroughly investigated. *The researchers focused on aspects of uncertainty, anxiety, confusion, confidence, optimism, satisfaction or disappointment, seeking information to support focus, gathering pertinent information, considering time limit, taking*

detailed notes with a bibliographic citation which are found in each dimension of Kuhlthau's model. All the aspects included were cognitive, affective, and physical aspects. For example, **Item 3.** I find it **difficult** to understand the question of the **research topic** in an assignment or project (Task initiation); **Item 13.** The **topic selection** makes me **tired** (Topic selection); **Item 22.** When I decide which **direction to focus on**, my **anxiety** level reduces (Focused formulation); **Item 34.** It is **not easy for me** to decide which references are suitable for **information collection** about the topic focus I have decided on (Information collection) etc.

Additionally, the researchers of the present study inspired by some items found in the literature. For example, two items guided the researchers from ISA of Erfanmanesh et al. (2012). These items are, *I feel anxious when resources found during information-seeking process is irrelevant* (p. 29) and *Selecting a general topic is a difficult part of information seeking process* (p. 31). Moreover, two items found in Kurbanoglu et al.'s Information Literacy Self-Efficacy Scale (ILSES) (2006) *I feel confident and competent to identify a variety of potential sources of information*, and *I feel confident and competent to synthesize newly gathered information with previous information* were inspired the researchers. However, it is important to note here that no one item was copied from the literature.

The three pilot studies also guide the researchers in constructing the items. For example, S9 (second pilot study) stated that "At first, I feel anxious when I hear about the project because I do not know what to do at that moment." S9 is this statement was used to develop the **Item 8. (Task Initiation).** I find it difficult to understand what is required from the topic of the assignment or project. The other example is about Topic Selection Process. S3 (pilot study 3) stated that "If I chose the research subject myself, I would feel more competent and be happy. I knew what to seek; I start immediately and start collecting sources. These statements of S3 directed the researchers to form two items". One item is (**Item 14**). It is a great pleasure for me to investigate something that I am interested in. The other one is **Item 11.** I feel relieved when I choose the subject of the study.

Converting Items to Scale form and Physically Arranging the Scale Form

The items (n=73) based on the expert opinion according to their content validity, were then converted into the designated scale format. The items were formed as positive and negative statements [positive statements (n=36) and negatives (n=37)], trying to keep a balance in the numbers. A separate set of guidelines, outlining the aims of the scale and how the marking should be undertaken, have been prepared and appended to the form.

Performing Pretesting

To determine the clarity of the scale, to determine the approximate duration of the implementation and make the necessary amendments before the implementing the tests, it was applied to a group of 60 individuals (at an undergraduate level). Few rectifications were made during and after the pre-testing implementation by registering the opinions of the students regarding grammar.

Obtaining Required Permissions and Implementation of the Scale

To implement ASISP in the six above mentioned faculties of social sciences and humanities of AU, permission was obtained both from the Ethics Committee of the University and the deans of the six faculties. After obtaining the necessary permissions, the implementation of ASISP for factor analysis was carried out during the fall and spring semesters of 2013/2014 education and training year. The implementations were carried out by the author. In addition, during the implementation of the scale, to increase the students' confidence in the researcher and increase the response rate of

the scale, it was requested that the researcher is in the classroom alongside the lecturer from each course. The author's request was received positively by the lecturers, and the author was supported accordingly. The response time of the scale lasted approximately 15-20 minutes.

Data Analysis

First, descriptive statistics were used to analyze the data. Following this, the first step was to confirm the construct validity by making an EFA and total item correlation (n=883), and subsequently the calculation of the CFA and inter-dimensional correlation (n=200) with a separate group. The Cronbach α reliability coefficient (n=374) was then also calculated on another group to determine the reliability of the scale. The statistical programs SPSS 21.0 and LISREL 8.7 were used for statistical analysis of the study.

Findings

In this section, the findings of ASISP regarding the construct validity and reliability of the structure are given. Adopting similar studies (O'Brien & Toms, 2010; Papanastaiou, 2005) two-step route was followed when ASISP's construct validity was validated. In the first step, an EFA and item-total correlations and in the second step, a CFA and the correlation between dimensions were calculated. In calculating the reliability of ASISP, Cronbach's Alpha was used. Below, the findings obtained about EFA, CFA, and Cronbach's Alpha are presented.

Exploratory Factor Analysis and Item-Total Correlations Results

The information from the 883 students who answered ASISP fully was analyzed using SPSS 21.0. Seventy-three items were subjected to the basic components factor analysis with the option of varimax rotation. The following findings were obtained by analyzing.

The results of the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett's tests which demonstrate the suitability of data for factor analysis, revealed that sampling was enough. When the value of KMO was examined, the value of 0.92 indicated that the data could be considered as "perfect" for factor analysis. Along with this, Bartlett's Sphericity test result ($p < 0.05$) reveals that there is a significant connection between variables in the scale. This result also demonstrates that the data are suitable for factor analysis (Hutcheson & Sofroniou, 1999 as cited in Field, Miles, & Field, 2012)

In the first step of the factor analysis, which was performed, it was seen that the eigenvalues of 15 factors were above 1 (Fu & Oh, 2019; Yu et al., 2015) (See Figure 1). However, when the factor and loading rates are examined, it is observed that for many factors, there were very few of the items with a load value above 0.40, or in some cases no-load value for some factors. To clarify the factors leading to these results, varimax rotation was performed. Because of this rotation, it is clearly understood that the scale comprises 5 or 6 factors. Initially, a 6-factor structure was attempted, but as the sixth factor did not cover enough items, and as the scale did not fit the theoretical structure, the scale, which emerged, had five dimensions.

During the exploratory factor analysis, items were excluded from the scale when they had factor load values below 0.40 (Erfanmanesh et al., 2012; Fu & Oh, 2019; O'Brien & Toms, 2010, 2013) and/or the items with a high load value of more than one factor, and when the difference between the load values of these factors was less than 0.1. As a result of this, the 6th, 16th, 18th, 47th, 52nd, 63rd, 65th, and 73rd items were excluded from the scale because their factor load factor was below 0.40; the 8th, 10th, 12th, 14th, 21st, 24th, 25th, 26th, 27th, 28th, 29th, 33rd, 35th, 36th, 37th, 39th, 40th, and 43rd items were excluded from the scale because they had more than one load values where the difference between the load values was less than 0.10. Figure 1 and Table 4 shows the five-factor structure emerging from this process.

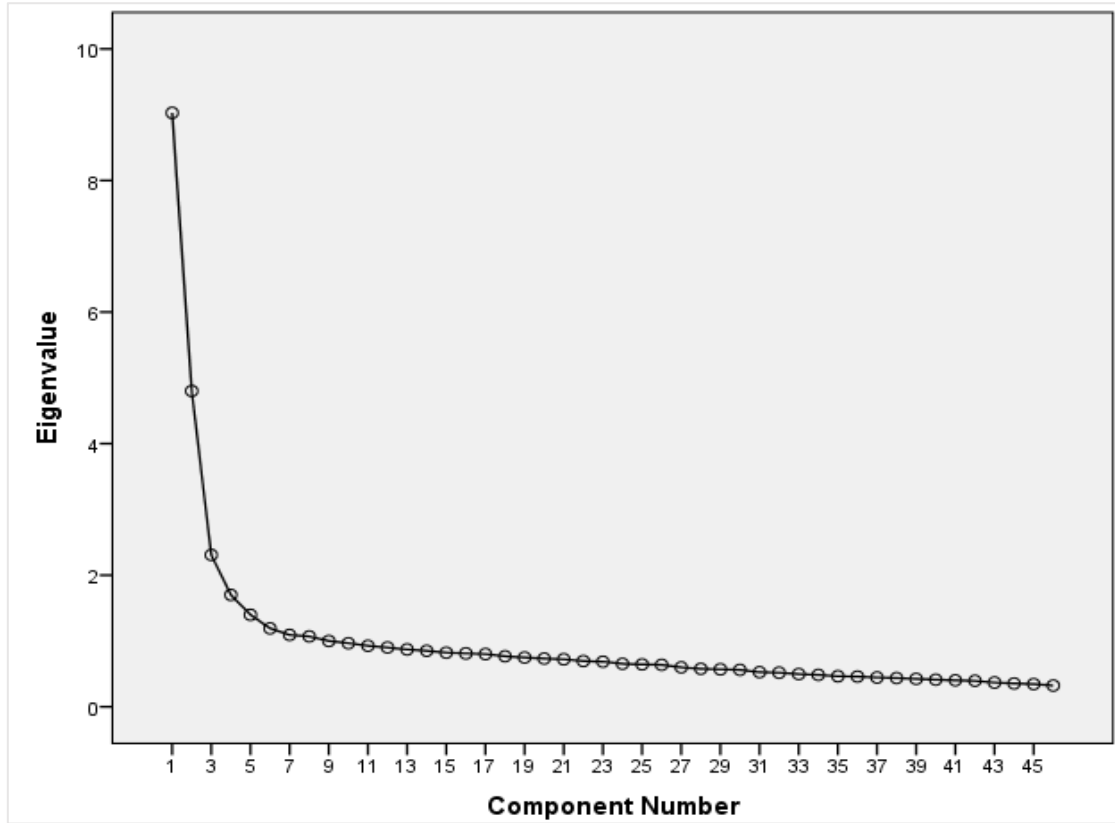

Figure 1. Exploratory factor analysis scree plot of the attitude scale related to ISP trail form

In the scree plot, a distinct five factorial structure has been observed. When the scree plot was analyzed, up to the 5th factor, the drops are relatively obvious, but the eigenvalue points after that become more frequent. This finding reveals that the 5-factor structure seen in the eigenvalue chart below also has been seen in the scree plot.

Table 4

Eigenvalues of ASISP and values of variations explained by factors

Component	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	9.02	19.62	19.62	4.69	10.20	10.20
2	4.80	10.43	30.06	4.27	9.29	19.50
3	2.30	5.01	35.07	4.19	9.11	28.61
4	1.70	3.69	38.77	3.38	8.01	36.62
5	1.39	3.03	41.81	2.38	5.18	41.81

5-factor structure shows a variance of 41.81% in the scale of 46 items. In other words, 41.81% of the 46 items are measured using this scale. As seen in Table 4, the exploratory factor analysis results, which relate to this scale, emerge as 5-dimensional (factors). Item total correlations, which are given in Appendix 1.

Confirmatory Factor Analysis Results

Following the EFA, the factor structure of the scale was tested with a CFA as further proof of the construct validity. The CFA model includes factors, which indicate that ASISP has a five-dimensional structure, and the standardized parameter estimates for the items are shown in Figure 2.

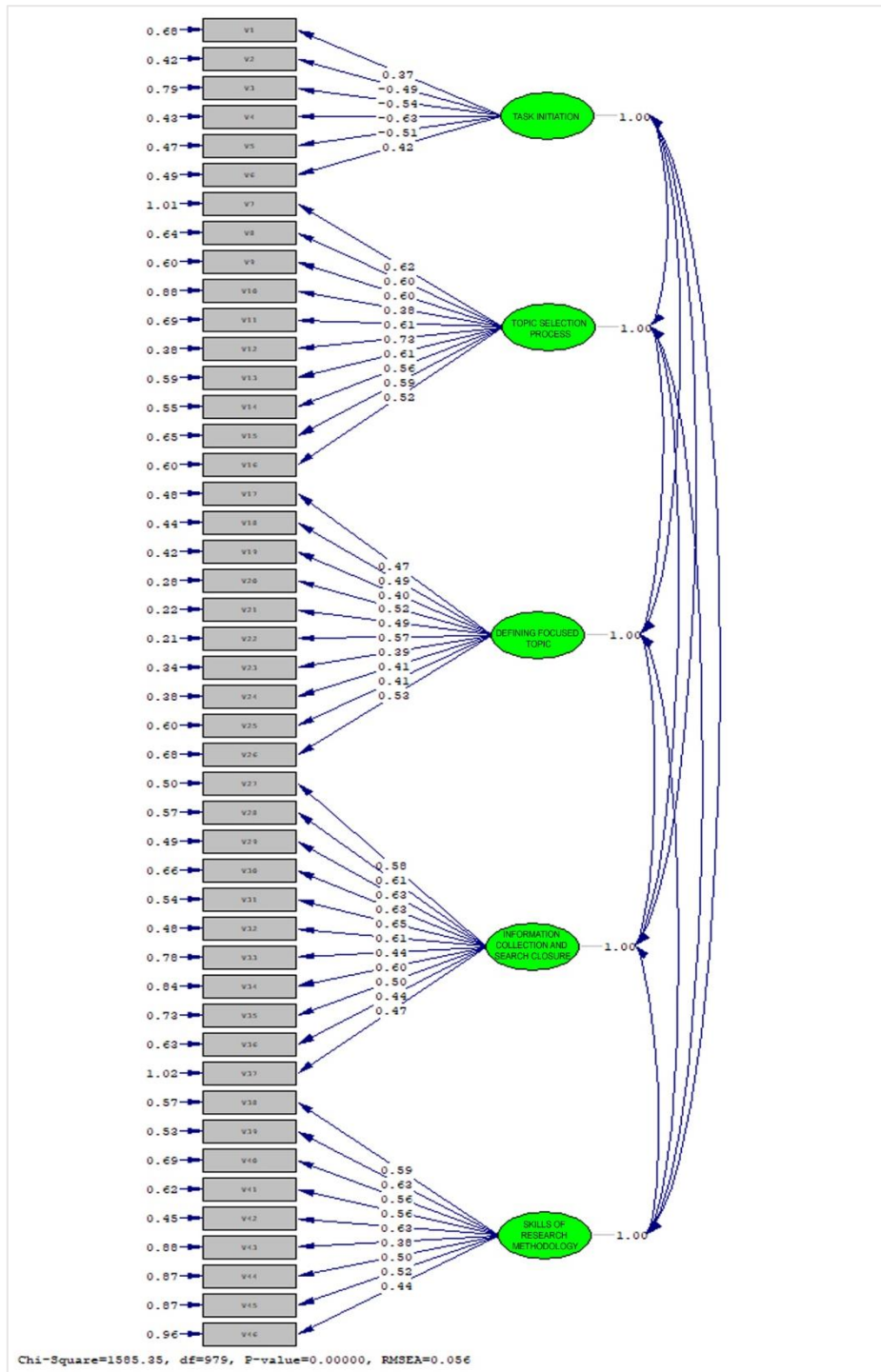

Figure 2. The confirmatory factor analysis model

The structure obtained from the EFA, containing five factors and 46 items, was tested using CFA. As a result of the CFA, goodness of fit indices was calculated as: $\chi^2/Sd=1.62$, RMSEA=0.056, NNFI=0.92, CFI=0.92 and IFI=0.92. These results can be understood as showing that the items created for the subscale comply with the total scores. As such, as the result of an outcome of CFA results, it has become clear that the scale has a 5-dimensional structure. In this context, the result of CFA was (See Appendix 1):

- Factor 1. Task Initiation (TI) - 6 items
- Factor 2. Topic Selection Process (TSP)- 10 items
- Factor 3. Defining Focused Topic (DFT) -10 items

- Factor 4. Information Collection and Search Closure (IC and SC)- 11 items
- Factor 5. Skills of Research Methodology (SRM) - 9 items

These items were selected from among the items under each factor that gave the best concordance. Thus, in the final form of the ASISP, 46 items were included.

- Factor 1: *Task Initiation (TI)*. This factor is related to students' anxieties, inadequacy, difficulty, sufficiency, knowledge regarding starting the task. This factor included 10.20% of the variance and constituted by six items. Item loadings ranged from 0.44 to 0.62.
- Factor 2: *Topic Selection Process (TSP)*. This factor is related to tiring, time-consuming, boring, troublesome, uncertainty, and easiness regarding the topic selection process. This factor included 19.50% of the variance and constituted of ten items. Item loading ranged from 0.42 to 0.67.
- Factor 3: *Defining Focused Topic (DFT)*. This factor is related relief, confidence in the ability to complete the task, optimism, increased interest, and knowledge regarding defining the focused topic. This factor included 28.61% of the variance and constituted of ten items. Item loading ranged from 0.52 to 0.70.
- Factor 4: *Information Collection and Search Closure (IC and SC)*. This factor is related to optimism, knowledge, enjoyment, easiness, certainty regarding IC, and SC. This factor included 36.62% of the variance and constituted by 11 items. Item loading ranged from 0.45 to 0.61.
- Factor 5: *Skills of Research Methodology (SRM)*. This factor is a related difficulty, frustrating, time-consuming, inadequacy, and knowledge regarding skills of research methodology. This factor included 41.81% of the variance and constituted of nine items. Item loading ranged from 0.45 to 0.65.

Correlation Results between Dimensions

Another finding for construct validity is the correlation values between subscales. Correlation values not being high between the subscales is a sign of the independence of dimensions. Correlations between subscales of ASISP are listed in Table 5 below.

Table 5

Correlation between subscales of ASISP

	TI	TSP	DFT	ICandSC
1. TI				
2. TSP	-0.56			
3. DFT	0.26	0.23		
4. ICandSC	0.54	-0.44	0.29	
5. SRM	-0.73	0.54	-0.21	-0.58

When Table 5 is examined, it is observed that the lowest correlation value is between the TI and SRM ($r=-0.73$) dimensions the highest correlation value is between the TI and the "IC and SC" as well as between the TSP and SRM dimensions ($r=0.54$). The correlation being generally low in a negative or positive direction is an important indication that the dimensions are sufficiently independent of each other. This can be regarded as a sign of construct validity.

Cronbach's Alpha Reliability Coefficients Results

In the reliability calculation of ASISP, "Cronbach's Alpha Reliability Coefficient" technique was used. The data for Cronbach's Alpha was obtained from 374 students who responded by the final scale.

Because the scale is multidimensional (5 dimensions), the constancy of the items in each subdimension of the scale with the sum of that subdimension was examined. For this reason, the Cronbach α reliability coefficient was calculated for each subscale. In this context, the Cronbach α coefficients for the sum and sub-dimensions of the ASISP and the item numbers of the dimensions are given in Table 6.

Table 6

Cronbach α coefficients related to the sum and sub-dimensions of ASISP and the item numbers of the dimensions

Dimensions	Cronbach Alfa	Item Numbers (K)
Task Initiation* (1)	0.71	6
Topic Selection Process* (2)	0.84	10
Defining Focused Topic (3)	0.83	10
Information Collection and Search Closure (4)	0.84	11
Skills of Research Methodology* (5)	0.79	9

*In these dimensions high values represent unfavorable while low scores are interpreted as favorable.

It is desirable for a scale to have a Cronbach α reliability coefficient as high as possible. The acceptable value of the Cronbach α reliability coefficient is 0.70 in the related literature (Field et al., 2012, p. 799). Kline (2000, p.15), states that the minimum reliability value for a good test/scale should be 0.70. In this context, when Table 6 is examined, it can be seen that the Cronbach α reliability coefficients obtained for the ASISP sum and sub-dimensions are between 0.71 and 0.84. When these values are evaluated in the light of the literature, it can be said that all of the scale and the items of each sub-dimensions are consistent with each other and the Cronbach α reliability coefficients for the sum and subscales of ASISP were satisfactory.

Test-Retest Correlations

Two test-retest calculations were carried out to ensure the reliability of both Turkish and English version of the ASISP. Fifty-five Education Faculty students attended the study. The students answered the items two times with a two weeks time interval. Test-retest of the items was calculated as 0.91 (Table 7). Correlation coefficients of test-retest indicated the reliability of the Turkish version of ASISP.

To developing the scale available for English speaking students, test-retest was applied. Fifty grade four students of Department of ELL answered items in Turkish, and two weeks later, the same students answered its English version. Test-retest of the items was calculated as 0.92 (Table 8). Correlation coefficients of test-retest indicated the reliability of the English version of ASISP.

Table 7

The correlation coefficient of test-retest of the Turkish version

Item No	r	Item No	r	Item No	r	Item No	r	Item No	r
1	0.63	11	0.82	21	0.71	31	0.58	41	0.83
2	0.62	12	0.63	22	0.60	32	0.55	42	0.68
3	0.56	13	0.63	23	0.66	33	0.67	43	0.64
4	0.63	14	0.72	24	0.59	34	0.51	44	0.54
5	0.56	15	0.83	25	0.65	35	0.63	45	0.62
6	0.81	16	0.62	26	0.52	36	0.72	46	0.69
7	0.59	17	0.69	27	0.75	37	0.56		
8	0.68	18	0.54	28	0.56	38	0.58		
9	0.54	19	0.55	29	0.52	39	0.56		
10	0.79	20	0.57	30	0.51	40	0.55	Overall	0.91

Table 8

The correlation coefficient of test-retest of the English version

Item No	r	Item No	r	Item No	r	Item No	r	Item No	r
1	0.92	11	0.71	21	0.58	31	0.76	41	0.73
2	0.86	12	0.59	22	0.78	32	0.62	42	0.89
3	0.82	13	0.60	23	0.72	33	0.58	43	0.76
4	0.86	14	0.74	24	0.76	34	0.60	44	0.59
5	0.89	15	0.53	25	0.65	35	0.67	45	0.64
6	0.80	16	0.61	26	0.56	36	0.74	46	0.84
7	0.69	17	0.66	27	0.73	37	0.54		
8	0.55	18	0.66	28	0.69	38	0.58		
9	0.63	19	0.70	29	0.64	39	0.67		
10	0.63	20	0.72	30	0.65	40	0.77	Overall	0.92

Conclusion and discussion

A valid and reliable measurement tool which can reveal the attitudes of undergraduate students towards ISP is produced by the present study. The scale has a total of 46 items and has a five-dimensional structure. The dimensions are respectively: The dimensions of the “Task initiation” consists of six items, the dimensions of the “Topic selection process” and “Defining focused topic” consist of ten items, the dimensions of the “Information collection and search closure” consists of eleven items, and the dimensions of the “Skills of research methodology” consists of nine items. High scores of dimensions of task initiation, topic selection process, and skills of research methodology are to be interpreted as unfavorable while low ones as favorable.

In preparing ASISP items, the ISP model’s six stages were taken into consideration, and items were created separately concerning each stage. In Kuhlthau’s model, while how the users’ thoughts, feelings, and actions change during the ISP (academic, public, school) are investigated, these three elements are not treated as an attitude’s elements. However, when the scale items were being created in the present study, these three elements were treated as attitude’s elements. However, while Kuhlthau (1983), as well as the previous studies (Haley & Clough, 2017; Kracker, 2002; Kracker & Wang, 2002; Krubu et al., 2017; Stewart, Seifert & Rolheiser, 2015; Wu et al., 2017) used different qualitative and quantitative techniques to investigate students’ ISP over the tasks assigned to the students (research assignment-essay, thesis writing, group assignment, library and internet search etc.); the students were not assigned a task in the present research (such as essay, writing, library or internet search). In this research, whether or not undergraduate students use information centers or the Internet independently from the system was disregarded, and it was aimed to explore the experiences they have had, i.e. their current (positive-negative) attitudes in connection with information search.

Moreover, although items related to Kuhlthau’s ISP *PE* stage were included, this not come up among ASISP dimensions. In EFA, *PE* items were observed to be combined with the DFT items. This may be interpreted as that the students do not carry out the *PE* process. Similarly, in “IC and SC,” no separate processes came up unlike in ISP. This may also be interpreted as that the students carry out both processes at the same time. In addition, those related to method and technique in items prepared separately for ISP’s *IC* and *SC* stages were observed separately. In other words, although items 27, 30 are related to *IC* and items 36, 45 are related to *SC*, they are grouped not under the correlated dimension but separately (See Appendix 1). Therefore, the dimension under which the items related to method and technique were grouped was named by the authors as SRM. We can interpret this outcome as that the students do not perform the ISP processes by following the stages in Kuhlthau’s ISP model in order. This is a natural occurrence, which can usually be seen in a test/scale or model adaptation (Cronbach, 1990; Deniz, 2007; Hambleton, 2005). Cronbach (1990) notes that different cultures respond differently to the same thing and that a test (e.g. an aptitude test) developed for western

cultures may not conform to the traditions of some other cultures (especially in developing countries). Therefore, Kuhlthau's ISP model had also been developed in accordance with the cultural and educational system of the USA.

For this reason, the names of the dimensions of ASISP do not correspond with the names of the stages in Kuhlthau's ISP model; this can be linked to the differences between the cultures and the educational systems (Çakmak, 2016). This result is consistent with the findings of Chaura (2015); Krubu et al. (2017), and Wu et al. (2017). Chaura (2015) found that inconsistent with Kuhlthau, university students do not feel anxious, uncertain, confused or doubtful regarding ISP's initiation stage and they do not think to quit whenever they are not successful in finding the required information in the conclusion step of the process.

Similarly, Krubu et al. (2017) studying with university students, do not find any clear feelings such as uncertainty, optimism, and confusion/doubt inconsistent with what is frequently found at the phases of initiation, selection, and exploration of ISP model. Thus, the findings of Krubu et al. did not match with Kuhlthau's model. It is remarkable that these three studies were carried out with Eastern (Asian and African) culture and developing country students. In this context, this study can assist in the development of a more comprehensive, effective, and efficient training program for teachers, training programmers, and advisory librarians. Also, it can assist in aid of the planning of the training programs for ISP, by determining which phases of this process students have skipped, as well as by eliminating any unnecessary steps.

Implications

This scale development study has introduced a new approach to the researches on ISP by examining the attitude dimension. Revealing the positive and negative attitudes of undergraduate students towards ISP using this scale can provide significant benefits to both librarians and educators. By this way, both groups (librarians and teachers) can determine the strengths and weaknesses of the students by revealing what problems students have with the research process, which phases of the process they find challenging, and which stages they are satisfied with. This will enable them to take precautions to remedy problems, by knowing in advance, what problems students have with their ISP. Thus, in the content and scope, which aims at improving the knowledge and skills of students regarding the ISP, it may be possible to improve further the planning of student-centered education and training programs, supported with theoretical as well as practical knowledge. For example, taking into consideration the attitudes of students, librarians can plan and develop their library literacy and user training programs, and teachers can plan and develop the content of courses such as research processes and research methods.

Moreover, the scale can be tested and developed by applying it to undergraduate students who are studying in other sciences, as well as to different groups of graduate students, and can be used in comparative studies. Furthermore, the scale may offer a significant contribution to other ISP in LIS field, especially the studies investigating the affective factors regarding ISP, and provide a different perspective to such studies in respect to attitudes towards affective factors.

Limitation

All the reliability and validity studies of the scale were applied to students who were studying at the undergraduate level in social sciences and humanities. However, the scale does not consist of discipline-specific queries, instead of general statements, which will reflect the knowledge and skills relating to the information search process of students in all fields such as science, engineering, and medicine.

References

- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality and behavior* (2nd ed.). England, New York: Open University Press Maidenhead.
- Allport, G. W. (1967). Attitudes. In M. Fishbein (Ed.), *Readings in attitude theory and measurement* (pp.1-13). New York, London, Sydney: John Wiley & Sons.
- Al-Samarraie, H., Eldenfria, A., & Dawoud, H. (2017). The impact of personality traits on users' information-seeking behavior. *Information Processing and Management*, 53(1), 237-247. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2016.08.004>
- Anastasi, A., & Urbina, S. (1997). *Psychological testing* (7th ed.). N.J.: Prentice Hall.
- Anderson, T. D., Bates, M. J., Berryman, J., Erdelez, S., & Heinström, J. (2006). Designing of uncertainty. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*, 43 (1), 1-9. doi: <https://doi.org/10.1002/meet.14504301170>
- Aronson, E., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2013). *Social psychology* (8th. ed.). Boston: Pearson
- Barranoik, L. K. (2004). *Meaningful research projects: Perspectives from high school students and their teacher* (Unpublished doctoral dissertation), University of Alberta, Canada.
- Beheshti, J., Cole, C., Abuhimed, D., & Lamoureux, I. (2015). Tracking middle school students' information behavior via Kuhlthau's ISP Model: Temporality. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(5), 943-960. doi: <https://doi.org/10.1002/asi.23230>
- Bentley, D. C., Robinson, A. C., & Ruscitti, R. J. (2015). Using guided inquiry and the information search process to develop research confidence among first year anatomy students. *Anatomical Science Education*, 8(6), 564-573. doi: <https://doi.org/10.1002/ase.1527>
- Bohner, G., & Dickel, N. (2011). Attitudes and attitude change. *Annual Review of Psychology*, 62, 391-417. doi: <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.121208.131609>
- Bohner, G., & Wänke, M. (2002). *Attitudes and attitude change*. Hove, U. K.: Psychology Press.
- Burdick, T. A. (1995). *Gender in the information search process: An exploratory study of student experience* (Unpublished doctoral dissertation), The Florida State University, Tallahassee, Florida.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(4), 453-364. <http://kuey.net/index.php/kuey/article/view/683> [Accessed 10 May 2013].
- Byron, S. M., & Young, J. I. (2000). Information seeking in a virtual learning environment. *Research Strategies*, 17(4), 257-267. doi: [https://doi.org/10.1016/S0734-3310\(01\)00055-6](https://doi.org/10.1016/S0734-3310(01)00055-6)
- Cacioppo, J. T., Petty, R. E., & Geen, T. R. (1989). Attitude structure and function: From the tripartite to the homeostasis model attitudes. In A. R. Pratkanis, A. J. Breckler, & A. G. Greenwald (Eds.), *Attitude structure and function* (pp. 275-309). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Case, D. O., & Given, L. M. (2016). *Looking for information: A survey of research on information seeking, needs, and behavior* (4th Ed.). UK: Emerald Group Publishing.
- Chaura, M. G. (2015). Information behaviour of final year students of Mzuzu University in Malawi. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1-26. <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1249> [Accessed 25 July 2017].
- Cheng, Y. (2004). *Thoughts, feelings, and actions: Quantitative comparisons of interactions and relationships among three factors in college students' information seeking* (Unpublished doctoral dissertation). Indiana University, Bloomington.
- Chowdhury, S., Gibb, F., & Landoni, M. (2011). Uncertainty in information seeking and retrieval: A study in an academic environment. *Information Processing and Management*, 47(2), 157-175. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2010.09.006>
- Cole, C., Beheshti, J., & Abuhimed, D. (2017). A relevance model for middle school students seeking information for an inquiry-based class history project. *Information Processing and Management*, 53(2), 530-546. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2016.10.002>
- Cole, C., Beheshti, J., Abuhimed, D., & Lamoureux, I. (2015). The end game in Kuhlthau's ISP Model: Knowledge construction for grade 8 students researching an inquiry-based history project.

- Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(11), 2249-2266. doi: <https://doi.org/10.1002/asi.23300>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Çakmak, N. (2016). *Lisans öğrencilerinin bilgi arama süreçleri ile ilgili kavramları, tutumları ve düşünceleri [Undergraduate students' concepts, attitudes and thoughts regarding information search process]* (Unpublished doctoral dissertation), Ankara University, Ankara.
- Çakmak, N., & Baysen, E. (2013). Kavram haritalarının bilgi arama süreçlerinde kullanılması [The use of concept maps in information search process], *Bilgi Dünyası*, 14(2), 358-372. <http://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/404> / [Accessed 1 July 2013].
- Deniz, K. Z. (2007). Psikolojik ölçme aracı uyarlama [Adaptation of psychological scales]. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 40(1), 1-16. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/152/1100.pdf> [Accessed 15 June 2015].
- Erfanmanesh, M. (2016). Information seeking anxiety: Effects of gender, level of study and age. *Library Philosophy and Practice* (e-journal), 1-20. <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1317/> [Accessed 25 July 2017].
- Erfanmanesh, M., Abrizah, A., & Karim, N. H. A. (2012). Development and validation of the information seeking anxiety scale. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 17(1), 21-39. <http://ejum.fsktm.um.edu.my/ArticleInformation.aspx?ArticleID=1178> [Accessed 29 August 2017]
- Field, A., Miles, J., & Field, Z. (2012). *Discovering statistics using R*. Los Angeles: Sage.
- FitzGerald, L. (2016). Does guided inquiry enhance learning and metacognition? *Synergy*, 14(1), 194-215. <https://www.slav.vic.edu.au/synergy/volume-14-number-1-2016/research.html> [Accessed 14 October 2017].
- Franzoi, S. L. (2006). *Social psychology* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Fu, H., & Oh, S. (2019). Quality assessment of answers with user-identified criteria and data-driven features in social Q&A. *Information Processing and Management*, 56, 14-28. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2018.08.007>
- Geffert, B., & Christensen, B. (1998). Things they carry: attitudes toward, opinions about, and knowledge of libraries and research among incoming college students. *Reference & User Services Quarterly*, 37(3), 279-289. <https://www.jstor.org/stable/20863330> [Accessed 28 October 2017].
- George, M. W. (2008). *The elements of library research: What every student needs to know*. New Jersey: Princeton University.
- Haley, A. N., & Clough, P. (2017). Affective experiences of international and home students during the information search process. *New Review of Academic Librarianship*, 1-25. doi: <https://doi.org/10.1080/13614533.2017.1308387>
- Hambleton, R. K. (2005). Issues, designs, and technical guidelines for adapting tests into multiple languages and cultures. In R. K. Hambleton, P. F. Merenda, & C. D. Spielberger (Eds.), *Adapting educational and psychological tests for cross-cultural assessment* (pp. 3-39). New York: Pergamon.
- Hendahewa, C., & Shah, C. (2017). Evaluating user search trails in exploratory search tasks. *Information Processing and Management*, 53(4), 905-922. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2017.04.001>
- Hook, L., & Gaver, M. V. (1962). *The research paper: Gathering library material organizing and preparing the manuscript* (3th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- How, L. C., & Krosnick, J. A. (2017). Attitude strength. *Annual Review of Psychology*, 68, 327-351. doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033600>
- Hyldegård, J. (2006). Collaborative information behavior exploring Kuhlthau's information search process model in a group-based educational setting. *Information Processing and Management*, 42(1), 276-298. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2004.06.013>
- Hyldegård, J. (2009). Beyond the research process: Exploring group members' information behavior in context. *Information Processing and Management*, 45(1), 142-158. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2008.05.007>

- Ingwersen, P., & Järvelin, K. (2005). *The turn: Integration of information seeking and retrieval in context*. Netherlands: Springer.
- Kelvin, P. (1970). *The bases of social behaviour: An approach in terms of order and value*. United Kingdom: Holt, Rinehart and Winston.
- Klontz, J. C. (2010). The borderland of value: Examining student attitudes towards secondary research. *Reference Services Review*, 38(4), 557-570. doi: <https://doi.org/10.1108/00907321011090728>
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. London, New York: Routledge.
- Kline, P. (2000). *The handbook of psychological testing* (2nd ed.). London, New York: Routledge.
- Kong, S. C. (2014). Developing information literacy and critical thinking skills through domain knowledge learning in digital classrooms: An experience of practicing flipped classroom strategy. *Computers & Education*, 78, 160-173. doi: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.05.009>
- Korkmaz, Ö., Şahin, A., & Yeşil, R. (2011). Bilimsel araştırmaya yönelik tutum ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması [Study of validity and reliability of scale of attitude towards scientific research]. *Elementary Education Online*, 10(3), 961-973. <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1569/1405> [Accessed 12 August 2017].
- Kracker, J. (2002). Research anxiety and students' perceptions of research: an experiment. Part I. Effect of teaching Kuhlthau's ISP model. *Journal of American Society for Information Science and Technology*, 53(4), 282-294. doi: <https://doi.org/10.1002/asi.10040>
- Kracker, J., & Wang, P. (2002). Research anxiety and students' perceptions of research: an experiment. Part II. Content analysis of their writings on two experience. *Journal of American Society for Information Science and Technology*, 53(4), 295-307. doi: <https://doi.org/10.1002/asi.10041>
- Krubu, D. E., Zinn, S., & Hart, G. (2017). Making sense of the information seeking process of undergraduates in a specialised university: Revelations from dialogue journaling on whatsapp messenger. *Interdisciplinary Journal of E-Learning & Learning Objects*, 13, 19-36. <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=3&sid=ea7c1748-0863-4014-9e99-fbb76a894140%40sessionmgr4008&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#AN=124280853&db=a9h> [Accessed 22 August 2017].
- Kuhlthau, C. C. (1983). *The library research process: Case studies and interventions with high school seniors in advanced placement English classes using Kelly's theory of constructs* (Unpublished doctoral dissertation), Rutgers the State University of New Jersey, New Jersey.
- Kuhlthau, C. C. (1988). Longitudinal case studies of the information search process of users in libraries. *Library & Information Science Research*, 10(3), 257-304.
- Kuhlthau, C. C. (1991). Inside the search process: information seeking from the user's perspective. *Journal of the American Society for Information Science*, 42(5), 361-371.
- Kuhlthau, C. C. (1996). *Seeking meaning: A process approach to library and information services* (4th ed.). Norwood, NJ: Ablex.
- Kuhlthau, C. C. (2007). Reflections on the development of the model of the Information Search Process (ISP): Experts from the Lazerow lecture, University of Kentucky, April 2, 2007. *Bulletin of the American Society for Information Science & Technology*, 33(5), 32-36. doi: <https://doi.org/10.1002/bult.2007.1720330511>
- Kuhlthau, C. C., George, M. W., Turock, B. J., & Belvin, R. J. (1990). Validating a model of the research process: A comparison of academic, public and school library users. *Library and Information Science Research*, 12(1), 5-31.
- Kuhlthau, C. C., Heinström, J., & Todd, R. J. (2008). The 'information search process' revisited: is the model still useful? *Information Research: An International Electronic Journal* 13(4). <http://www.informationr.net/ir/13-4/paper355.html> [Accessed 08 August 2012]
- Kurbanoglu, S. S., Akkoyunlu, B., & Umay, A. (2006). Developing the information literacy self-efficacy scale. *Journal of Documentation*, 62(6), 730-743. doi: <http://dx.doi.org/10.1108/00220410610714949>
- Kyaw Soe, H. H., Than, N. N., Lwin, H., Nu Htay, M. N., Phyu, K. L., & Abas, A. L. (2018). Knowledge, attitudes, and barriers toward research: The perspectives of undergraduate medical

- and dental students. *Journal of Education and Health Promotion* [serial online], 7-23. doi: 10.4103/jehp.jehp_61_17
- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. In M. Fishbein (Ed.) *Readings in attitude theory and measurement* (pp. 90-95). New York, London, Sydney: John Wiley & Sons.
- Likert, R. (2008). The technique for the measurement of attitudes. In C. Roberts, & R. Jowell (Eds.), *Vol.1. Attitude measurement* (pp.203-215). Los Angeles: Sage.
- Lopatovska, I., & Arapakis, I. (2011). Theories, methods, and current research on emotions in library and information science, information retrieval and human–computer interaction. *Information Processing and Management*, 47(4), 575-592. doi. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2010.09.001>
- Manarin, K., McGrath, A., & Carey, M. (2016). Original undergraduate research in classroom contexts: Student perceptions of a scaffolded approach. *Collected Essays on Learning and Teaching*, 9, 35-42. <https://celt.uwindsor.ca/ojs/leddy/index.php/CELT/article/view/4402/3825> [Accessed 25 September 2017].
- Marchionini, G. (1989). Information seeking strategies of novices using a full-text electronic encyclopedia. *Journal of the American Society for Information Science*, 40(1), 54-66.
- McGuire, W. J. (1969). The nature of attitudes and attitude change. In G. Lindzey, & E. Aronson (Eds.), *Vol 3. The handbook of social psychology* (2nd ed.) (pp. 136-314). Reading, Mass.: Addison-Wesley.
- Nahl, D. (1997). Information counseling inventory of affective and cognitive reactions while learning the internet. *Internet Reference Services Quarterly*, 2(2-3), 11-33. doi: https://doi.org/10.1300/J136v02n02_04
- Naveed, M. A. (2017). Information seeking anxiety: Background, research, and implications. *International Information & Library Review*, 1-8. doi: <https://doi.org/10.1080/10572317.2017.1319713>
- Naveed, M. A., & Ameen, K. (2016). Information seeking anxiety among postgraduate students of university. *Journal of Behavioural Sciences*, 26(1), 142-154. <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=295f19a7-9221-4501-9d92-19a270bd8719%40pdc-v-sessmgr02> [Accessed 25 July 2017].
- O'Brien, H. L. & Cairns, P. (2015). An empirical evaluation of the User Engagement Scale (UES) in online news environments. *Information Processing and Management*, 51(4), 413-427. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2015.03.003>
- O'Brien, H. L. & Toms, E. G. (2010). The Development and evaluation of a survey to measure user engagement. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(1), 50-69. doi: 10.1002/asi.21229
- O'Brien, H. L. & Toms, E. G. (2013). Examining the generalizability of the User Engagement Scale (UES) in exploratory search. *Information Processing and Management*, 49(5), 1092-1107. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2012.08.005>
- Opara, I. M. & Ekeh, P. U. (2017). Selected variables influencing undergraduate students' attitude toward educational research writing in University of Port Hacourt, Rivers State, Nigeria. *International Journal of Education, Learning and Development*, 5(10), 9-18. <http://www.eajournals.org/> [Accessed 21 November 2018].
- Orlu, A. D., Mafo, I. H., & Tochukwu, N. T. (2017). Perceived emotions in the information seeking behaviour of Manchester Metropolitan University students. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1534/> [Accessed 17 August 2017].
- Padgett, D. K. (2008). *Qualitative methods in social work research*. (2nd. ed.). Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: Sage.
- Papanastasiou, E. C. (2005). Factor structure of the 'attitudes towards research' scale. *Statistics Education Research Journal*, 4(1), 16-26. [http://iase-web.org/documents/SERJ/SERJ4\(1\)_Papanastasiou.pdf](http://iase-web.org/documents/SERJ/SERJ4(1)_Papanastasiou.pdf) [Accessed 28 July 2017].
- Papanastasiou, E. C. (2014). Revised-attitudes toward research scale (R-ATR); a first look at its psychometric properties. *Journal of Research in Education*, 24(2), 146-159. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1098280.pdf> [Accessed 22 September 2015].

- Peterson, J. W. (2008). *Networked generation youth's information seeking process: An examination of cognitive, affective, and physical information seeking behaviors and problem solving techniques* (Unpublished doctoral dissertation), University of North Texas, Texas.
- Rieh, S. Y., Collins-Thompson, K., Hensen, P., & Lee, H-Y. (2016). Towards searching as a learning process: A review of current perspectives and future directions. *Journal of Information Science*, 42(1), 19-34. doi: 10.1177/0165551515615841
- Rouse, W. B., & Rouse, S. H. (1984). Human information seeking and design of information systems. *Information Processing and Management*, 20(1-2), 129-138. doi: [https://doi.org/10.1016/0306-4573\(84\)90044-X](https://doi.org/10.1016/0306-4573(84)90044-X)
- Savolainen, R. (2009). Information use and information processing: Comparison of conceptualizations. *Journal of Documentation*, 65(2), 187-207. doi: <https://doi.org/10.1108/00220410910937570>
- Savolainen, R. (2015a). The interplay of affective and cognitive factors in information seeking and use: Comparing Kuhlthau's and Nahl's models. *Journal of Documentation*, 71(1), 175-197. doi: <https://doi.org/10.1108/JD-10-2013-0134>
- Savolainen, R. (2015b). Approaching the affective factors of information seeking: The viewpoint of the information search process model. *Information Research: An International Electronic Journal*, 20(1). <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1060493.pdf> [Accessed 10 July 2017].
- Schwarz, N. (2008). Attitude measurement. In W. D. Crano, & R. Prislin (Eds.). *Attitudes and attitude change* (pp. 41-60). NY: Taylor & Francis.
- Stewart, G., Seifert, T. A., & Rolheiser, C. (2015). Anxiety and self-efficacy's relationship with undergraduate students' perceptions of the use of metacognitive writing strategies. *The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 6(1). doi: 10.5206/cjsotl-rcacea.2015.1.4
- Taylor, A. (2012). User relevance criteria choices and the information search process. *Information Processing and Management*, 48(1), 136-153. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2011.04.005>
- Teddlie, C., & Yu, F. (2007). Mixed methods sampling: A typology with examples. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 77-100. doi: <https://doi.org/10.1177/2345678906292430>
- Timmers, A. F., & Glas, C. A. W. (2010). Developing scales for information-seeking behaviour. *Journal of Documentation*, 66(1), 46-69. doi: 10.1108/00220411011016362
- Vakkari, P. (1999). Task complexity, problem structure and information actions: Integration studies on information seeking and retrieval. *Information Processing and Management*, 35(6), 819-837. doi: [https://doi.org/10.1016/S0306-4573\(99\)00028-X](https://doi.org/10.1016/S0306-4573(99)00028-X)
- Van der Westhuizen, S. (2015). Reliability and validity of the attitude towards research scale for a sample of industrial psychology students. *South African Journal of Psychology*, 45(3), 386-396. doi: <https://doi.org/10.1177/0081246315576266>
- Wilson, T. D. (1999). Models in information behavior research. *Journal of Documentation*, 55(3), 249-270. doi: <https://doi.org/10.1108/EUM0000000007145>
- Wilson, T. D., Ford, N., Ellis, D., Foster, A., & Spink, A. (2002). Information seeking and mediated searching: Part 2. Uncertainty and its correlates. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 53(9), 704-715.
- Wu, D., Dang, W., He, D., & Bi, R. (2017). Undergraduate information behaviors in thesis writing: A study using the Information Search Process model. *Journal of Librarianship and Information Science*, 49(3), 256-268. doi: <https://doi.org/10.1177/0961000616654960>
- Yoon, K., & Nilan, M. S. (1999). Toward a reconceptualization of information seeking research: Focus on the exchange of meaning. *Information Processing and Management*, 35(6), 871-890. doi: [https://doi.org/10.1016/S0306-4573\(99\)00031-X](https://doi.org/10.1016/S0306-4573(99)00031-X)
- Yu, Y., Shiu, C-S., Yang, J. P., Wang, M., Simoni, J. M., Chen, W. & Zhao, H. (2015). Factor analyses of a social support scale using two methods. *Quality of Life Research*, 24, 787-794. doi: 10.1007/s11136-014-0815-4
- Zhou, M. (2013). "I am really good at it" or "i am just feeling lucky": the effects of emotions on information problem-solving. *Educational Technology Research and Development*, 61(3), 505-520. doi: <http://dx.doi.org/10.1007/s11423-013-9300-y>

Appendix 1: Consequential factor analysis results

Item Number in Final Scale	Item-Total Correlations	Task* Initiation	Topic*Selection Process	Defining Focused Topic	Information Collection and Search Closure	Skills of* Research Methodology
Item 4. I felt myself inadequate during the process of thinking about topic selection for the assignment or project. (Item 5)**	0.42	0.618	0.254			
Item 9. I know what to do during topic selection. (Item 15)***	0.37	0.549			0.315	
Item 7. I don't know how to select the appropriate topic for the assignment or project. (Item 11)	0.55	0.529	0.290			0.251
Item 8. I find it difficult to understand what is required from the topic of the assignment or project. (Item 13)	0.48	0.512				0.344
Item 3. I find it difficult to understand the question of the research topic in an assignment or project. (Item 3)	0.50	0.477				0.295
Item 2. It is easy for me to express the requested subject for the assignment. (Item 2)***	0.34	0.438			0.286	
Item 13. Topic selection makes me tired. (Item 22)	0.69		0.678			
Item 18. Because the process of finding a focus within the context of a general subject takes a long time, it is tiring for me. (Item 34)	0.59		0.666			0.302
Item 21. Because the decision process of which aspect to focus on from the topic takes a long time, it is tiring for me (Item 42)	0.55		0.605			
Item 12. I get bored by the topic selection process. (Item 20)	0.53		0.644			
Item 16. The process of obtaining a focus within the context of the topic bores me. (Item 31)	0.58		0.616			0.264
Item 1. The process between the day I get the assignment to the day I choose the topic that I will study is troublesome for me. (Item 1)	0.47		0.516			
Item 5. I get tired when it takes long time to think about topic selection process. (Item 7)	0.53		0.512			
Item 6. The uncertainty that I experience during the preparation of the topic selection process makes me tired. (Item 9)	0.53	0.311	0.486			
Item 23. Not being able to determine exactly which aspects of the topic that I will focus on worries me (Item 45)	0.47		0.443	0.321		
Item 10. For the searching process to be easier, I choose topics that I can easily find data for (Item 17)	0.36		0.420			
Item 17. I like being able to know which sources I would benefit from during the process of finding a focus on the topic. (Item 32)	0.58			0.705		
Item 19. It's comforting for me to know what to do when determining which aspect of the topic to focus on. (Item 38)	0.63			0.698		
Item 22. When I decide which direction to focus on, my anxiety level reduces. (Item 44)	0.47			0.676		
Item 15. When I see a likely subdivision of the subject during the process of finding a focus on the general topic, I get to relax. (Item 30)	0.49			0.635		
Item 20. Once I decide which aspect of the topic I will focus on, my confidence about finishing the research increases. (Item 41)	0.69			0.623		
Item 46. It makes me relieved to know that I have enough resources to write a report or assignment about the topic focus I have decided on. (Item 72)	0.46			0.588		
Item 26. I like to use more than one resource when I'm collecting information for the topic focus I have decided on. (Item 49)	0.41			0.568		

Item 14. It is a great pleasure for me to investigate something that I'm interested in. (Item 23)	0.56			0.562		
Item 11. I feel relieved when I choose the subject of the study. (Item 19)	0.50			0.546		
Item 24. I know which direction the research will go when I decide which direction to focus on. (Item 46)	0.49			0.522	0.252	
Item 35. I know when to finish the information search about the topic focus I have decided on. (Item 59)	0.59				0.618	
Item 39. It's easy for me to write an assignment or a paper about the topic focus I have decided on. (Item 64)	0.52				0.601	
Item 31. I enjoy identifying the keywords to reach the information about the topic focus I have decided on. (Item 55)	0.56			0.267	0.595	
Item 29. It's very easy for me to access the information sources that I want about the topic focus I have decided on. (Item 53)	0.58				0.595	
Item 42. I know how to write a quality assignment or paper about the topic focus I have decided on. (Item 68)	0.44	- 0.302			0.577	
Item 28. I use my time well when I collect information about the topic focus I have decided on. (Item 51)	0.56				0.570	
Item 37. I enjoy the synthesis process of the information that I obtain about the topic focus I have decided on. (Item 61)	0.41		- 0.262	0.272	0.564	
Item 44. For me writing the assignment or the paper about the topic focus I have decided on is the most enjoyable part of the research. (Item 70)	0.42				0.558	
Item 33. I enjoy the information collection process about the topic focus I have decided on. (Item 57)	0.60		-0.26	0.328	0.555	
Item 25. I'll know where to find the information about the topic focus I have decided on. (Item 48)	0.54				0.514	
Item 40. It is not difficult for me to produce the citation that I used in the assignment or paper about the topic focus I have decided on. (Item 66)	0.45				0.455	-0.305
Item 30. I have difficulty in creating methods and techniques that I will use to gather information about topic focus I have decided on. (Item 54)	0.55		0.261			0.658
Item 36. I have difficulty in synthesizing the information I have obtained about the topic focus I have decided on. (Item 60)	0.57					0.632
Item 27. I find it difficult to identify the key words to find the information about the topic focus I have decided on. (Item 50)	0.56					0.630
Item 45. I do unnecessary repetitions when writing an assignment or paper about the topic focus I have decided on. (Item 71)	0.41					0.543
Item 34. It is not easy for me to decide which references are suitable for information collection about the topic focus I have decided on. (Item 58)	0.46					0.538
Item 41. I am not competent in the literary language of the assignment or the paper about the topic focus I have decided on. (Item 67)	0.48					0.530
Item 32. Sometimes I have access to the wrong resources because I do not know exactly how I'll look for information about the topic focus I have decided on. (Item 56)	0.51					0.520
Item 38. I have no time to check whether I've missed a source about the topic focus I have decided on. (Item 62)	0.35		0.325			0.456
Item 43. I find it frustrating not knowing how to make a citation in an assignment or paper about the topic focus I have decided on. (Item 43)	0.44					0.451

* In these dimensions high values represent unfavorable while low scores are interpreted as favorable

** Item number in the trail form

*** These items are scored negative

Görüşler / Opinion Papers

Türk Millî Kütüphanesi ile İlgili Güncel Durum Üzerine*

On Current Situation of Turkish National Library

Bülent Yılmaz**

Öz

Bu görüş yazısında, 2018 yılında yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurumsal statüsü değiştirilen Türk Millî Kütüphanesi'nin içinde bulunduğu belirsiz ve olumsuz durum ele alınmıştır. Bu çerçevede, Millî Kütüphane ile ilgili olarak bu süreçte alınabilecek önlemler konusu değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda, yaşanan sürecin ilgili tüm kişi ve kurumların katılımı ile düzenlenecek bir mesleki toplantıda ele alınması ve Millî Kütüphane'nin geleceğine yönelik bir politika/strateji geliştirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türk Millî Kütüphanesi.

Abstract

In this opinion paper, the unclear and negative situation of Turkish National Library, whose institutional status was changed with the Presidential Decree issued in 2018, has been discussed. Within this framework, the measures that can be taken in this process regarding the National Library has been evaluated. As a conclusion of the study, has been proposed organizing a professional meeting with the participation of all relevant people and institutions in order to discuss the process and develop a policy/strategy intended for the future of the National Library.

Keywords: Turkish National Library.

* Bu yazı 7.08.2019 tarihinde Türk Kütüphaneciler Derneği ile Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği'ne gönderilen iletinin gözden geçirilmiş metnidir.

This is the revised text of the message sent to the Turkish Librarians' Association and the University and Research Librarians' Association on Aug 07.2019.

** Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: byilmaz@hacettepe.edu.tr
Prof. Dr., Hacettepe University Department of Information Management, Turkey

Kuruluş çalışmalarına 1946 yılında başlanan, 1948 yılında hizmete açılan ve **23.3.1950 tarih ve 5632 sayılı Millî Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun** ile kuruluş yasasına kavuşan Türk Millî Kütüphanesi, 9 Temmuz 2018 tarihinde yayımlanan **703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)** ile söz konusu kuruluş yasası yürürlükten kaldırılarak, yeni bir statüye geçirilmiştir. Bu çerçevede 73 yıllık bir Cumhuriyet Kurumu olan Türk Millî Kütüphanesi, daha önce T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde Başkanlık statüsünde iken, 2018 yılı itibariyle Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'nün (KYGM) bir Daire Başkanlığı düzeyine indirilmiştir.

Türkiye'nin ulusal hafızası olan bu kurumumuzun son birkaç yıldır işlevsizleştiği, deyim yerindeyse "kendi haline" bırakıldığı görülmektedir. KYGM 2019 yılı içinde Millî Kütüphane binasına taşınmıştır. Basından, Millî Kütüphane'nin kapatılacağı, bir halk kütüphanesine dönüştürüleceği ya da açılacak Cumhurbaşkanlığı Kütüphanesi'ne devredileceği yönünde haberler duymaktayız. Bu konuda ilgililerden resmi bir açıklama da yapılmadığı için ayrıntıları ve kurumun geleceğine yönelik resmi yaklaşımı bilememekteyiz.

Açıkça söylemek gerekirse, Türkiye'de Millî Kütüphane ile ilgili olarak genel bir belirsizlik söz konusudur. Bu belirsizlik mesleki camiamızı olumsuz etkilemekte ve endişelere neden olmaktadır. Ayrıca, Millî Kütüphane'de çalışan meslektaşlarımız ve personel, kurumlarının durumu ile ilgili olarak son derece mutsuz, umutsuz ve karamsar görünmekte, kendilerini sahipsiz hissetmektedirler.

Millî kütüphaneler uluslaşma süreçlerinin bir gereği ve sonucudur. Millî Kütüphane bir ülke için olmazsa olmazdır ve çok önemlidir. Çünkü Millî Kütüphane bir ülkenin ulusal belleğidir. Ulusal belleği olmayan ya da zayıflayan bir ülke tarihsel ve toplumsal olarak büyük zararlar görür. Millî Kütüphane, aynı zamanda ulusal kültür ve eğitim sisteminin ve altyapısının yaşamsal parçasıdır. Bu nedenle istisnaları dışında her ülkenin bir millî kütüphanesi vardır.

Millî Kütüphane Türkiye'de yasa ile kurulmuş bir kütüphanedir. (Bu yasa söz konusu kararname ile hükümsüz duruma gelmiştir.) Millî Kütüphane'nin kuruluşu Türk kütüphanecilik tarihinin en önemli aşamalarından birisidir. Millî Kütüphane, eksikliklerine karşın, Türkiye'nin en büyük araştırma kütüphanesidir ve Türkiye kütüphaneleri için lider pozisyonundadır. O, Türkiye'de (ve yurt dışında Türkiye ile ilgili olarak) yayımlanan/kayıtlı tüm bilgiyi derler, düzenler, korur ve kullanıma sunar. Ancak Millî Kütüphane son birkaç yıldır belirtilen bu niteliklerini ve işlevlerini büyük ölçüde yitirmeye başlamıştır.

Millî Kütüphane'ye ilişkin bu durumun ülkemizin bilim, teknoloji, araştırma, eğitim ve kültür yaşamında hem bugün hem de gelecekte kalıcı hasarlar yaratacağı açıktır. İlgili tüm kişi ve kurumların bunun farkında olması gerekmektedir.

Mesleki sivil toplum örgütlerinin, bu alanda eğitim vermekte olan bölüm ve akademisyenlerin, söz konusu kurumumuz ile ilgili karar verici, yönetici ve bürokratların ve Türkiye'deki tüm kütüphanecilerin Millî Kütüphane ile ilgili olarak bu noktaya gelinmesinde ciddi payının ve bundan sonra yaşanacak süreçte de tarihsel sorumluluklarının olduğunu düşünmekteyim. Tarih karşısında, en hafif deyişle mahcup olmamak için, Millî Kütüphane konusunu tüm ilgili ve yetkilileri bir araya getiren mesleki bir toplantı ile ele alıp tartışmalı ve bu konudaki sürece ilişkin mesleki yaklaşım ve öneriler belirlenmeli, kamuoyu ile paylaşılmalı ve belirlenen yaklaşım doğrultusunda davranmalıyız.

Bir başka deyişle, adında “araştırma kütüphanecileri” olan Derneğimiz (ÜNAK) ile tüm kütüphanelerimizin ve kütüphanecilerimizin mesleki savunuculuğunu üstlenen diğer Derneğimizin (TKD) öncülüğünde, ilgili diğer sivil toplum kuruluşları, ilgili/yetkili bürokrat ve yöneticiler, akademisyenler ve kütüphanecilerin ortak tutum ve yaklaşımı çerçevesinde **Millî Kütüphane’ye ilişkin belirsizlik ve olumsuz süreç geç olmadan ele alınıp değerlendirilmeli ve bir politika/strateji önerisi geliştirilmelidir. Geliştirilecek bu politika/strateji önerisinin hayata geçirilmesi için çok yönlü çaba harcanmalıdır.**

Millî Kütüphane Türkiye için sadece Millî Kütüphane değildir. O, aynı zamanda eğitim, kültür, bilim, teknoloji, toplumsal hafıza (bellek), geçmiş ve gelecek demektir.

O, Cumhuriyet demektir.

Millî Kütüphane hepimizindir ve 73 yıllık bir birikimin adıdır.

En başta kurucusu Adnan Ötüken olmak üzere yüzlerce kütüphanecinin emeği ile kurulan ve alın teriyle bugünlere getirilen Millî Kütüphane ile ilgili olarak bu süreçte yaptıklarımız ve yapmadıklarımızla tarih karşısında kişi ve kurum düzeyinde sorumlu tutulacağımız açıktır.

Konuyu ilgili ve yetkili tüm kişi ve kuruluşun bilgisine sunarım.

Saygılarımla.

Atıf Dizinlerinde Bir Araştırma Örneği

A Research Case in Citation Indexes

Cem Özel*

Öz

Birçok üniversite, dünya üniversiteleri sıralamalarında yer almak ister. Bu sıralamalara girmek için bazı önemli kriterler bulunmaktadır. Bunlardan ikisi bilimsel yayın sayısı ve atıf sayısıdır. Araştırmacıların yararlandığı bilgi kaynaklarının varlığı, yayın sayılarının artmasında itici bir güçtür. Bu bilgi kaynaklarını bilim insanlarına sağlayan birimler ise bilgi merkezleri/kütüphanelerdir. Bu çalışmada, bilimsel yayın üretiminde bilgi merkezlerinin/kütüphanelerin oynayacağı rol üzerinde durularak örnek bir araştırmanın nasıl yapılacağı anlatılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Atıf dizinleri; dünya üniversiteleri sıralaması; QS; Quacquarelli Symonds; Science Citation Index Expanded; Social Sciences Citation Index; THE; Times Higher Education; Web of Science; WoS.

Abstract

Many universities want to take part in the world universities rankings. There are some important criteria to be listed in these rankings. Two of them are the number of scientific publications and the number of citations. The availability of information resources used by researchers is a driving force in increasing the number of publications. The units that provide these resources of information to scientists are information centers / libraries. In this study, the role of information centers / libraries in the production of scientific publications is emphasized and a sample research is explained.

Keywords: Citation indexes; QS; Quacquarelli Symonds; Science Citation Index Expanded; Social Sciences Citation Index; THE; Times Higher Education; Web of Science; World universities ranking; WoS.

Üniversiteler için QS (Quacquarelli Symonds), THE (Times Higher Education) gibi dünyanın önemli sıralamalarında yer alabilmek son derece önemli başarı kriterlerinden biridir. Üniversitelerin bu sıralamalara girebilmesinde bilgi merkezlerinin / kütüphanelerin önemli katkıları bulunmaktadır. Bu yazıda, söz konusu katkının nasıl olması gerektiği ile ilgili araştırmanın nasıl yapılacağı, bir örnek üzerinden giderek açıklanmaya çalışılacaktır.

* Kullanıcı Hizmetleri Yöneticisi. Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi. E-posta: cozel@sabanciuniv.edu
User Services Manager. Sabanci University Information Center, Turkey.

Çalışmamıza konu olan örnek, her kurum tarafından kendilerine uyarlanabilecek bir özelliğe sahiptir. Şu kriterler ışığında hareket edilecektir:

- Web of Science ya da Scopus atıf dizinlerinden birinin seçilmesi
- Adresinde sadece bağlı bulunulan üniversitenin bilgilerinin yer alması
- Yayın türü
- Herhangi bir konu başlığı
- Yıl aralığı
- En çok atıf almış yayınların kaynakçaları

Yukarıdaki kriterleri dikkate alıp elde edilecek yayınların kaynakçaları analiz edildiğinde ne kadarının üniversitenin bilgi merkezinden / kütüphanesinden temin edildiği hesaplanabilecektir.

Kriterlerden en dikkat çekici olanı, yayınların adres kısmında, sadece bağlı bulunulan kurumun adresinin olmasıdır. Bunun da nedeni, işbirliği yapılarak üretilen makalelerin kaynakçalarında kullanılan kaynakların, hangi kurumdan temin edildiğini tespit etmenin çok zor olmasıdır. Örneğin, Sabancı Üniversitesi ile Harvard Üniversitesi'nin ortak bir yayınındaki kaynakçada yer alan kaynakların hangi yazar tarafından temin edildiği, dolayısıyla hangi kurumun bilgi merkezinden / kütüphanesinden yararlanıldığını bulmak oldukça zordur. Bunu tespit etmek için yazarlarla görüşerek kim hangi yayını bu çalışmaya sağlamıştır sorusunu sormak ve cevaplarını almak gerekir. Bazı yayınlar o kadar çok sayıda yazarın ortaklığında yazılmıştır ki, bahsedilen bu çalışmanın yapılması son derece zor görünmektedir. Bu nedenle sadece o kuruma ait olacak şekilde, ya tek yazarlı yayınlar ya da yine aynı kurumdan çok yazarlı yayınlar, araştırmanın kapsamına alınmalıdır.

Söz konusu kriterler kullanıldığında çıkan sonuçların analizi yapılarak en çok hangi yayın türünün kullanıldığı bilgisine ulaşılır. Koleksiyon geliştirme konusunda da son derece faydalı olacak bu çalışmayla birlikte kısıtlı olan bütçelerin hangi kaynak türüne aktarılacağı da tespit edilebilir. Hangi veri tabanlarının aboneliklerinin devam ettirilmesi gerektiği de yine bu çalışmanın sonucunda irdelenebilir. Ayrıca, bu çalışma ile Kütüphanelerarası İşbirliği ve Doküman Sağlama hizmetinin verimliliğini de ölçmek mümkündür.

Bu tür bir araştırmanın yapılabilmesi için söz konusu kriterlerin içini doldurmak gerekir. Aşağıda, bu kriterlere uygun bir örnek yer almaktadır:

- Atıf Veritabanı: Web of Science
- Materyal türü: Makale
- Yıl aralığı: 2014-2018
- Konu başlığı: Biyoloji
- Adres: Sadece ilgili kurum araştırmacısı / araştırmacıları tarafından yapılan yayınların adresi.

Başlıklar içinde sadece belirli dizinlerin taraması da yapılabilir. Şöyle ki, sadece “Social Sciences Citation Index” ya da “Science Citation Index Expanded” seçilebilir; ama burada şuna da dikkat etmek gerekir ki, bazı konular disiplinlerarası değerlendirildiği için birden fazla dizin içinde yer alabilir. Bu nedenle dizin sınırlamasına gitmek sağlıklı bir karar olmayacaktır.

Kriterler her kurum tarafından kendi isteklerine göre değişebilir. Örnek olması açısından yukarıda açıkça ifade edildiği üzere X Üniversitesi'nde, 2014-2018 yılları arasında, biyoloji alanında, yayın türü makale olan ve adres kısmında sadece X Üniversitesi üyelerinin yer aldığı yayınların

kaynakçaları incelenecektir. Bir önceki cümlede geçen “üye”lerden kasıt sadece öğretim üyesi değil o kuruma bağlı öğretim üyesi, öğrenci ya da çalışan olabileceğinden bu tür bir genellemeye gidilmiştir. Açıklama yapmamızın sebebini de şu şekilde ifade edebiliriz. Bazı kurumlar söz konusu atıf dizinlerinde yayın yapan araştırmacılara bilimsel teşvik ödülü verirken sadece öğretim üyelerini ön planda tutarlar. Bilimin kimsenin tekelinde olmadığını hatırlatmak adına şunu ifade etmek gerekir ki, bizim gibi hem idari hem de akademik görevlerini bir arada yürüten meslek çalışanları da doğal olarak bilimsel yayınların altına imzalarını atabilirler ve atmaktadırlar da.

Çalışma yapılırken bazı sorunlarla da karşılaşılabilir. Bunlardan en önemlisi, veri çekerken yaşanmaktadır. Yukarıda belirtilen kriterlere uyan belli sayıdaki makalenin kaynakçaları çekilmek istendiğinde her birinin toplam kaynakça sayısı ile çekilen kaynakça sayısının birbirini tutmama olasılığıdır. Biraz daha açacak olursak mesela x makalesinin kaynakçasındaki yayınlara bakıldığında 30 adet kaynak olduğunu görelim. Sistemden bu 30 makaleyi bir kelime işlem programı olan “excel”e aktardığımızda bu 30 sayısının azalma durumu söz konusudur. Bunun da nedeni kaynakçada yer alan bazı kaynakların “Web of Science”ta dizinlenmemesi durumunda, indirilen listede yer almamasıdır. Bu durum eksik bir değerlendirmeye yol açmaktadır. Yaşanacak olan sorunun önüne geçmenin tek yolu, çok zaman alsa da, eksik verileri tek tek elle girmektir. Çalışma, imkânlar dâhilinde, birçok araştırma alanı için de yapılabilir. Bunlar;

- Hangi fakültelerin ya da bölümlerin bilgi merkezini / kütüphaneyi ne kadar kullandığını,
- Doküman sağlama yoluyla elde edilen yayınlara bilimsel çalışmalarda ne kadar yer verildiği,
- Kütüphanelerarası İşbirliği yoluyla diğer kurumlardan ödünç alınan kaynakların bilimsel yayınlarda kullanılıp kullanılmadığı, makalelere oranla ne kadar kullanıldığı,
- Yıllara göre dağılım yapılarak, atıf verilen yayınların güncellerinin mi yoksa eski yayınlarının mı kullanıldığı,
- Kurum içinde üretilen diğer yayınlara atıf yapıp yapılmadığı ve kendi kurumundaki bilimsel üretimin ne kadar farkında olunduğu,
- Bilgi merkezinden / kütüphaneden temin edilmeden kullanılan yayınların oranının ne olduğu, bunlara abonelik yapılması gerekip gerekmediği olup, daha pek çok konuda fikir verebilir.

Kısaca söylemek gerekirse, bu tür bir çalışmayla birlikte, her kurum kendi bünyesindeki imkânlar dâhilinde her bir konu başlığında ya da kuruma bağlı tüm yayınlardaki kaynakçaları analiz ederek çok önemli bilgilere sahip olabilir. Bunun da ötesinde bilimsel yayınların üretiminde bilgi merkezlerinin / kütüphanelerinin önemi, gerekliliği ve katkısı ortaya çıkarılabilir.

Kurumsal Akademik Arşivlerde Farkındalık Oluşturma Çalışmaları: İSTE Kurumsal Akademik Arşivi Örneği

Awareness Raising Studies at Academic Institutional Repositories: İSTE Academic Institutional Repository Example

Müslüm Yurtseven*

Öz

Bu çalışma, Türkiye’de kurumsal akademik arşivlerde kullanılan DSpace yazılımında bazı özelleştirmelerinin gerekliliği ve DSpace’e bazı modüllerin eklenmesi üstüne öneriler sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada, İskenderun Teknik Üniversitesi (İSTE) Kurumsal Akademik Arşivi sistemi uygulamaları üzerinde durulmuş ve örneklerle durum tespitleri yapılmıştır. DSpace’in daha ergonomik yapıya kavuşturulmasının açık erişim çalışmalarına doğrudan olumlu etki sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Açık erişim; kurumsal akademik arşivler; İSTE Kurumsal Akademik Arşivi; DSpace; açık kaynak kodlu yazılımlar.

Abstract

This study is prepared for the purpose of presenting some customization necessities in DSpace software that is frequently used by academic institutional repositories in Turkey and giving suggestions on adding some modules to DSpace. In this study, the applications of İSTE (İskenderun Technical University) Academic Institutional Repository system applications and examples. It is thought that making DSpace more ergonomic will have direct positive impact on open access movements.

Keywords: Open access; academic institutional repositories; İSTE Academic Institutional Repository; DSpace; open source software.

Giriş

Kurumların entelektüel birikimini oluşturan akademik arşivler; akademik çıktıların dijital platformda uluslararası standartlara göre arşivlenmesi, harmanlama sistemlerince harmanlanması ve telif hakları gözetilerek araştırmacıların erişimine sunulması için altyapı sağlar (Çelik ve Çelik, 2019). Dünyada kurumsal akademik arşiv sayısı, açık erişim farkındalığına koşut olarak her geçen gün artmaktadır. Dünyadaki açık erişim arşivlerinin listesini veren Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR) verilerine göre, 2005 yılında dünyada kurumsal akademik arşiv sayısı 87 iken, 2019 yılı Temmuz ayı itibariyle bu sayı 4240’ye yükselmiştir (OpenDOAR, 2019).

Türkiye’de 2006 yılında Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) çatısı altında, Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler (AEKA) çalışma grubunun kurulmasıyla

* Kütüphaneci, İskenderun Teknik Üniversitesi Kütüphanesi. E-posta: muslumyurtseven87@hotmail.com
Librarian, İskenderun Technical University, Turkey.

başlayan açık erişim çalışmaları (ANKOS, 2019), OpenDOAR verilerine göre, kuruluşundan iki yıl sonra meyvesini vermiş ve 2008 yılında iki olan kurumsal akademik arşiv sayısı 2019 Temmuz ayı itibariyle 109'a ulaşmıştır. (OpenDOAR, 2019). Kısa zaman diliminde kat edilen mesafe Türkiye bilimi ve kütüphaneciliği açısından son derece önemli bir gelişmedir.

Açık erişim sistemlerinin temelini oluşturan kurumsal akademik arşiv sistemleri için kullanılan yazılımlar ücretsiz olan açık kaynak kodlu yazılımlar ve ücretli paket programlardan oluşmaktadır (Çelik, 2019, s. 18). OpenDOAR istatistiklerine göre gerek dünyada gerekse Türkiye'de kurumsal akademik arşivlerde en çok kullanılan yazılım *DSpace*'tir (Türkiye %88, Dünya %45). Dspace'i arada çok büyük fark ile EPrints takip etmektedir (Türkiye %3, Dünya %12) DSpace ve E-Prints, açık kaynak kodlu olarak geliştirilen ve yaygın olarak kullanılan yazılımlardır. Dünyada sayıları hızla artan açık kaynak kodlu yazılımlar (AKKY), birden fazla geliştiricisi olduğu için yenilikçi ve gelişimci özellikler barındırmaktadır. AKKY'leri ticari amaçlı yayımlanan yazılımlardan ayıran en belirgin özellik kaynak kodlarına erişilebilmesidir. Bu sayede kullanıcılara kodları değiştirme ve ihtiyaca göre geliştirebilme özgürlüğü sağlanmaktadır (Çavuş ve Kurt, 2017, s. 40). Açık erişim ve açık bilim olgusunun açık kaynak kodlu yazılımların gelişiminde etkili olduğu söylenebilir.

Kurumsal akademik arşivler, bilimsel iletişim ağını geliştirme odağında ulusal ve uluslararası sistemlerde harmanlanmakta ve araştırmacıların hizmetine sunulmaktadır. Harmanlama sistemleri, kuruluş amaçlarına göre, kurumsal arşivlerin içeriğini harmanlayıp içeriğinde toplu arama yapılmasını sağladıkları gibi (OpenAIRE, ROAR, BASE, Harman: Türkiye Akademik Arşivi), kurumsal akademik arşivlerin listesini veren dizin (OpenDOAR) işlevine de sahiptir. "Açık erişim çalışmalarının mantığı bilimsel araştırma sonuçlarını yayımlamak, araştırmaların etkisini artırmak, kütüphanelerin daha fazla bilgiye erişimini sağlamak ve kullanıcıların bilimsel bilgiye erişimini kolaylaştırmaktır" (Tonta, 2005, s.7). Bu bağlamda açık erişim çalışmalarında kullanılacak yazılımların da açık erişim mantığına göre işlevsel olması beklenir.

Açık erişim çalışmaları bağlamında araştırmaların etkisini ancak "farkındalık yaratacak çalışmalar" ile artırmak olanaklıdır. Bu çalışma kurumsal akademik arşivlerde en çok kullanılan, açık kaynak kodlu DSpace yazılımının farkındalığı artıracak modüllerinin aktif biçimde kullanılmasını önermek amacıyla yazılmıştır. Bunun yanı sıra DSpace'in kullanıcı gereksinimleri doğrultusunda geliştirilmesi için birtakım öneriler sıralanmıştır.

İSTE Kurumsal Akademik Arşivi

İSTE Kurumsal Akademik Arşivi ("İSTE Kurumsal Akademik Arşivi", 2019) İskenderun Teknik Üniversitesi (İSTE) bünyesinde üretilen bilimsel akademik çıktı trafiğini tek merkezden yönetmek, akademik çıktılarının bilim dünyasında etkisini artırmak, bilimsel etkileşim ağını geliştirmek amacıyla Haziran 2019'da kurulmuştur. İSTE Kurumsal Akademik Arşivi için uluslararası standartlara uygun, açık kaynak kodlu bir yazılım olan DSpace tercih edilmiştir. DSpace@İSTE, <http://openaccess.iste.edu.tr> adresinden yayın yapmakta, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından yönetilmektedir.

İSTE Kurumsal Akademik Arşivini sürdürülebilir kılmak amacıyla; sisteme yayın girişleri, yayın düzeltmeleri Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesinde görevli kütüphaneci tarafından yapılmaktadır. Sistemde yayın girişlerinde standardizasyonu sağlamak ve bilgiyi yönetmek amacıyla, akademisyenlerin sisteme yayın girişi yapmaları tercih edilmemiştir. Tüm İSTE akademisyenleri sisteme sadece yayın okuyucu olarak tanımlanmıştır.

2015 yılında kurulmuş, genç bir üniversite olan İSTE'nin 2019 Temmuz ayı itibariyle Scopus'ta 400, Web of Science'da 396, TR-Dizin'de 59 bilimsel yayını ve YÖK Tez Merkezinde 136 adet yüksek lisans ve doktora tezi yer almaktadır.

İSTE Kurumsal Akademik Arşivinde 372 adet erişime kapalı, 269 adet açık erişimli bilimsel çalışma bulunmaktadır. Açık erişimli yayın sayısının toplam yayın sayısına oranının (%41,9), açık erişim çalışmaları açısından olumlu olduğu söylenebilir. Önümüzdeki dönemlerde açık erişim üstüne yapılması planlanan farkındalık çalışmalarıyla birlikte, İSTE Kurumsal Akademik Arşivinde açık erişim yayın sayısının toplam yayın sayısına oranının düzenli bir şekilde artacağı düşünülmektedir.

İSTE Kurumsal Akademik Arşivinin, OAI-PMH kaydı ve Handle / DOI üyelikleri yapılmıştır. Bununla birlikte BASE ve Harman: Türkiye Akademik Arşivi harmanlama sistemlerine harmanlama gerçekleştirilmiştir. OpenDOAR ve ROAR platformlarına da kayıt yapılmıştır.

İSTE Kurumsal Akademik Arşiv Politikası çalışmaları hâlâ devam etmekte olup, İSTE vizyonuna (“İskenderun Teknik Üniversitesi”, 2019) uygun hazırlığı devam eden politikanın tamamlanmasıyla birlikte ROARMAP kayıt işlemleri, ardından da OpenAIRE’da harmanlama çalışmaları başlatılacaktır. Bunun yanı sıra, İSTE Kurumsal Akademik Arşivi’ndeki yüksek lisans ve doktora tezlerinin ProQuest Dissertations & Theses Global ve EBSCO Open Dissertations’de indekslemesi için İSTE bünyesindeki enstitülerle görüşmeler yapılmakta ve bu konudaki çalışmalar sürdürülmektedir.

Açık erişim mantığı ve kurumsal akademik arşivlerin işleyişi bağlamında, İSTE bünyesinde üretilen bilimsel çalışmaların harmanlama sistemleri başta olmak üzere dijital platformlarda etkilerini artırmak amacıyla, İSTE Kurumsal Akademik Arşivinde, aşağıdaki uygulamalar yapılmıştır.

1. Anahtar sözcüklerin artırılması

Anahtar sözcükler, bilimsel yayınların erişim uçlarını oluşturmaktadır. Bilimsel çalışma içeriğine uygun seçilmiş anahtar sözcükler, yayının fark edilmesi açısından son derece önemlidir. Her geçen gün, hatta saat, bilimsel yayınlardaki artış göz önünde bulundurulduğunda, yazarların yayınlara verdiği anahtar sözcüklerin çoğu kez yayınlara erişim için yeterli olmadığı görülmektedir. Bu durumda bilimsel yayınlara erişim ve farkındalık için başka alternatifler sunmak kaçınılmazdır. İşte tam da bu noktada yayınlara erişim uçlarını; alan indekslerinden, Scopus ve Web of Science gibi bibliyografik atıf veri tabanlarından, ticari veri tabanlarının indekslerinden ve kütüphane sınıflama sistemlerinden yararlanarak artırmak olanaklıdır.

İSTE Kurumsal Akademik Arşiv çalışmalarında bu husus dikkate alınmış, özellikle de Scopus ve Web of Science’da indekslenen yayınların anahtar sözcükleri artırılmıştır. TR-Dizinde indekslenen yayınlar için Türkiye’de alana özgü anahtar sözcük indekslerine rastlanmamıştır.

Dspace sisteminde yayınların anahtar sözcükleri veri giriş formlarında “anahtar kelimeler” modülüne işlenmekte ve istendiği kadar anahtar sözcük ekleme olanağı bulunmaktadır. Girilen anahtar sözcükler, sistemin arka planında **dc.subject** alanında indekslenmektedir.

İSTE Kurumsal Akademik Arşivde yazar(lar)ın yayına verdiği anahtar sözcükler **dc.subject** alanına; diğer anahtar sözcükler **dc.subject.classification** ve **dc.subject.other** alanlarına girilmiştir.

- **dc.subject.classification** alanı için Scopus’un “SciVal Topic” ve Web of Science’ın “Web of Science Categories” bilgilerinden yararlanılmıştır.
- **dc.subject.other** alanı için Scopus’un “Alan İndeks(ler)i” ve Web of Science’ın “KeyWords Plus” bilgilerinden yararlanılmıştır.

Şekil 1’de verilen örnekte görüleceği üzere, yazarın yayına verdiği erişim ucu dört iken; iki ana sınıflama ve 18 erişim ucu ile yayına toplamda yeni 20 erişim ucu eklenmiştir.

Yazarın Yayına Verdiği Anahtar Sözcükler	
<i>dc.subject:</i> Atresia, Apoptosis, Clarias Gariepinus, Histology	
Yayına İlaveten Verilen Anahtar Sözcükler - Konu Kategorisi	
<i>dc.subject.classification</i>	
<i>Scopus</i> (SciVal Topic) Catfishes Embryonic Development Yolk sac	<i>Web of Science</i> (Web of Science Categories) Zoology
Yayına İlaveten Verilen Anahtar Sözcükler - Alan İndeksleri	
<i>dc.subject.other</i>	
<i>Scopus - (Alan İndeksleri)</i> Apoptosis, cell, cell organelle, cytoplasm, detection method, freshwater environment, histology, teleost, clarias gariepinus, mammalia, teleostei	<i>Web of Science (KeyWords Plus)</i> ovarian follicular atresia, teleost fish, autophagy, growth, regression, oogenesis, oocyte

Şekil 1. Erişim ucu artırılan yayının örneği

dc.subject	Atresia	en_US
dc.subject	Apoptosis	en_US
dc.subject	Clarias Gariepinus	en_US
dc.subject	Histology	en_US
dc.subject.classification	Catfishes Embryonic Development Yolk sac	en_US
dc.subject.classification	Zoology	en_US
dc.subject.other	apoptosis	en_US
dc.subject.other	cell	en_US
dc.subject.other	cell organelle	en_US
dc.subject.other	cytoplasm	en_US
dc.subject.other	detection method	en_US
dc.subject.other	freshwater environment	en_US
dc.subject.other	histology	en_US
dc.subject.other	teleost	en_US
dc.subject.other	clarias gariepinus	en_US
dc.subject.other	mammalia	en_US
dc.subject.other	teleostei	en_US
dc.subject.other	ovarian follicular atresia	en_US
dc.subject.other	teleost fish	en_US
dc.subject.other	autophagy	en_US
dc.subject.other	growth	en_US
dc.subject.other	regression	en_US
dc.subject.other	oogenesis	en_US
dc.subject.other	oocyte	en_US

Şekil 2. İSTE kurumsal akademik arşivinde anahtar sözcüklerin artırılmış biçimi¹

¹<http://openaccess.iste.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12508/584?show=full&fbclid=IwAR2bkCCGyJ2Vl0JCIjp9JfORqSKy3aVsFqxHTv8WrJvAvrev0sR7FGfXllc#sthash.DvKoEiJ9.ZbSDecIA.dpbs>

Yayınların erişim uçlarının artırılması için aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- **dc.subject:** Yayın veri giriş formunda bulunmaktadır.
- **dc.subject.classification:** Yayın veri giriş formunda bulunmamaktadır. *Bağlam-Öge Düzelt-Öge Üst Verisi* kısmında düzeltme yapılmaktadır.
- **dc.subject.other:** Yayın veri giriş formunda bulunmamaktadır. *Bağlam-Öge Düzelt-Öge Üst Verisi* kısmında düzeltme yapılmaktadır.

Yayın veri giriş formlarında bulunmayan alanların, kayıt işlemi bittikten sonra *Bağlam-Öge Düzelt-Öge Üst Verisi* takip edilerek ekleme yapılmalıdır. Bu uygulamanın yayınların harmanlama sistemlerinde fark edilmesinin etki değerlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dünyadaki uygulamalara bakıldığında, Vytautas Magnus Üniversitesi Araştırma Yönetim Sisteminde (Vytautas Magnus University Research Management System, 2019) yazarların yayınlara verdikleri anahtar sözcüklerinin yanı sıra, “dc.subject.other” alanından anahtar sözcük eklemesi yapıldığı görülmektedir.

dc.subject	Dynamics	en
dc.subject	Migrations	en
dc.subject	Number	en
dc.subject	Waterfowl	en
dc.subject.other	Biologija (N010)	lt
dc.subject.other	Biology (N010)	en

Şekil 3. Vytautas Magnus Üniversitesi Araştırma Yönetim Sisteminde anahtar sözcüklerin artırılmış biçimi

2. Atıf dizinlerinde yer alan yayınları işleme

Bir ülkenin bilimsel ve teknolojik gelişmişlik düzeyinin önemli göstergelerinden birisi o ülkede üretilen bilimsel yayınların sayısı ve kalitesidir. Uluslararası atıf dizinlerinde listelenen bu tür yayınlar bilimsel ve insani gelişme ile ekonomik kalkınma hızının artmasında bir çeşit kaldıraç işlevi görmektedir. Bu yayınlara yapılan atıflar aynı zamanda o ülkenin genelde bilime katkısını göstermektedir (Tonta, 2017, s. 449).

1958 yılında Dr. Eugene Garfield tarafından kurulan Institute for Scientific Information (ISI), geliştirdiği Science Citation Index (SCI), Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Arts and Humanities Citation Index (A&HCI) atıf indeksleriyle bilim dünyasına önemli katkılar sunmuştur. Dünyada uzun zamandan beri kullanılmasına rağmen, 2001 yılından itibaren Türkiye’de akademik yükseltmelerde özellikle bu indeksler tarafından taranan dergilerde makale yayınlama durumu getirildikten sonra akademisyenler arasında daha fazla konuşulur, gündem yapılı hale gelmiştir (Asan, 2005, s. 222-223).

Günümüzde Clarivate Analytics firması tarafından sağlanan bu dizinlere giren İSTE bilimsel çalışmaları, İSTE Kurumsal Akademik Arşivinde görünür kılınarak, üniversite yönetimi başta olmak üzere akademisyenlerin ve araştırmacıların hizmetine sunulmaktadır.

Veri giriş formlarında “Çalışmanın Yayımlandığı Kaynağın Kategorisi” modülü altında girilen bilgiler “dc.relation.publicationcategory” alanındadır. Ancak söz konusu modülde atıf indekslerine ilişkin girilecek herhangi bir alan/bilgi bulunmamaktadır. Bu bağlamda yayın kayıt işlemi bittikten sonra *Bağlam-Öge Düzelt-Öge Üst Verisi* adımlarını takip ederek yeni bir üst veri kısmından bu alanın eklenmesi gerekmektedir.

Üst veri oluşturma bilgilerinde dikkat edilmesi gereken nokta ise doğru “ad” bilgisinin doğru “değer” bilgisi ile eşlenmiş olmasıdır. Aksi takdirde girilen bilgiler yanlış alanda indeksleneceğinden dolayı doğru sonuç alma ihtimali bulunmamaktadır.

DSPACE'nin 6.2 versiyonunda, veri giriş formlarında “Açıklama” kısmına girilen bilgiler “dc.description” alanında indekslenmektedir. Ancak yayına ilişkin girilen bilgiler yayın künye bölümlerinde yer almamaktadır. Versiyon değişikliği sonrasında “Açıklama” bilgisine yer verilme ihtimali göz önünde bulundurularak, yayınların uluslararası atıf indeks bilgisi aynı zamanda “dc.description” alanına da yazılmıştır.

Öğe Düzenle

Öğe Durumu Öğe Veri Dosyası **Öğe Üst Verisi** Öğe Görüntüle Yönetim

Yeni üst veri ekle

Ad:
dc.relation.publicationcategory

Değer:
Science Citation Index Expanded

Dil:
en_US

Yeni üst veri ekle

Kategoriye Göre

Conference Proceedings Citation Index- Science [3]
Diğer [15]
Emerging Sources Citation Index [8]
Kitap Bölümü - Uluslararası [1]
Konferans Ögesi - Uluslararası - İdari Personel ve Öğrenci [1]
Konferans Ögesi - Uluslararası - Kurum Öğretim Elemanı [43]
Makale - Ulusal Hakemli Dergi - Kurum Öğretim Elemanı [57]
Makale - Uluslararası Hakemli Dergi - Kurum Öğretim Elemanı [426]
Science Citation Index Expanded [51]
Social Sciences Citation Index [1]
Tez [99]

Şekil 4. Atıf dizin bilgisi için öge üst verisi ekleme adımları ve sonuç görseli²

² <http://openaccess.iste.edu.tr/xmlui/browse?type=publicationcategory#sthash.7PmIBjMp.dpbs>

3. “Kurum yazarı” modülü oluşturma

Birden fazla yazarlı çalışmalarda hangi yazarın kurum yazarı olduğu tespiti ile sıkça yaşanan kurumlar arası akademik transfer trafiği, kurumsal yazar haritasını çıkarmayı güçleştirir. Kurumsal yazar haritası akademik arşivde karar vericiler açısından son derece etkili ve önemlidir.

“Kurum yazarı” modülü çeşitli istatistiki bilgilerin elde edilmesinde son derece kolaylık sağlayan bir modüldür. Sayısal açıdan yazar bilgisi, açık erişime en çok yayın kazandıran yazar bilgisi, kurum içinde yüksek lisans ya da doktora yapıp akademik kadroya geçen akademisyenlerin tespitinin belli başlı yararlar olacağı söylenebilir.

“Kurum Yazarı” modülü, DSpace yazılımının veri giriş formlarında olmayıp terminal ekranından sonradan eklenen bir modüldür. Burada dikkat edilmesi gereken husus, yazarlar veri giriş formlarında eksiksiz kaydedildikten sonra, “Kurum Yazarı” kısmına sadece kurum akademisyeninin yazılmasıdır. Kurum yazar modülü sonradan oluşturulup, geriye dönük çalışma yapılacaksa, *Bağlam-Öge Düzelt-Öge Üst Verisi* kısmından gerekli düzeltmeler yapılabilir.

Tez girişlerinde, danışman akademisyen(ler)i yine kurum yazar modülüne eklenmektedir. Kurumda akademik görevli (araştırma görevlisi gibi) ve tez yazmış kişiler var ise yine bu alana eklenmesinde yarar vardır.

DSpace Ana Sayfası / Enstitüler / Bölüme Göre Enstitüler listeleme

Bölüm Enstitüler için listeleme

0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T

veya bir kaç harf giriniz:

Toplam kayıt 4, listelenen: 1-4

Bölüme Göre
İskenderun Meslek Yüksekokulu [1]
Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi [17]
Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü [79]
Sosyal Bilimler Enstitüsü [2]

İSTE’de akademik kadroda olup, yüksek lisans ya da doktora tezi yapanların istatistik bilgisi

İSTE’de yüksek lisans ya da doktora tezi yapanların istatistik bilgisi

Şekil 5. Tez girişlerinde kurum yazarı modülünün görünümü

Öğe gönderisi

Tanımla Tanımla Yükle İncele Lisans Tamamla

Öğe Tanımlama

Yazar adı:

Yazar Ekle

Bu yayının yazarları/yazarlarını "Soyad, Ad" biçiminde giriniz. Ör.: Çelik, Sönmez

İSTE Yazar Adı:
Soyadı, Ör. Çelik Ad(lar)ı, Ör. Sönmez Ekle

Bu yayının İSTE yazar/yazarlarını "Soyad, Ad" biçiminde giriniz. Ör.: Çelik, Sönmez

Yeni üst veri ekle

Ad:

dc.contributor.isteauthor

Değer:

Yurtseven, Müslüm

Dil

Yeni üst veri ekle

Tüm DSpace

Bölümler & Koleksiyonlar

Tarihe Göre

Yazara Göre

Başlığa Göre

Konuya Göre

Türe Göre

Bölüme Göre

Yayıncıya Göre

Kategoriye Göre

Dille Göre

Erişim Şekli

İSTE Yazarına Göre

İSTE Yazarı İçin Listeleme

0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R

veya bir kaç harf giriniz: Bul

Toplam kayıt 146, listelenen: 1-20

İSTE Yazarına Göre

Akgöl, Oğuzhan [3]

Aktaş, Mevlül [2]

Akyol, Bünyamin [1]

Alkan, Güler [1]

Alkan, Sertan [2]

Şekil 6. Kurum yazarı modülü ekleme ve görünümü

4. Araştırma çıktılarının görünür kılınması

Atıf indekslerinde yer alan yayınlar için bölüm ve koleksiyonlar oluşturularak kurumun atıf indekslerindeki haritasını kullanıcıların hizmetine sunmak, bilimsel etkileşim ağını güçlendireceği gibi, yayınların atıf alma olasılığını da artıracaktır. Bu bağlamda daha önce MEF Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi'nde ("MEF Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi", 2019) "Araştırma Çıktıları" başlığıyla oluşturulan sistemden yola çıkarak, İSTE Kurumsal Akademik Arşivi'nde, "Araştırma Çıktıları" bölüm ve koleksiyonları oluşturulmuştur. Oluşturan bölüm ve koleksiyonlar diğer alanlara kaydedilen yayınların sadece eşlendiği alan olarak kullanılmaktadır. Bir başka deyişle, yayın ilgili fakülte/yüksekokul alanına kaydedildikten sonra atıf indekslerinde yer alıyorsa öge eşlemesi ilgili koleksiyona da yapılmaktadır.

Şekil 7. İSTE kurumsal akademik arşiv araştırma çıktı görünümüleri³

Kurumsal akademik arşivlerde, kayıtların detaylı ve standartlara uygun olması, araştırmacıların işini kolaylaştırması, harmanlama sistemlerinin içeriğinin belli bir düzende olması ve uluslararası görünürlüğü artırması bakımından *Kurumsal Akademik Arşiv Sistemine Kayıt Giriş Rehberi'nin* (Çelik, 2016) incelenmesinde yarar vardır. Bu rehber, Driver Rehberi 2.0 esas alınarak Dublin Core (DC) veri giriş alanlarına göre, DSpace kurumsal arşiv sistemi örneği üzerinden hazırlanmıştır. Rehberin amacı, Türkiye'deki kurumsal akademik arşivlere kayıt girişi yapanlara yardımcı olmak ve kayıtların standartlara uygun olarak oluşturulmasına katkı sağlamaktır (Çelik, 2016).

DSpace'e Neler Eklenebilir?

- Mendeley, Endnote, Zotero gibi referans yönetim araçları DSpace'e entegre edilebilir. Böylelikle yayınlar ilgili referans yönetim aracına doğrudan kaydedilebilir. Bu uygulamalar da araştırmacılar açısından DSpace'i daha çok kullanmaya teşvik edebilir.
- Yayın künyelerinin farklı atıf stillerine göre yazılma olanağı geliştirilebilir. Sistemin arka planında birkaç farklı kaynak gösterme stili tanımlanıp, Dublin Core'dan atıf bilgilerini alıp, yayınlara otomatik künye oluşturulması sağlanabilir.
- Kurum yazarlarına YÖK Akademi, ResearchGate, Academia gibi web siteleri dikkate alınarak araştırmacı profili oluşturma olanağı sağlanabilir. Böylelikle kurumun akademisyen profili DSpace sistemi olacağından, sistemin daha çok kullanılması olasıdır.
- Yazarların ORCID'lerinin, DSpace içinde tanımlaması değiştirilebilir. Veri giriş formlarında yazar ORCID'leri sadece sayısal biçimde verilmektedir. Bu durumda da hangi numaranın hangi yazara ait olduğu bilgisi bilinmemektedir. Dolayısıyla da her yazar için tekrar tekrar ORCID girilmesi zorunluluğu oluşmaktadır. DSpace'de ORCID ile yazar eşleştirmesi olanağı sağlanmalıdır. Bu eşleştirmeden sonra ilgili yazarın tüm yayınlarına ORCID bilgisi otomatik olarak tanımlanabilmelidir.

³ <http://openaccess.iste.edu.tr/xmlui/community-list#sthash.6Lmppv1W.dpbs>

Yazar için listelemede mevcut ORCID Durumu	Önerilen
0000-0001-6717-4767 [1]	Dereli, Turkey [5]
0000-0001-7760-9306 [1]	Dereli, Turkey -- 0000-0002-2130-5503 [1]
0000-0001-7789-4362 [1]	Mevcut DSpace’de olanaklı olmadığı için (kırmızı alan), her defasında yazar ORCID’si girilmek zorundadır. Yeşille gösterilen alandaki gibi tek bir seferde ORCID ve yazarın eşleştirilme olanağı olsa, sistem daha kullanışlı hale gelebilecektir.
0000-0001-7850-0601 [1]	
0000-0001-9584-0261 [2]	
0000-0002-1290-749X [1]	
0000-0002-1298-9763 [1]	

Şekil 8. Yazar için listelemede mevcut ORCID durumu ve öneriler

- Yayına ait anahtar sözcüklerin yayının künyesinde gösterilmesi ve anahtar sözcüklere aktif bağlantı verilmesi araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır. İlgili anahtar sözcüklerle sistemde mevcut diğer yayınları görme olanağı artacaktır. Bu durumda, doğal olarak sistemin daha fazla kullanılması olasıdır.
- Yayın bilgilerinin “Kaynak” bölümündeki yayın/ dergi adlarına aktif bağlantı verilmesi, söz konusu sistemde aynı yayında/dergide kaç adet yayın olduğunun görülmesi açısından araştırmacılara yarar sağlayabilir. Bunun yanı sıra DSpace taramalarında “Kaynağa Göre” tarama modülünün eklenmesi de sistemi daha kullanışlı hale getirebilir. Hatta istatistik bilgilerinde kurumun en çok yayın yaptığı yayın adlarının yer alması karar vericilere ve araştırmacılara önemli ölçüde kolaylık sağlayabilir.
- Ticari veri tabalarındaki sonuç daraltma ya da filtreleme seçeneklerinde olduğu gibi yayın taramalarına filtreleme seçeneğinin eklenmesi daha etkili araştırma yapma olanağı sağlayabilir. DSpace’de (versiyon 6.2) gelişmiş arama ve filtreleme olanağı bulunmaktadır. Ancak bu modülün araştırmacılar açısından işlerliği tartışma götürür bir konudur.
- Yayın künyesinde, yayına ait “ISSN-ISBN”, “yayıncı adı”, Web of Science’ta indekslenmişse “indeks adı” bilgisinin yer alması ve aktif bağlantı ile desteklenmesi sistemi daha da kullanışlı hale getirebilir.
- Sistemde araştırmacıların ilgi alanlarına ilişkin “uyarı” oluşturma modülü hazırlanabilir. Örneğin, sistemde kayıtlı bir yazarın yayını sisteme yüklendikçe, yazarların ilgi alanına giren konularda yayın yüklendikçe (konusal ayırım pek yapılamayacağından dolayı anahtar sözcüklerle girişler konu olarak kabul edilebilir), araştırmacılar e-posta yoluyla bilgilendirilebilir. Bu uygulamanın kurumsal akademik arşivi daha kullanışlı hale getirmesi olasıdır.
- DSpace’de istatistiklerin daha detaylı ve karşılaştırmalı alınması sağlanabilir. Her bir yayın için istatistikler dış kullanıcılara açık hale getirilmeli, fakülte ve bölüm bazlı karşılaştırma yapılabilir.

Sonuç

Açık kaynak kodlu yazılımların ayırt edici özelliği kullanıcıya yazılımı değiştirme özgürlüğü sağlamasıdır. Kurumsal Akademik Arşivlerde kullanılan DSpace’nin, açık erişim mantığı ve ekosisteminin döngüsüne koşut olarak, ergonomik yapıya kavuşturulması olanaklıdır. Dünyada ve Türkiye’de Kurumsal Akademik Arşivler için kullanılan DSpace’in daha kullanışlı yapıya kavuşturulmasının açık erişim çalışmalarına doğrudan olumlu etki sağlayacağı söylenebilir.

Açık erişim çalışmaları bağlamında araştırmaların etkisini ancak “farkındalık yaratacak çalışmalar” ile artırmak olanaklıdır. Bilimsel yayınların erişim uçlarını artırmaya yönelik çalışmalar bu doğrultuda olup, kütüphanecilerin açık erişime sunabileceği en somut katkılardan olduğu söylenebilir.

Farkındalık yaratacak çalışmalar, Türkiye özelinde düşünüldüğünde, Türkiye’de üretilen ve TR-Dizin’de indekslenen bilimsel çalışmaların etkisini artırmak için, **TR-Dizin çatısı altında konu/alan indekslerinin oluşturulması** ve ticari veri tabanlarında olduğu gibi, TR-Dizin’de indekslenen yayınlara uygun anahtar sözcüklerin verilmesi, yayınların erişim uçlarını artıracığından, yayınların açık erişim ekosisteminde daha fazla etki sağlamasına olanak sağlayacaktır.

DSpace’de mevcut koşullarda uygulanabilecek özelleştirmeler ile geliştirme olanağı bulunan birtakım modüllerin kısa, orta ve uzun vadede açık erişim çalışmalarına katkı sağlayacağı; kurumlarda “karar mekanizmaları”nın açık erişim olgusuna daha olumlu bakacağı düşünülmektedir.

İSTE Kurumsal Akademik Arşivi’nde yapılan farkındalık çalışmalarının kısa, orta ve uzun vadede kurumun bilimsel itibarını artıracığı, bu bağlamda da kurumun açık erişim olgusuna daha olumlu bakacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Asan, A. (2005). SCI-Expanded, SSCI, AHCI ve etki faktörü (= impact factor). O. Yılmaz (Ed.) *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık-2005: 3. Ulusal Sempozyumu: 8-9 Nisan 2005* (s. 221-263) içinde. Ankara: TÜBİTAK.
- ANKOS (2019). Açık erişim. Erişim adresi: <https://ankos.org.tr/tr/acik-erisim/>
- Çavuş, M. F. ve Kurt, H. S. (2017). Kamu kurumlarında açık kaynak kodlu yazılımların kullanımı. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 39-49.
- Çelik, S. (2019). Kurumsal akademik arşiv kurulum ve yönetim süreci. ANKOS Akademi Webinarları Serisi, 18 Temmuz 2019, İstanbul: İbn Haldun Üniversitesi. Erişim adresi: <https://openaccess.ihu.edu.tr/>
- Çelik, S. ve Çelik, R. (2019). Sürdürülebilir bir kurumsal akademik arşiv yönetimi: Doğu Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi deneyimi. *Yükseköğretim Dergisi*, 9(1), 91-102. Erişim adresi: <https://doi.org/10.2399/yod.18.020>
- Çelik, S. (2016, 20 Ekim). Kurumsal akademik arşiv sistemine kayıt giriş rehberi. [Blog yazısı]. Erişim adresi: <http://www.sonmezcelik.net/>
- İskenderun Teknik Üniversitesi (2019). Erişim adresi: <https://iste.edu.tr/>
- İskenderun Teknik Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi (2019). Erişim adresi: <http://openaccess.iste.edu.tr>
- MEF Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi (2019). Erişim adresi: <http://openaccess.mef.edu.tr>
- OpenDOAR (2019a). Browse by country and region. Erişim adresi: http://v2.sherpa.ac.uk/view/repository_by_country/tr.default.html
- OpenDOAR (2019b). OpenDOAR Statistics. Erişim adresi: http://v2.sherpa.ac.uk/view/repository_visualisations/1.html
- Tonta, Y. (2005). Açık erişim ve kurumsal arşivler. 41. Kütüphane Haftası, Ankara. Erişim adresi: <https://ankos.org.tr/wp-content/uploads/2018/10/tonta-kut-haftasi-2005-acik-erisim.pdf>
- Tonta, Y. (2017). Türkiye’de yayımlanan ve Web of Science’ta dizinlenen dergilerle ilgili bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 31, 449-482. doi:10.24146/tkd.2017.21
- Vytautas Magnus University (2019). Research Management System. Erişim adresi: <https://www.vdu.lt/cris/?locale=lt>

Okuyucu Mektupları / Reader Letters

Ali Can Biyografisi (1952-2019)

Biography of Ali Can (1952-2019)

Türk Kütüphaneciliği Editörler Kurulu*

1952 yılında Kayseri Talas'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimi babasının görevi nedeniyle farklı illerde tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinden mezun oldu. Memuriyet hayatına 1980 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda başladı. İlk görev yeri olan Kastamonu İl Halk Kütüphanesinde bir süre çalıştıktan sonra aynı yıl TÜYATOK (Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu) projesinde çalışmak üzere Ankara'ya geldi.

Proje 1992 yılı Temmuz ayında Milli Kütüphaneye aktarıldıktan sonra 2004 yılında emekli olana kadar Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünde önce Yazma Eserler Şube Müdürü sonra Bilgi İşlem Şube Müdürü olarak görev yaptı. Ali Can'ın *Türk Kütüphaneciliği*, *Çağdaş Türk Dili* dergileri ve AKÇEDER (Akbük Doğa ve Düşünce Derneği, <http://www.akceder.com>) platformu başta olmak üzere çeşitli yayın organlarında çok sayıda görüş, düşünce, mektup, çeviri ve tanıtım yazıları bulunmaktadır. Anısı önünde saygıyla eğiliriz.

Ali Can was born in 1952 in Kayseri, Talas. After completing his first and secondary education in various cities in Turkey, he pursued his higher education at Istanbul University and graduated with a double major in Turkish and Persian languages and literature. In 1980, he began his professional career with the Turkish Ministry of Culture and Tourism. Following his first position at the Public library of Kastamonu, he was appointed to TÜYATOK (Acronym for the Union Catalogue of Manuscripts in Turkey) the same year and thus moved to Ankara. In 1992 whereby the project was transferred to the auspices of the National Library of Turkey, he was reassigned to the Directorate of Libraries and Publications first as Chief of Manuscripts Section and later as Chief of Information Processing Section where he worked until his retirement in 2004. Ali Can has published extensively in various publications among which are primarily the periodicals Turkish Librarianship. Contemporary Turkish Language as well as the platform of AKCEDER (Akbük Association of Nature and thought, <http://www.akceder.com>). We wish to pay tribute to his dear memory on this issue.

* Editorial board of Turkish Librarianship.

Ali

Ali

Hülya Can*

Öz

Geçtiğimiz Temmuz ayında vefat eden meslektaşımız Ali Can hakkında eşi tarafından kaleme alınmış anı yazısıdır.

Anahtar Sözcükler: *Ali Can; Türk Kütüphaneciliği; Türkiye.*

Abstract

This is a memoir written by his wife about our colleague Ali Can, who passed away in last July.

Keywords: *Ali Can; Turkish Librarianship; Turkey.*

Ali benim hem çok sevgili eşim hem en iyi arkadaşım, dostum hem de bilgi hazinemdi. Birlikte geçirdiğimiz 25 yıl bana çok şey kattı. Şimdi yanımda değil artık. Çok hızlı bir şekilde, hiç acı çekmeden ve belki de hiç anlamadan yaşama veda etti.

Ali çok okuyan, okuduğunu çok iyi analiz edebilen ve birikimlerini paylaşmayı, tartışmayı seven biriydi. Tam bir kitap kurduydum. Evimizin bir odasını kaplayan kütüphanemizdeki 2000'e yakın kitabın büyük çoğunluğu onundu. Çok çeşitli alanlarda okurdu. Tarih, siyaset, dil, din, edebiyat en çok ilgi duyduğu alanlardı. Din ve özellikle İslâm dini konusunda derin bilgi sahibiydi. "Bizim aydınımızın en büyük sorunu İslâmiyeti iyi bilmemeleridir" derdi. Ali din konusunda bildiklerini uygun dille, akıllıca, insanları incitmeden anlatırdı. Herhangi bir konuda birileri bir şeyler söylediğinde, karşısında bilinçli olarak durabilmek, konuşabilmek için bilgili olmak gerektiğini söylerdi.

Lise yıllarında başlamış bilinçli okumaya. Üniversite yıllarında, elinde az bir parası kalsa da, hiç düşünmeden o parası ile kitap almayı yeğlemiş. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerini bitirmiş. Aslında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girmeyi çok istemiş ama olmamış. Okulunu okumadığı halde siyasal konular hep onu ilgilendirirdi. Bir siyaset bilimciydi sanki. Üniversitede eğitim aldığı alanlarda da kendini iyi yetiştirmişti Ali. Aslında yaptığı her işi ciddiyetle yapar, hakkını verirdi. Bir emekçi gibi de çalışırdı.

İyi bir *Cumhuriyet Gazetesi* okuruydu. Her sabah ilk işi bir üst sokağımızdaki küçük marketten *Cumhuriyet*'ini almaktı. Kahvaltı ederken bir yandan da gazetesini okumaya başlar, önemli bir işi yoksa öğlene kadar mutlaka o gazeteyi bitirirdi. Okuyamadığı günler içine dert olurdu. Günlük siyasi ve ekonomik gelişmeleri, eğitim, çevre gibi konuları izler, bazı köşe yazılarını ya da haber yazılarını keser, üzerlerine tarih notu düşerek ve konu konu ayırarak biriktirirdi. İleride bunları değerlendirebileceğini söylerdi. *Cumhuriyet Gazetesi*'nin bir okul

* Emekli kütüphaneci. e-posta: hulya.can1@gmail.com

Retired librarian, Turkey.

olduğunu söylerdi ve hiçbir dönemde ondan vazgeçmedi. Bu sevgisiyle bir süredir Ankara CUMOK'un (Cumhuriyet Okurları) aktif üyesi olmuştu.

Ali üniversiteyi bitirdikten sonra Kastamonu İl Halk Kütüphanesi'nde çalışma hayatına atılmış. Kısa bir süre sonra da Ankara'da Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde kurulmuş olan TÜYATOK (Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu) projesinde çalışmaya başlamış. Proje 1992 yılında Milli Kütüphane'ye devredilene kadar burada çalıştı. Proje kapsamında, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı, Türkiye'deki tüm yazma eser kütüphanelerinde bulunan yazma eserlerin büyük bir bölümünün kimlik tespiti yapılarak katalogları ciltler halinde basıldı¹. Ali, TÜYATOK'ta çalıştığı yıllarda, Kâtip Çelebi'nin bir eserini Türkçeye kazandırdı. Bu eser Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayımlandı².

1992 yılından itibaren Ali, Genel Müdürlükte kütüphaneci olarak çalışmaya devam etti. 2004 yılında da şube müdürü olarak emekli oldu. Zamanını değerlendirmek amacıyla ilk olarak saz kursuna başladı. Emekli olduğunda eniştesi ona saz hediye etmişti. Çünkü Ali gençlik yıllarında da saza ilgi duymuş ve geçen yıllar içinde çok güzel saz çalar olmuştu. Dost meclislerinde sazını dinletmeyi çok severdi. Sesinden yana zorlandığı için türküleri söyleyemediğine çok üzülürdü ama sazına eşlik edilirse de çok mutlu olurdu.

Ali kendisini hep muhalif olarak tanımlardı. Ülkenin sorunları ile yakından ilgilenirdi. Bir şeylerden şikâyet ediyorsak birey olarak bizlerin de bir şeyler yapmamız gerektiğine inanıyordu. Bu duyguyla bazı sivil toplum kuruluşlarına üye oldu. Aktif görevler aldı.

Dil Derneği yönetim kurulu üyesiydi. Dernek çalışmalarına katkıda bulunurken dil üzerine de çalışmaya başladı yeniden. Kültür Bakanlığı'nca 1976 ve 1978 yıllarında basılmış, 2 ciltlik *XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi* adlı yapıttaki Türkçe sözcükleri tarayarak Türk Dil Kurumu'nun (1980'den önceki) *Tarama Sözlüğü*'nde³ geçen Türkçe sözcüklerle karşılaştırmış ve *Tarama Sözlüğü*'nde olmadığını saptadığı ya da başka anlamlarıyla var olan 318 sözcüğü, anlamlarıyla birlikte vererek bir sözcük dizini oluşturmuş, böylece "... güzel Türkçemizin varsıllığına bir katkı sağlamaya çalışmıştır."⁴ Bu çalışmada amaç "Türkçenin erken dönemde bile övünülecek bir dil olduğunu somut bir örnekle bir kez daha göstermek ve bu arada Atatürk'ün Dil Kurumunun da ne denli önemli çalışmalar yaptığını kendi özgünlüğü içerisinde bir kez daha vurgulamaktır."⁵ Ali'nin bu çalışması *Çağdaş Türk Dili* dergisi, Eylül 2018'de⁶ yayımlandı.

Yaz aylarında kısa bir süre yaşadığımız Akbük'de (Didim) Akbük Kültür ve Çevre Derneği, Akbük Doğa ve Düşünce Derneği, Cumhuriyet Kadınları Derneği Akbük Şubesi üyesiydi. Son 1 yıldır akceder.com sitesinde, güncel siyaset, ekonomi, çevre, eğitim üzerine yazılar yazıyordu.

Fotoğraf, son yıllarda büyük ilgi alanı oldu. AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) ile başlayan serüvenini ENFOD (Engelsiz Fotoğraf Derneği) ile sürdürdü. Burada sokak fotoğrafçılığını tattı. Ankara'nın İskitler semtinde çok güzel fotoğraflar çekti. AFSAD'da iken Toplumsal Gerçekçi Belgesel Fotoğraf Atölyesinde başladığı belgesel fotoğrafçılığı eğitimi, hocaları Mehmet Özer ile birlikte yürüttükleri "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet Belgesel Fotoğraf Çalışması" ile sonuçlandı. Bu çalışma ile Ali, başka dünyaları tanıdı ve çok mutlu oldu. Bu çalışma, Çankaya Belediyesi sanat galerisinde sergilendi. En sonunda da Haziran 2019'da kitap olarak basıldı. Ali bunun için de çok heyecanlanmıştı. Kitabın basıldığını

¹ *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu*. (1985). A. Can ve A. Durmaz. (Hz.). 3 C. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.

² *Düsturu'l-amel li-islahi'l halel = Bozuklukların düzeltilmesinde tutulacak yollar*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1982, 20s.

³ *Yeni Tarama Sözlüğü*. (1983). Ankara: Türk Dil Kurumu.

⁴ Can, A. (2018). Satırarası Kur'an çevirisi ve tarama sözlüğü. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*. Eylül, 367. s. 449.

⁵ A.y. s. 449.

⁶ A.y. 447-455.

yazlıktayken duydu ama kitabı eline alamadan aramızdan ayrıldı. Ben görevimi yerine getireceğim onun için. Bu kitabı alıp kütüphanemizdeki yerine koyacağım.

Bundan 20 yıl önce geçirdiği Nazofarenks CA nedeniyle aldığı radyoterapi ve kemoterapi tedavileri onda ciddi bazı hasarlar bırakmıştı. Daha sonraki yıllarda da başka ciddi rahatsızlıkları ve tedavileri oldu. Bu rahatsızlıklarına karşın Ali hayata hep güzel bakardı. Heyecanlı, telaşlıydı hep. İnsanların inanç ve düşüncelerine saygı gösterirdi. İnsanlarla çok güzel iletişim kurabilirdi. İfade ve ikna kabiliyeti yüksek bir insandı. Sorun yaratan değil sorun çözen biriydi o. Çevresindeki çocuk ve gençler dâhil herkesi ciddiyetle dinler, sohbet eder, sorularını yanıtlar, bildiklerini paylaşırdı. Çok da yardımseverdi.

Ali hayata espriyle yaklaşmayı bilirdi. Geçmişte yaşadığı pek çok anıyı çok güzel anlatırdı. Bunları birer öyküye dönüştürmeyi istiyordu. Hatta birini öyküleştirmişti. O öykü *Çağdaş Türk Dili* dergisinde yayımlandı⁷. Sorgulamanın önemini vurgulardı. Sosyal medyada dolaşan her bilginin doğru olmadığına inanır, paylaşımlarda gördüğü, yanlış olduğunu bildiği bilgileri mutlaka düzeltir, bilgilendirirdi.

Son yıllarda yine doymak bilmez bir şekilde yeni kitaplar satın alıyordu internetten. Kütüphanemizin küçük bir rafında biriken ve onun okumasını bekleyen yeni kitaplar şimdilik orada öylece duruyorlar...

Ali hayatı dolu dolu yaşıyordu. Keşke yapmak istediklerini yapacak kadar daha yaşayabilseydi. 2015 yılında Avanos'ta aldığımız evimizde, sevdikleriyle birlikte olmak, oranın güzelliklerini paylaşmak, oranın huzurunu yaşamak kısmet olsaydı. Avanos'ta daha uzun yaşamayı ama yaşarken de Avanos'a mutlaka bir şekilde katkıda bulunmayı, olabilirse Avanos Belediyesi ile görüşerek güzel bir kütüphane kurmayı planlıyorduk birlikte...

Ölümden öteye yol yok ne yazık ki.

Işıklar içinde uyu Ali'ciğim.

⁷ Can, A. (2017). Sende mi sigortaya yatacağın ağabey. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*. Şubat, 348.

Alican

Alican

Nilgün Salmaner*

Öz

Geçtiğimiz Temmuz ayında vefat eden meslektaşımız Ali Can hakkında kaleme alınmış anı yazısıdır.

Anahtar Sözcükler: *Ali Can; Türk Kütüphaneciliği; Türkiye.*

Abstract

This is a memoir written about our colleague Ali Can, who passed away in last July.

Keywords: *Ali Can; Turkish Librarianship; Turkey.*

Ali Can, benim için Alican'dır. Tanıdığım andan itibaren hep bir arada kullandım, belki de onun dost, paylaşımcı, el uzatan kişiliğine ve gözlerindeki muzipliğe daha yakıştırdığımdandır.

Aynı sofrayı, aynı kitabı, aynı filmi, aynı şiiri paylaşacak zamanımız ne yazık ki olmadı. Eminim olsaydı Hasankeyf'den Kazdağlarına uzanır, Munzur'un, Alakır'ın özgür akması için eyleyip ve o çok sevdalandığı Avanos'a dair konuşur, çokça da tartışırdık.

Bazen insanları bir müzik namesi, doğadan bir parça ile anlatabilmek mümkündür. Ben de Alican'ın anısına saygıyla sevgili Birhan Keskin'in *Fakir Kene* (2016) kitabından bir şiir bırakıyorum buraya bir teselli niyetine. En çok da biraz zora düştüğümüzde, biraz kendimizi bıraktığımızda sevgili Alican'ın bize uzatacağı eli hissedip, silkelenerek kendimize gelelim diye...

Kargo

Sana buraya bazı şeyler koyuyorum. Yol boyunca aklında olsun. Lazım olursa açar okursun.

Olmazsa da olsun, bir zararı yok burada dursun. Şuraya bir cümle koydum.

Bırak, acımızı birileri duysun. Hem zaten şiir niye var? Dünyanın acısını başkaları da duysun!

Acı mihlanıp bir kalpte durmasın. Ortada dursun. Olur ya biri eline alır okşar, biri alnından öper. Az unutursun.

Buraya tabiatı koydum. Ağaçları, suyu, ovayı, dağı. Onlar bizim kardeşimiz, çok canın sıkılırsa arada onlarla konuşursun.

Buraya, küçük mutlu güneşler koydum. Günlerimiz karanlık ve çok soğuyor bazı akşamlar, ısınırsın.

Buraya, bir inanç bir inat koydum. Tut ki unuttun, tekrar bak, o inat neyse sen osun.

Buraya yolun yokuşunu koydum. Bildiğim için yokuşu. Zorlanırsa nefesin, unutma, ciğer kendini en çabuk onaran organ, valla bak, aklında bulunsun.

* Emekli kütüphaneci. E-posta: znilgunsalmaner@gmail.com

Retired librarian

Buraya umutlu günler koydum. Şimdilik uzak gibi görünüyor, ama kim bilir, birazdan uzanıp dokunursun.

Buraya bir ayna koydum arada önüne geç bak; sen şahane bir okursun. Mesai saatlerinde çaktırmadan şiir okursun. N'olcak ki, bırak patronlar seni kovsun!

Burada bir tutam sabır var. Kendiminkinden kopardım bir parça, (bende çok boldur) lazım oldukça ya sabır ya sabır, dokunursun.

Burada güzel çaylar var. Bu aralar senin için çok önemli. Bitki çayları, kış çayları, şuruplar, kompostolar. Demlersin, maksat midene dostluk olsun.

Şuraya Youtube'dan müzikler, Bach dinle filan, koydum. Ama müzik konusunda sen benden daha iyisin, koklayıp buluyorsun.

Buraya bir silintiotu koydum. Kırk dert bir arada canına yandıgım, kırkına birden deva olsun.”

“Can” Ali

“Can” Ali

Bülent Yılmaz*

Öz

Bu ülkenin en temiz, en iyi yürekli, herkes için karşılık beklemeden koşan adamı Ali Can'ı yitirdik; yine bir kardeş acısı... Yillardır birlikte ortak düşüncelerimiz, ilkelerimiz için; Türkçe için; Atatürkçü düşünce için, cumhuriyet için yürek yüreğe koşuyorduk. Acıda, mutlulukta bu denli içtenlikle el veren, varlığı güven demek olan kardeşim... Ah Ali Can, adı gibi can kardeşim, tanıyan herkese ayrılık acısı saldın; tanımayanlara keşke tanısaydım yerinmesi... Ah Ali, Ah Can Ali...

Anahtar Sözcükler: Ali Can; Kütüphanecilik; Türkiye.

Abstract

We lost Ali Can who was the cleanest, the best-hearted man of this country who ran for everyone without waiting for return; the pain of a brother again... We used to run heartily together for our common thoughts, principles; for Turkish; for Kemalist thought, for the Republic for years. My brother, who has handed sincerity in happiness in pain and whose existence means trust... Ah Ali Can, my dear brother like his name, you have given the pain of separation to everyone who knows you; they wish those who did not know you wish they knew you... Ah Ali, Ah Can Ali...

Keywords: Ali Can; Librarianship; Turkey.

Bir ad ya da soyad bazı insanların niteliği ve kimliği oluyor. Ali Can her şey bir yana “can”dı; içtendi, dosttu, sevgi, saygı, iyilik, içtenlik, nezaket ve incelikti. “Can” onun insani unvanı gibiydi; çünkü “can”dı gerçekten. Ama o, aynı zamanda ilkelerdi, çağdaşıktı, aydınlanmaydı, Cumhuriyet, Atatürk ve Türkçe idi, mücadele, yüreklilik ve duyarlılıktı. Elbette tüm bunların yanı sıra ve asıl önemlisi, o, bir “insan”dı.

Onu önce kütüphaneci kimliği, mesleki duyarlılığı ve çabaları ile tanıdık. Mesleğini önemseyen, mesleki sorumluluktan kaçınmayan, mesleği için mücadele eden bir arkadaşımızdı. Mesleki bir uğraş için hiç hayır demezdi; elinden geleni tüm gücüyle yapardı. Mesleğini severdi. Mesleki olumsuzluklara çok üzülürdü, kızardı; ama umudunu da yitirmezdi.

Sonra Türkçe sevdasına düştü. İyi ki de düştü! Orası da aydın, cumhuriyetçi kimliği ile örtüştü. Ülke sevgisinin, güzel gelecek çabasının çok önemli bir parçası oldu Türkçe onun için.

İyi bir arkadaş ve dosttu. İnsan olan onu severdi. Çünkü o, insanları severdi. İnsan olan insan olanı niye sevmesin?

* Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: byilmaz@hacettepe.edu.tr
Prof. Dr., Hacettepe University Department of Information Management, Turkey.

İyilerin arkasından yazmak galiba daha zor. Yitirmenin acısı ve bir daha göremeyecek olmanın hüznü ile söylemek çok zor. Kim ne derse desin, insan iyilerin gidişini kabullenemiyor. Zor geliyor; “oldu mu şimdi” diyor. “Gerek yoktu, neden” diye soruyor.

“Daha güzel günler görecektik, motorları maviliklere sürecektik,” çünkü. O, belki de maviliklere bizden önce gitti; daha fazla bekleyemedi; bizden sabırsız davrandı. Denizlerin derinliklerine, gökyüzünün aydınlığına ve ay ışığına, yıldızların arasına karıştı. Kendisinden önce giden arkadaşlarına, dostlarına kavuştu belki de. Orada da “can” olacağını biliyoruz.

Yüzünde eksik olmayan gülümsemesi ile anımsayacağız onu.

Sevgiyle, hasretle, dostlukla anımsayacağız.

Kabullenmeyeceğiz gidişini; yüreğimizde, bilincimizde olacak hep.

Yüreğimizin bir yanı sızlayacak tabi ama, o, öldükten sonra yaşayanlardan olacak.

Güle güle git iyi insan, oradaki iyi insanlara, dostlara sevgilerimizi ilet çok Sevgili Arkadaşım!

Çaya Sevgisini Katan Ali Can

Ali Can Who Add His Love to the Tea

Erol Yılmaz*

Öz

Geçtiğimiz Temmuz ayında vefat eden meslektaşımız Ali Can hakkında kaleme alınmış anı yazısıdır. Anahtar Sözcükler: Ali Can; Türk Kütüphaneciliği; Türkiye.

Abstract

This is a memoir written about our colleague Ali Can, who passed away in last July, 2019.

Keywords: Ali Can; Turkish Librarianship; Turkey.

Kütüphanecilik camiasına katılımımın üzerinden otuz yılı aşan bir süre geçti. Bu süre içerisinde kıymetli mesleğimizle ilgili pek çok mesleki etkinliğin içerisinde bulundum. Öğrencilik süreci, sonrasında akademik/ bilimsel çalışmalar, uygulamaya dönük faaliyetler, sivil toplum koşturmaları...

Bu uzun faaliyetler sürecinde, akademide ve sahada çok sayıda insanla tanıştım. Akademide hocalarım ve öğrencilerim, sahada meslektaşlarım... Yöneticilerim ve yöneticisi olduklarım... Büyüklerim, küçüklerim, kuşak arkadaşlarım...

Bazılarıyla belirli sürelerde ve çeşitli zeminlerde (kurullar, oluşumlar, gruplar, projeler vs.) birlikte bulduk. Mesleğimizi bir adım öteye götürmek, büyüklerimizden emanet aldığımız bayrağı daha ileriye taşımak ve nihayet, mesleğimiz aracılığıyla gözbebeğimiz Türkiye'mizin gelişmesi ve kalkınmasına katkıda bulunmak, omuz vermek için.

Böylesine büyük ve kıymetli bir ülkü/ ideal odağında birlikte çalıştığım fedakârlardan biriydi sevgili Ali Can.

Toplumsal yaşamın genelinde, özel olarak da küçük gruplarda (meslek, aile, sivil toplum vs.) kişilerarası iletişim ve ilişkilerin her gün biraz daha zorlaştığı günümüzden geriye doğru, birlikte uzun süre görev yaptığımız zamanlara baktığımda, ne kadar nitelikli ve kıymetli günler yaşadığımızı özlemle hatırlıyorum. Onunla ve diğer arkadaşlarımla...

İçinde bulunduğumuz dönemde, bireyler ve gruplar 'benmerkezci' yaklaşımlarıyla ve aynı çerçevedeki aidiyetleri sebebiyle, inanılmaz biçimde tarafgir davranabiliyor ve eşyaya bu doğrultuda bakabiliyor. Ve ne yazık ki, bu tarafgir tutumlar günlük yaşamın bütün alanlarındaki ilişkilere olumsuz şekilde yansıyor.

Bambaşka konular ele alınıp değerlendirilirken, sahip olunan ideoloji, düşünce sistemi ve/ veya inanç odağında "ana konu" bir tarafa bırakılarak, bir anda aidiyetler üzerinden gönül

* Doç. Dr., Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Hizmetleri Başkanlığı. E-posta: erylilmaz66@gmail.com
Assoc. Prof. Dr. The Grand National Assembly of Turkey, Department of Research Services

kırıcı iletişim süreçlerine geçilebiliyor. Anlaşılmaz bir durum olarak, hemen her tartışmada hayretle görülüyor ki, muhatap tarafların tamamı yüzde yüz haklı...

Ehliyet ve liyakat kavramları ağızlardan düşmezken ve uzmanlığa saygı adeta kutsallaştırılırken, ilginç bir biçimde, aynı meslek içindeki profesyoneller dahi meslektaşlarının uzmanlık alanlarına saygı göstermeyebiliyor.

Son derece doğal olarak, böyle bir ortamda gruplar ve organizasyonlar biçiminde belli konular bağlamında bir araya gelmek; problemleri ve gelişmeleri farklı görüşlerin penceresinden değerlendirmek ve bu kapsamda çözüm odaklı faaliyetler yapmak çok ama çok zorlaşmış durumda.

Çeşitli konular odağında bir araya gelenler, -genellikle- bakış açıları ve dünya görüşleri birbirine benzeyen bireyler olurken, problemleri ele alış biçimi ve çözüm önerileri de adeta bir tek beynin ürünü olarak ortaya çıkıyor. Farklı sesler ve farklı görüşler zihinsel faaliyet, tasarım ve uygulama süreçlerinin dışında bırakıldığı için de açık ve net bir düşünsel çoraklaşma yaşanıyor.

Ülkemiz adına bu çok ağır, acı ve sürdürülemez tablonun temel sebeplerinden biri, tam da yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız karmaşık durumdur.

Bu açıklamayı yapmaktan muradına gelince...

Sevgili Ali Can ile belki birçok konu bağlamında farklı düşüncelerimiz ve aidiyetlerimiz vardı. 'Belki' diyorum, çünkü Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) çatısı altında görev yaparken, orada bulunmamıza sebep olan mesleki konuların dışında, aidiyetlerimize ait hiçbir başlığı öne çıkararak üzerinde değerlendirme yapmadık, dolayısıyla tartışma yaşamadık. Elbette sadece onunla değil, bütün grup arkadaşlarımızla birlikte. Adeta bu bağlamda yazılı olmayan bir centilmenlik anlaşması imzalamış gibiydik.

Mesleğimizin ve meslek dergimizin kıymetini artırmaya yönelik değerlendirmelerin yapıldığı TKD Genel Yönetim Kurulu toplantıları ile Türk Kütüphaneciliği dergisinin yayın toplantılarında, mesleki problemlerin çözümü ve yeniliklerin izlenmesi gibi konuların dışına çıkıldığına hiçbir zaman şahit olmadım.

Hem kendi içimizde hem de camiamızın genelinde, ayırım yapmaksızın meslektaşlarımızın uzmanlık alanlarına saygı duyar, elde ettikleri başarıları gönülden alkışladık. Mesleğimizin gelişmesi ve meslektaşlarımız ile diğer kütüphane çalışanlarının özlük hakları kapsamında, yani zorunlu haller dışında siyasi kurumlar ve kişilerle ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmaz, olumlu veya olumsuz yaklaşımlar sergilenmezdi toplantılarımızda.

Ülke geneli kapsamında, önceki kısımda özetlemeye çalıştığım günümüze dair gri-siyah manzaraya karşılık, mazide kalan bu pembe tablonun çizilmesinde değerli Ali Can'ın çok büyük katkısı olduğunu ifade etmeliyim.

Daima mütebessimdi. Hiçbir gün, hiçbir konunun değerlendirmesinde, en farklı görüşlerin dillendirildiği anlarda dahi bir kez olsun sesinin yükseldiğini görmedim. Son derece sakin bir şekilde ve iyimser yaklaşımla bakabilirdi en farklı düşüncelere bile. Görüşlerinde kararlı olmakla birlikte, uzlaşmacı bir yaklaşım sergiler; başka görüşleri objektif bir şekilde değerlendirerek, eğer o görüşler daha mantıklı gelirse, hiç yüksünmeden ve itiraz etmeden kendi önerisinden vazgeçebilirdi.

Bu pozitif kimliğini ve takım arkadaşlığını cömertçe sergilediği toplantılarımızda, yaşça çoğumuzdan büyük olduğu halde, bilhassa dergi çalışmalarımızda biten çayları hemen her defasında bıkmadan o doldurur, TKD'ye daha az maliyeti olsun düşüncesiyle toplantıların klasik yemeği haline gelen 'kaşar-simit'in servislerini de o yapardı. Son derece mütevazı bir

şekilde... O demlerde, onun elinden ikram edilen çayın ne kadar lezzetli olduğunu söyler ve her defasında çaylara sevgisini kattığını vurgulamadan edemedik, hoş gülüşmeler arasında.

Ona dair pek çok güzellikten söz edilebilirse de, can Ali'yi tanımlayabilmek konusunda hepsi yetersiz kalır.

Nur içinde yat güzel gönüllü, güler yüzlü Ali Can.

Mekânın cennet olsun inşallah.

Rabbimizden rahmet ve mağfiret diliyorum senin için.

“İyi İnsan”a

To the “Good Man”

Suzan Akyüz*

Öz

Geçtiğimiz Temmuz ayında vefat eden meslektaşımız Ali Can hakkında kaleme alınmış anı yazısıdır.

Anahtar Sözcükler: Ali Can; Türk Kütüphaneciliği; Türkiye

Abstract

This is a memoir written about our colleague Ali Can, who passed away in last June.

Keywords: Ali Can; Turkish Librarianship; Turkey

İnsan, yaşama veda eden dostlarının kaybını duyduğunda anda, onunla ilgili çok şey düşünüyor. Hele de Ali Can gibi bir insanı kaybetmekten dolayı çok acı hissediyorsunuz. Ancak, onunla ilgili bir şeyler yazmanız istendiğinde, tüm dostlarının söyledikleri dışında bir şey gelmiyor aklınıza; “İYİ İNSAN”. Bu tanım tam da Ali Can’ı anlatıyor. Gerçek bir hayvan dostu, çevre dostu, kitap dostu, gerçek bir kültür adamı, en önemlisi de iyi bir dost ve arkadaş.

Ben onu Hülya ile evlendiği zaman yani yirmi beş yıl önce tanıdım. Daha sonra Polatlı Halk Kütüphanemizin Bilişim Derneği ile ortak projesi olan Kurumsal Kimliği ile İnternet’e bağlanması sürecinde Bilgi İşlem Şubesi Müdürü olarak çok desteğini gördüm, teknik elemanları kendi arabasıyla defalarca Polatlı’ya taşımalarını unutmadım.

Ben, 2001 yılında Genel Müdürlüğe atandıktan sonra Yazma Eserler Şube Müdürü olan dostumla 2004’e kadar birlikte çalıştık. Görevinde çok titiz ve çalışkandı. O; birikimiyle daha üst görevlere layıktı. Ancak ve maalesef onun birikiminden fazla yararlanılmadı. Zaman zaman bu üzüntüsünü benimle paylaşırdı. Çok hassas ve kırılgan olması nedeniyle “biz kardeş olmalıyız, çok benziyoruz” diye takılırdım. Ayrıca, Kayseri İncesu kazası ikimizin de memleketi olması nedeniyle belki “akraba” olduğumuzu düşünürdük!

2001-2004 yılları çalkantılı bir dönemdi. İktidar değişikliğiyle ben 2004’te emekliliğimi istedim. Arkamdan Ali Can ile birçok arkadaşımız da ayrılmak durumunda kaldı. Ancak dostluğumuz ailece bu günlere kadar sürdü. Onu kaybettik ama sevgili Hülya bize emanet.

Sevgili kardeşim; huzur içinde uyu, seni unutmayacağız ve özleyeceğiz.

* Emekli Kütüphaneci. E-posta: suziakyuz@gmail.com
Retired Librarian, Turkey.

Dayım: Bir İnsanoğlunun Portresi

My Uncle: A Portrait of a Wise Man

Rasim Özgür Dönmez*

Keywords

Geçtiğimiz Temmuz ayında vefat eden meslektaşımız Ali Can hakkında yeğeni tarafından kaleme alınmış anı yazısıdır.

Anahtar Sözcükler: *Ali Can; Türk Kütüphaneciliği; Türkiye.*

Abstract

This is a memoir written by his nephew about our colleague Ali Can, who passed away in last July.

Keywords: *Ali Can; Turkish Librarianship; Turkey.*

Bu yazının başlığında dayım Ali Can'ın ismi yok. Çünkü ismini kullanırsam sadece benim dayım olduğu algısı ortaya çıkar ve bencillik yapmış olurum. Dayım yalnızca benim değil; tüm düşkünlerin, sokakta yaşayanların ve düşen her canlının dayısıydı. Çünkü o tüm canlılara çok değer verir ve onların sorununu dert edinirdi. O yüzden ona yalnızca dayım demekle fayda görüyorum. Belki de hepimizin dayısı demeliydim.

Dayım Kayseri Talas doğumludur, ancak dedemin görevi yüzünden Can ailesi Orta Anadolu'da bir oraya bir buraya savrulurken uzun bir virgülü Ankara Kalecik'te koymuştur. Burası uzun bir virgüldür çünkü annem babamla evlenmiş, küçük dayım orada liseyi bitirmiş ve bu metnin yazarı orada doğmuştur. Hepimizin hayatına damga vuran bir yerdir Kalecik. Kimsenin çok gitmek istemeyeceği ama aklından da çıkaramadığı tuhaf bir mekândır. Ama konu mekân değil adını söylemediğim dayım, onu bazı tanıyanların ona ayıp ettikten sonra bile özür dilemek istediği dayısı. Bende dayımı, bende dayımı izin verirseniz anlatayım.

Aklım başıma gelmeye başladığı zamanlar -3-4 yaşlarımda- dayımı algılamaya başladım. Kürke benzeyen kahverengi montuyla uzun sakallı genç birisi eve gelir, bana bir sürü oyuncak getirir ve o kocaman kütüphanesinin yanında saatlerce çalışır, demlik demlik çay eşliğinde bana bir şeyler anlatırdı.

Dayımla ilgili hatırladığım diğer şey ise hep telaşlı oluşuydu. Telaşının ise iki sebebi vardı. Ya birilerine yardım etmek için koşar ya da kendi sorunlarıyla uğraşırdı. Kendisini kendisine bıraksan birilerinin dertlerini dert edinip koştuktan hiç beis görmezdi, kendi dertleri ise onun koşması gereken bir zorunluluktuktu. Yaşam mücadelesi işte... Her birimiz gibi para

* Prof. Dr. Abdullah Gül Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dekanı. e-posta: rozgurdonmez@gmail.com
Prof. Dean of Abdullah Gul University School of Humanities and Social Sciences, Turkey.

kazanması gerekiyordu. Bitirdiği üniversitedeki bölüm ve sevdiği binlerce kitabını göz önüne alırsak kendi ilgi alanına göre bir yerde çalışıyordu, Kültür Bakanlığında. Ülkemizin kültürünün oluşturulduğu kurumda, ama çok istiyor muydu? Cevabını bende bilmiyorum. Ancak Kültür bakanlığı TÜYATOK Şubesindeki işini ve arkadaşlarını çok seviyordu.

Dayım bazı memur olmaktan gocunanlardan farklı olarak memur olmayı içselleştirmiş bir insandı. Memurluk dedelerinin genlerinden geliyordu, ancak memurluk kimliği dayıma oldukça dar geliyordu. Hatta bir keresinde; bu kadar kitabı belli bir konuda alsaydım ordinaryüs olurdu diyebilecek kadar bir kebikeçti. O hayatı Diyojen kadar büyük yaşayan, memurluğun sınırlarını fersah fersah aşan gizli bir anarşistti, kimsenin onun anarşist olduğunu bilmediği ve adını burada anmadığım dayım. Neden mi böyle söylüyorum? Dayım hayattan çok keyif alır; okur, yazar, saz/ gitar çalar fotoğraf çeker ve hatta iyi futbol oynardı. Futbolda lakabı da Pire Ali'ydi. Orada da telaşlıydı demek ki!

Dayım her 68'li ve bir memur çocuğu olarak hep toplum için var olduğumuzu düşünürdü. Her ne kadar kendisini muhalif olarak addetse de sonuna kadar demokrat bir insan olduğu için Cumhuriyet'in kamusalılık, halkçılık ve vatanperverlik prensiplerine sıkı sıkıya bağlıydı. Bu yüzden hayatı boyunca hiçbir zaman üç nedenden dolayı uçlara gidemedi. Birincisi, O bir Cumhuriyetçiydi, ikincisi, hayatı ve insanları hangi görüşten olursa olsun çok sever ve güvenirdi ve üçüncüsü, hayatın maddi meşakkatlerinden dolayı hep telaş ederdi. Yine ne kadar geleneklere muhalif olduğunu iddia etse de hiçbir zaman geleneklere karşı durmadı. Nehrin akışının tersine gitmezdi dayım. O bir memurdu, hatta memuroğlu bir memur; ama memurluk kimliğinin çok dar geldiği bir memur.

Akıntıya karşı yüzmedi dayım, yüzemezdi. Çünkü kimseyi kırmak istemezdi. Ailesini ise hiç kırmak istemezdi. Evin zorlamasına dayanamadı, ilk evliliğini yaptı ama mutlu olamadı. İkinci evliliğini yapacağı müstakbel eşini ne ailesi biliyordu ne de ailesinin bir ferdi olarak ben. Yalnızca şu şiirini biliyordum;

“Seni görmeden önce alkoliktim.

Seni gördüm melankolik oldum”

İkinci evliliğini yaptı dayım. Hülya yengemle evlendi. Kütüphaneciydi yengem. Dikkatinizi çekerim kütüphaneci, kendisi gibi çok meraklı ve kendisi gibi çelebi. Memurluğun sınırlarını aşındırıyor, hayatın dibini yaşıyor derken 1998 yılında kansere yakalandı dayım. Ne çok ağladı annem, ne çok üzüldük beraber. Üstüne üstlük büyük ailevi sorunlar da beraberinde gelince - dedemin ciddi sağlık sorunları gibi- şu kadar söyleyeyim: “çok üzüldük”.

Akıntıya karşı aksiyon olarak yüzmeyen dayım akıntıya karşı büyük kulaçlar atmaya başladı. Hatta radyoloji ve kemoterapi olurken benimle o dönemki bazı siyasal akımların demokrat olamayacağına dair saatlerce teolojik ve politik olarak tartışıyordu. Anladığınız üzere ben olacağını yönünde tartışırken, o ise bunu bir totoloji olarak görüyordu. Ama o, hastalığa direniyordu. Direnmek için değil yaşaması gereken hayatı yaşıyordu. Biz de ailesi olarak ona yardım ediyorduk.

Sonunda kurtuldu canım dayım. Ölümüne karşı kazanmaya demeyeyim ama kanser denen sinsi şeytana karşı zafer kazanmasına ne kadar sevindik. Bir de emekli oldu ve devlet memurluğu gömleğini üstünden çıkardı. Yeni bir hayat başladı onun için. İnsan seven, düşenlerin yanında olan dayım kendine yeni bir misyon biçti. Toplumun memuru olacaktı. Yılmadan yengemle bir sürü sivil toplum örgütüne girdi. Muhtaçlara, doğaya, ihtiyacı olan

hayvanlara hep yardım etti. Dil Derneği isminde bir derneğin olduğunu, çok önemli işler yaptığını ve kendisinin de oraya üye olduğunu ilk ondan duydum. Hatta Avanos'taki cenaze töreninde Avanos'a büyük bir kütüphane kurma projesi olduğunu da ilk defa duymuştum. Laf aramızda hepimize insan olmanın ne kadar güzel, zevkli ve bir o kadar da zor bir zanaat olduğunu gösteriyordu dayım.

Dayım, aynı zamanda da hobilerini bir profesyonel olacakmış gibi geliştiriyordu. Ama bunu da toplum için yapmaya çalışıyordu. Fotoğrafçılığı geliştirip manzara fotoğrafı çekmek yerine Ankara varoşlarında insanın girmeye korktuğu yerlere girip insanlarla sohbet ediyor, sıradan insanların irinliymiş gibi baktıkları travestilerin hayatta karşılaştığı zorlukları fotoğraflıyordu. Çok sevdiği okuma, yazma hobisinden yana hakkını da 14. yüzyılda kullanılan Türkçe kelimeleri bir bir bulup Türkçeye kazandırmak için kullanıyordu. Yaşamı adeta Fethi Arslan'ın dizelerindeki gibi yaşıyordu:

“Yaşamak müşkül iştir

Aldanma Güneş`in her gün hazırca doğuşuna

yaşamak bir imkansız başarmaktır aslında”

Ahh dayım! Güzel dayım! Her hikâyenin sonu gibi telaşla, kimseye bir şey söylemeden terk ettin bizi dayım. Arkasında onlarca görünen ve görünmeyen eserle. Biri de naçizane bu metnin yazarıdır. Hiç gitmeyecekmiş gibi kendini bize alıştırıp, insan olmanın hatta insanoğlu insan olmanın ne kadar güzel bir şey olduğunu hatırlatarak çekti gitti dayım. Dayım, tüm ihtiyacı olanların dayısı... Seni hiç unutmayacağız. Zaten unutulmamak için kalbimize kendini kazıdın gittin.

Ölüm

Death

Hasan S. Keseroğlu*

Öz

Yaşam varsa ölüm kaçınılmazdır. Ölüm insanın tek gerçeğidir. Bu çalışma, çok genel çizgileriyle, ölümü ve ölümün değişik zamanlarda algılanışını belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölüme karşı tek çözüm ise ölüme direnen yaratıcı ürünler vermektir.

Anahtar Sözcükler: Ölüm; ölümler dünyası; yaşam.

Abstract

If life exists, death is inevitable. Death is the only truth of the man. This study aims to determine death and its perception at different times in general terms. The only solution to death is to give creative products that resist death.

Keywords: Death; world of the dead; living.

Bir bir yakınları, dostları, arkadaşları, bizleri besleyen, saygı duyulan değerleri yitiriyoruz. Özellikle de yaşın ilerlemesiyle bu sayı göze batarcasına artıyor. Bugün Umur Bugay, Dün Alican, önceki gün Berin U. Yurdadoğ, daha önceki gün Necmeddin Sefercioğlu, Meral Alpay... Jale Baysal'ı yitireli tam on yıl oldu, Osman Ersoy'u yitireli de onbir yıl. Ölümler yılların sayılarına asılı kalıyor. Yaşamın öbür adı "zaman"ın nerede ve nasıl kişi adına sona ereceğini bilemiyoruz. Ölenin ardından da geçen zamanı hesapladığımızda "o kadar oldu mu?" şaşkınlığı sorusunu soruyoruz.

Ölüm, hiçbir kültürde ayrımlı karşılanamaz ama ölüm ardından yapılan törenler hemen her kültürde birbirinden ayrımlıdır. Hele de insanlık tarihine ölüm konusunda şöyle bir göz atmak bile oldukça değişik örnekleri ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ölümü, ölümün değişik zamanlarda algılanış ve anlayışını kısaca anlatmayı denemek istedim.

Ölümü, canlıda, beden organlarının hiçbirisinin işlevini yerine getirememesi durumu olarak niteleyebiliriz. Ölüm, ölenin yaşamsal bütün işlevleri yitirmesi ardından yaşayanlarda bıraktığı bir iz olmak yanında yaşayanların verdiği bir addır da. Çünkü ölen ne öldüğünü bilir ne de yaşama katılamayacağını. Yaşayan bu izi gözyaşlarıyla sulamaya, canlı tutmaya çalışır. Bilir, ölen yoktur artık. Ölen, toprağa verilmiş, üstü örtülmüş, dönüşü olanaksız bir ayrılışı

* Prof. Dr. Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi. E-Posta: hasankeseroglu@gmail.com
Prof. Dr. Kastamonu University Faculty of Science and Letters Department of Information and Records Management, Turkey

soğuyan bedeniyle koymuştur ortaya. Daha dün dokunduğumuzda sıcaklığını duyduğumuz şimdi o sıcaklığı yitirmiştir. O soğuk bedene dokunan, dudağını hafifçe ölenin yanağına değdiren elektrik çarpması gibi duyar kendini. Öpülen daha önce sıcaktır oysa. Ölüm soğuktur. Bedeni sıcak tutan kan akışı durmuş, bedeni sıcak tutan hücreler devrelerini kapatmıştır. Dokunan el ya da dudak, kendi soğukluğunu duyar o an. Bilinçli ya da bilinçsiz kendi ölümü düşüncesini yaşar aynı zamanda. Her ölüm düşlerin sonunu yaşatır insana. Ölen tabutunda onunla olan anılarımızı da taşır. Yoğunluk ya da yeğlilik, ne kadarsa! Kardeş, anne, baba, yakın, uzak, arkadaş, dost, eş, çocuk, meslektaş, yaşlı, genç kim ise ve ilişkimiz, saygımız, dostluğumuz ne kadarsa o kadar sarsar bizi. Artık, bir özlem, pişmanlıklar, yadırgamalar parmaklıkları arkasında kalırız. Değişik zamanlarda sesi, sözü, yüzü, gülüşü, tepkisi, seslenişiyile anımsarız, ansırız. İçimizde ılık bir yel gibi geçer onunla yaşanan anılar. Bunu yalnız ansıyan yaşar, içinde yaşar, kimseler bilmez.

Ölümü bütünüyle yok olmak biçiminde değerlendirmek istemeyen insan, ölümden sonra dirilme düşüncesini yüz bin yıl önce ölü gömme gelenekleriyle başlatır. İnsanın bir biçimde yeniden dirileceği, ölenin ruhunun ölmeyip, başka canlılara geçeceği gibi düşünceleri geliştirilir. Daha önce yapılan öleni yakmak, doğaya bırakmak, kimi kültürlerde de yalnız kafatasını alıp yaşanan yere getirmek, etini yiyip kuskamak, yeniden dirileceği düşüncesiyle gömme geleneğine dönüşür. Üstelik taş ve tahta oyma dışında işlemlerinin ilk örnekleri de ölü gömme geleneklerinde başlamıştır: “Yakındoğu’da *Homo sapiens sapiens*’ler - Neanderthallerin de yaptığı gibi – ölülerini çukurlara gömmekle kalmayıp gömülen bedenlerin üzerine mezar hediyesi gibi görülen hayvan iskeleti parçaları da yerleştirmektedirler. Güney Afrika’da boyama maddesi olarak değerlendirilen kırmızı aşı boyası kullanılmaktadır ve zıpkın yapmak için kemik parçaları öğütülmektedir. Bunlar tahta ve taş dışındaki malzemelerden yapılmış ilk aletlerdir” (Mithen, 1999, s. 28). Örneğin bir kültürde ölen kadının sırt bölgesine, dirildiğinde kocasını karıştırıp, başkalarıyla birlikte olmasını önlemek için bir salyangoz konur,. İnsanın tarihinde ölümlerle yok oluş hiçbir biçimde kabul edilir görünmemektedir.

Ölüm konusunda değişik kültürlerde çok değişik uygulamalarla karşılaşırız. Dünyayı yaratıp biçimlendiren tanrılar da ölmektedir. Örneğin Kızılderililerde dünyayı yaratan Büyük Ruh çoktan ölmüş; Yunan Baştanrısı Zeus’un mezarı için ziyarete gelenler Girit’e, Dionysas ve Apollon mezarları için gelenler Delfi’ye gönderilir (Frazer, 1991, s. 211-212). İnsan tanrılarının ölümü yabancılar için olağandışı bir anlam taşır. Çünkü tanrının yaşlanıp, işlerin içinden çıkamaz duruma düşmemesi için, ölüp, yerini ardılı daha genç olana bırakmalıdır. Bu yaşlananın ruhunun kaçarken yakalanıp, ardılına garantili bir biçimde teslimi için çok önemlidir. Mangaiyanlar, doğal ölümlerle ölenlerin ruhlarının, bedenleri çözülme durumunda öldüğü için zayıf ve güçsüz olduğunu; savaşta ölenlerin ruhlarının, bedenleri hastalıkla güçten düşmemiş oldukları için, güçlü ve sağlam olduklarını düşünürler. Bu nedenle de insanlar zayıf olmadan kendilerini öldürmeyi ya da öldürülmeyi yeğlerler. Çünkü ruhları diri, ayrıldıkları gibi güçlü kalacaktır. Fiji’de yaşlı erkekler gönüllü olarak kendilerini öldürtme törenleri düzenlenir. Vaté’de (Yeni Hebridler) yaşlılar kendi istekleriyle diri diri gömülürler (Frazer, 1991, s. 211-215). Ölüm sonrasında düşünülen yaşam, doğal yaşlılık içinde ölmeleri engeller görünmektedir.

Gömme geleneği Mısır’da, Güney Amerika’da olduğu gibi mumyalayarak, ölenin yeniden dirilişine daha güçlü ve sağlam yollarla ulaşmasını sağlama yolları düşünülmüştür. Bugün gizli geçitlerle donatılan Firavunların anıt mezarlarındaki yollar; ölenin yaşarken

yaptıklarını içeren *ölü kitapları*yla bezelidir. Firavun yeniden dirildiğinde bu kitabı okuyarak ölmeden önceki durumunu anımsayacaktır.

Bütün ülke mitolojilerinde bir gök, bir yer, bir de yer altı tanrısı mutlaka vardır. Mitolojilerde tanrılar doğrudan insan ölümüne karar verebilirken; yer altı tanrıları çok değişik biçimlerde ölenlerin yaşarken yapıp etmelerine bağlı olarak ödüllendirme ya da yaptırımlar uygulurlar. Ölüm, günümüz tek tanrılı dinlerinin de en büyük silahıdır. Tek tanrılı dinler ölümü bir korku aracı olarak, cennet-cehennem düşüncesiyle biçimlemeye çalışırken; ölüm için de Azraili aracı olarak kullanmaktadırlar.

Ölüme ilişkin ilk yazılı kitapların başında Gılgamış Destanı gelir. Gılgamış, en yakını, dostu Enkidu'nun ölümü ardından Baştanrı Enlil'in kapısını arkadaşı Enkidu'yu kurtarmak için aşındırır önce. Enlil Gılgamış'ı dinlemeyince Enki'ye gider. Enki Gılgamış'ı güneş tanrısı Utu'ya yönlendirir. Utu da Gılgamış'ın ölen arkadaşı Enkidu'nun gölgesi (ruhu) ile görüşmesini sağlar. Görüşme, ölen bir dosta özlem, onu aramadan çok, o dönemin insanlarına çocuk yapma konusunda mesaj verme niteliğindedir (Kramer, 2001, s. 75-80; Adalı, Görgü, 2019, s. 17-26). Ölüm, günlük yaşamda özen gösterilmesi gereken özellikleri bilmeyi zorunlu kılar. Yaşam, sonunda *ölüler diyarı* için bir araç durumuna düşer. Gılgamış Destanı'nın yazıldığı dönemde aileler ne kadar erkek çocuk yaparlarsa *ölüler diyarında* ödüllendirileceklerdir. Başka bir söyleyişle, ölüm, bir korkutma aracı, yaşanan dünyayı dönemin egemen düşüncelerine göre biçimleme olgusu olur. Homeros'ta *uykunun kardeşi* olarak nitelenir ölüm. Uyku ve ölüm ikiz tanrılardır (Homeros, 2016, s. 355, 362). Buda, ölüm karşısında yapılacak en uygun şeyin ölümsüzlük sağlayacak bir şeyler yapmak, ölümsüz bir şey bırakmak olduğu düşüncesiyle evinden ayrılır.

Ölüm her insan için kaçınılmazdır. İnsanın tek ve en acı gerçeğidir. Tek tanrılı dinler de ölümü bu yönüyle kullanmayı ayakta kalmalarının ana damarı olarak işlerler. Ölen için dinsel tören kaçınılmaz kılınmış, din adamlarının “duaları”yla öte dünyaya yollama ritüelleri gelenekselleşmiştir. Ölen bu olup bitenlerden habersiz, birilerinin yardımıyla açılan toprak çukura indirilecektir. Kimi dinsel inançlar ise doğum kadar ölümü de olağan sayarak ölümlerini yığılan odun parçaları üstünde ya da daha gelişmiş kültürlerde fırınlarda küle dönüştürür.

Ölenler için Tanrıdan rahmet dilenir. Işıklar içinde yatması dile getirilir. Tanrı, öleni Cennet ile ödüllendirecek ya da Cehennem ile cezalandıracaktır. Russell (1982, s. 46), ben öldükten sonra bunun ne anlamı olur ki der! Ama yüz bin yıl önce başlayan öte dünya düşüncesi ölümün bir son olamayacağı inancı içindedir. Mithen (1999, s. 146)'e göre Neanthentallerin % 70-80'i 40 yaşına ulaşmadan ölmektedir. Gılgamış'la başlayan ölümsüzlüğü arama, İslâm anlatılarında Lokman Hekim'in çalışmaları gibi pek çok kültürde çıkar karşımıza. Örneğin bir mite göre “ilk insan olan mâhut iki kişi bir aptallık yapmıştır ve tedavisi olmayan yaşlılık da hayatımıza bu nedenle girmiştir. Hep arzu edilen, yaşlanmayı ve güçten düşmeyi engelleyen sonsuz gençlik ve yeniden gençleşme gücü, bir çocuk ve kadın tarafından engellenebilecek ufak bir kaza sonucunda kaybedilmiştir” (Segal, 2012, s. 45). Günümüzde ise, bir insan ömrünün ortalama 250 yıl olabileceği araştırmaları sürmektedir. Tevrat'ta Peygamberler 700-900 yıl kadar yaşarlar. Ama sonuçta herkes ölür. İnsan gibi tanrılar, yarı tanrılar, tanrıların elçileri de ölümlü bir varlıktır.

Her şey ölümden kaçış üstüne kuruludur. Aziz Nesin'e göre yaşamda en zor şey ölümü hak etmektir. İster, Bedri Rahmi Eyuboğlu gibi “Yaşadım yıldızlar şahidimdir” diyebilsin, ister Behçet Necatigil gibi “öldük, ölümden bir şeyler umarak” desin ya da yakınma ve pişmanlıklarla donanmış olsun. Ölmeden önce insanın ölümü hak etmesi en önemli olandır.

Ölen bizim yakınımızsa düşünce dünyamız, duygu dünyamız, aklımız da karışır. Anne, baba, kardeş, eş, dost, arkadaş, yakın, uzak ölüm, bizde kendi ölümümüzü çıkarır öne. Ama bu duygu durumu, düşünce durumu hep aynı değildir. İçinde bulunduğumuz koşullarla yansır dışarı. Dünya savaşlarının ikisini de yaşayan Albert Camus (2019, s. 5)'nün Yabancı romanı girişinde “Bugün Annem ölmüş. Belki de dün. Bilmiyorum. İhtiyarlar Yurdundan gelen telgraf, “Anneniz öldü” diyor. Bundan pek bir şey anlaşılmıyor. Belki de dün öldü” der. Yazarın koşullarını anlamadan bu paragrafı anlamak da sindirmek de çok kolay değildir. Ölüm, üstelik bir anne ölümü böylesine soğukkanlı dile getirilemez, diye düşünürüz. Savaşlar ölümü öylesine olağanlaştırır.

Sevinilen ölümler de vardır. Ölen, umarsız bir hastalık içindedir. Başkalarının desteği olmadan yaşaması olanaklı değildir. Bu tür ölümler için de “kurtuldu” deriz. Evet, ölüm bir kurtuluş da sayılır. Ama her ölüm ama her ölüm burkar içini insanın.

Beklenmedik ölümler, genç ölümler, kaza ölümleri, çocuk ölümleri... Ne çok ölüm biçimi vardır! Hemen tümünde, özellikle de yakınlık derecesine bağlı olarak ateşin düştüğü yerin közü kısa sürede söner ya da hiç bitmez. Dünyanın dibi delinir birden. Bütün değerler bu delikten, bu boşluktan bilinmezliğe akmaya, bir bir düşüp yitmeye başlar. Sevdiğimiz, canımızın canı, bir yanımız artık yoktur. Tek dostumuz, arkadaşımız, sevdiğimiz, akıl danıştığımız, gizlerimizi paylaştığımız, önünde ağladığımız yoktur artık. Kara delik onu da bilinmezliğe taşımıştır.

Ölüm alışılmayacak en büyük gerçektir. Hidayet (2019, s.64) “yalnız ölüm yalan söylemez” der. Osho (2014, s. 17) da “yaşamda yalanlara devam edebilirsin fakat ölümden mükemmel bir şekilde bilirsin ki kâğıttan yapılmış gemiler okyanusta yardımcı olmazlar” diyerek ölümün gerçekliğini belirtir. Ölümün sesi, dış dünyadan aldığımız ölüm haberleriyle duyurur kendini, ölüm kendimizi düşündüğümüzde duyulan sestir. Canetti (2007, s. 91), “dürüstlükten dolayı, ölümden başka bir şey yoktur diyen kimse ölümü güçlendirir” derken yaşamın gücü ve güzelliğini koyar ortaya. Aynı zamanda da yok oluşa kapaklanmanın çıkmazlarını serer önümüze. Ne yaparsak yapalım ölümün gücü ya da güçsüzlüğü, ona aldırış etmemiz ya da etmememiz ölenle ilgilidir. Ölenin bizimle olan ilişkileri, izi ile ilgilidir. Ölümün olması için yaşamın varlığı kaçınılmazdır. Bunu da yaşamda kalan bilir. Ancak, Aziz Nesin'in dediği gibi “ölümü hak eden insanların pek çoğu da yaşamdan alacaklı olarak” ölür. Her ölümün erken sayılması da öyle sanıyorum ki insanın ölümü kendine yakıştıramayışından kaynaklanmaktadır.

Ölümü hak eden insan sayısının artması dileğiyle.

Not: Bu yazıyı yazarken sevgili Ağabeyim, sıcacık insan ve dost Umur Bugay'ın ölüm haberini aldım. Hemen herkesin bildiği, sevdiği film ve dizilerin yaratıcısı da olan Umur Bugay, Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı Yönetim Kurulu üyesiydi de. Ve de ölümü hak edendi. Üzgünüm.

Kaynakça

- Adalı, S. A. ve Görgü, A.T. (2019) *Gilgamiş hikâyeleri*. (Adalı, S. A. ve Görgü, A. T. Sümerce Babilce aslından Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Camus, A. (2019) *Yabancı*. (Tiryakioğlu, S. Çev.). 6.bs. İstanbul: Can.
- Canetti, E. (2007). *Ölüm üzerine*. (Aytaç, G. Çev.). İstanbul: Payel.
- Frazer, J. G. (1991). *Altın dal: dinin ve folklorun kökeni*. (Doğan, M. H. Çev.). İstanbul: Payel.

- Hidâyet, S. (2019) *Kör baykuş*. (Necatigil, B. Çev.). 29.bs. İstanbul: Yapı Kredi.
- Homeros (2016). *İlyada*. (Erhat, A. ve Kadir, A. Eski Yunanca aslından Çev.). 4.bs. İstanbul: İş Bankası.
- Kramer, S. N. (2001) *Sümer mitolojisi*. (Koyukan, H. Çev.). 2.bs. İstanbul: Kabalıcı.
- Mithen, S. (1999) *Aklın tarihöncesi*. (Kutluk, İ. Çev.). Ankara: Dost.
- Osho (2014) *Yaşama ve ölme sanatı*. (Asu, M. ve Chandradeva, S. Çev.). İstanbul: Butik Yayıncılık ve Kişisel Gelişim.
- Russell, B. (1982). *Çağımızın sorunları üstüne düşünceler*. (Eyuboğlu, S. ve Günyol, V. Çev.) İstanbul: Say Kitap Pazarlama.
- Segal, R. A. (2012). *Mit*. (Önge, N. Çev.). Ankara: Dost.

Güneşin Olsun Gönlünde

Have Sunshine in Your Heart

Mehmet Tayfun Gülle*

Öz

Geçtiğimiz Temmuz ayında vefat eden meslektaşımız ve dergimizin eski yayın kurulu üyesi Ali Can hakkında kaleme alınmış anı yazısıdır.

Anahtar Sözcükler: *Ali Can; Türk Kütüphaneciliği; Türkiye.*

Abstract

This is a memoir written about our colleague and former editorial member of our journal Ali Can, who passed away in last July.

Keywords: *Ali Can; Turkish Librarianship; Turkey.*

*Yaşadıklarından öğrendiğim bir şey var:
Yaşadın mı büyük yaşayacaksın, ırmaklara, göğe, bütün evrene karışırçasına
Çünkü ömür dediğimiz şey, hayata sunulmuş bir armağandır
Ve hayat, sunulmuş bir armağandır insana*

Ataol Behramoğlu 1977

Bazı arkadaşlarımla tanıştığım gün veya tarihi kolay kolay anımsamam. Bu, sanırım “çok sevdiğim” dostlarıma özgü bir durum. Ali ağbimle de ilk tanıştığım günü anımsamıyorum. Aklımda kalan; 80’lerin sonuna doğru yüksek lisans tezimi hazırlarken Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne gittiğimde karşılaşmamız ve otuz yılı aşkın kesintisiz devam eden dostluk ötesi bir beraberlik. Ali ağbimle beraberliğimizin adını tam olarak koyamamakla beraber zamansız kaybindan sonra bizim dostluğumuzun gerçek bir “ağabey-kardeş” ilişkisi olduğunu henüz anlıyorum. Kendisine her zaman “ağbi” dediğimi ve bundan tarifsiz bir zevk aldığımı şimdi daha iyi anladığıma göre Ali Can, benim tartışmasız Ali Ağabeyim’miş.

Ali ağbimle ilgili bende kalanları kaleme almak için bir süredir düşünüyorum. Kaybindan sonra oluşan boşlukta birbirine değen, değdikçe yankılanan o kadar çok kalıt var ki, izlemekte/ saymakta güçlük çekiyorum. Hepsi birbirinden farklı ama sanırım tamamında ortak olan ağbimin “aktivist” ruhu. Kişiliğinin doğal yansıması olan ve uzun yıllar hiç değişmeyen

* Editör. Türk Kütüphaneciliği. E-posta: tk@tk.org.tr
Editor. Turkish Librarianship Journal

aktivizm, Ali ağbimle en özdeş kalıt olmuş. Bu durumda Ali ağbimi aktivist ruhu ile anlatmaya çalışmak anısına en uygun seçenek olsa gerek...

Kadın hakları, çocuk hakları, hayvan hakları, çevre duyarlılığı, toplumca duvar diplerine itelenmiş kesimler, düşkünler ve ezilenlere ilişkin en objektif yorum ve yalın değerlendirme her zaman Ali ağbimden gelirdi. Ağbim, bir bakıma “ezilenlerin ayaklı platformu” gibiydi. Neredeyse yirmi yılı aşkın bir süredir devam eden periyodik toplantılarımızda Ali ağbimi dinlemek, toplantılarımızın vazgeçilmezlerindendi.

Ali ağbim, İstanbul Üniversitesi’nde Fars dili ve Türk dili okuduğu için her iki dile de son derece hâkimdi. Dil konusundaki yetkinliğine ilk kez 2000-2002 yılları arasında *Türk Kütüphaneciliği* Yayın Kurulu’nda birlikte çalıştığımız dönemde tanık oldum. Yayımlanmak üzere dergiye iletilen çalışmalarını titizlikle değerlendirirken aklıma Türk dilinin büyük ustası Agop Dilaçar gelirdi. O dönem bir meslektaş ve editör olarak Ali ağbimden sabır ve özveri adına bilgi ve deneyim sahibi olduğumu da ifade etmeliyim.

Sevgili ağbim, gerek görev yaptığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü’ndeki performansı, gerekse kütüphane haftaları başta olmak üzere ilgili mesleki platformlara katılımı veya görev alma bilinci ile örnek bir meslektaş, iyi bir kütüphaneci ve irdeleyici bir okurdu. Dergimizde yayımlanmış olan çok sayıda görüş, mektup, çeviri ve tanıtım formatındaki yazıları ve ülkemiz ölçülerine göre oldukça zengin kişisel kütüphanesi bu yönünü ayrıca destekler niteliktedir.

Emekliye ayrıldıktan sonra öncelikle müzik ve doğa tutkusu doğrultusunda saz çalmayı öğrendiğini, fotoğraf çekmeye başladığını anımsıyorum. Fotoğraf tutkusu hümanist ve aktivist kişiliğine uygun olarak giderek toplumun kanayan yaralarına evrildi. Bu bağlamda bir grup arkadaşı ile birlikte hazırladıkları “*Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet*” konulu fotoğraf sergisini 7 Mart 2019 tarihinde gerçekleştirdiler (Fotoğraf 1). Bu sergi sağlığında yaptığı son etkinlik oldu.

AFSAD Toplumsal Gerçekçi Belgesel Fotoğraf Atölyesi
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE ŞİDDET BELGESEL FOTOĞRAF ÇALIŞMASI 2016 - 2018

AFSAD Toplumsal Gerçekçi Belgesel Fotoğraf Atölyesi Atölye Fotoğrafçıları
Ali Can
Berna Candan
Birgül Şahin
Gökay Gülen
Gözde Buğuş
Lale Bektaş
Mazlum Örmek
Melahat Güray
Özlem Eser
Serap Baysal
Serap Müfettişoğlu

Proje Danışmanları
Beril Türkoğlu
Çınar Livane Özer

Metin Yazarı
Filiz Tanya

Atölye Asistanı
Ceren Şereftan

Atölye Eğitmeni
Mehmet Özer

Proje Ortağı Kurumlar
Çağdaş Hukukçular Derneği
Çankaya Belediyesi
İHD Genel Merkezi
Halkçı Kadınlar
Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu
Mülkiyeller Birliği

7 MART - 23 MART 2019 Açılış: 7 Mart 2019 Perşembe Saat: 19.00
ÇANKAYA BELEDİYESİ GALERİ ÇANKAYA SERGİ SALONU
Çankaya Belediyesi Hizmet Binası Ziya Gökalp Cad. No:11 Kızılay/Ankara

Fotoğraf 1. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet Sergi Posterini

Ali ağbim, dürüst ve içtenlikli bir insan, hoşgörü ve tevazu sahibi, özverili, entelektüel birikimi olan, düşünce ve ifade özgürlüğüne sonuna kadar inanan, açık toplum savunucusu bir insan hakları aktivistiydi. İnanıldığı değerlerin temelinde irdeleyici bir okur olarak derin tarih ve felsefe bilgisi vardı. Çoğumuzun belki de marjinal olarak gördüğü grup ve kişiler de dahil olmak üzere toplumsal konulara ilişkin ortamlarda bulunur, çekinmeden aralarına katılır, eylemlerine dahil olur, dertlerini dinler, izlenimlerini bizimle paylaşırdı. Ali ağbim, *düşenin, düşkünlerin dostu* idi. Peş peşe geçirdiği çeşitli rahatsızlıklara inat yaşama tutkusu daha da artıyor, adeta hastalıklara meydan okuyordu. Çünkü ağbimin düşkünlerin yanında olması gerekiyordu!

Üyesi olduğu AFSAD, ENFOD (Engelsiz Fotoğraf Derneği), Dil Derneği gibi kuruluşlarca düzenlenmekte olan etkinliklerden bizleri haberdar eder, bu kuruluşlar yararına tiyatro, konser, gezi vb. etkinliklere katılmamızı sağlardı. Birlikte katıldığımız sayısız yemekler, piknikler ve kültür gezileri ise grubumuzun klasiklerinden olmuştü.

Fotoğraf 2. Ali ağbimin de bulunduğu en son toplantılarımızdan bir enstantane

Birkaç yıl önce çok sevdiği Avanos'ta sevgili hayat arkadaşı Hülya ile taş bir Kapadokya evi aldıklarında her yaz ısrarla bizi davet ettiler, olmadı, gidemedik, erteledik. Vefatından 3 ay önce telefon ederek yıllar önce Avanos'a yerleşen eski arkadaşım ve meslektaşım sevgili Nilgün Salmaner ile tanıştığını, kulaklarımı çınlattıklarını ve Temmuz ayında bir hafta sonu gelmemi, birlikte zaman geçirmemizi özellikle rica etmişti. Söz vermemekle beraber tekrar konuşalım demiştim. Temmuz ayında, Avanos'a Ali ağbimi toprağa vermek için gideceğimi nereden bilebilirdim? Ağbim ölümü ile -bildiğimi sandığım- hayatı ertelememeyi biraz keskin de olsa bana öğretti...

Bu öğretinin yanı sıra, Ali ağbim, kısa süren hayatında, vefatına yakın zamanlara kadar üyesi olduğu yerel ve ulusal sivil toplum örgütlerine destek olarak, platformlarına (bkz. www.akceder.org.tr; www.dildernege.org.tr) katkıda bulunmaya devam ederek yaşamın soluksuz ve

zevkli bir serüven olduğunu da öğretmiş oldu. Karşılaştığı engellere, geçirdiği ciddi rahatsızlıklara karşın hayatı ertelemeyen, hayattan umudunu kesmeyen, tatilde bile üreten Ali ağbim, insanoğlunun düşünce gücü ile sorunlara *bir gün mutlaka* kalıcı çözüm yolu bulacağından emindi.

Gölündeki güneşi hiç soldurmeyen ağbimi yaklaşık 150 yıl önce yazılan bir şiirle uğurlarken anısını her daim yaşatacağımızı vurgulamak isterim. Işıklar içinde uyu Alican ağbim.

Güneşin Olsun Gönünde

*Güneşin olsun gönlünde
Kar bile yağsa, ya da fırtına olsa
Gök bulutlarla ve dünya kavgayla dolsa
Güneşin olsun gönlünde
O zaman gelsin ne gelirse
Doldurur ışıklarla en karanlık gününü*

*Bir şarkın olsun dudaklarında
Sevinçli ezgilerle
Seni günlük tasalar bunalıma boğsa bile
Bir şarkın olsun dudaklarında
O zaman gelsin ne gelirse
Yardım eder savuşturmaya en yalnız gününü*

*Başkaları için de bir diyeceğin olsun
Tasada ve bunalımda
Ve kendi ruhunu şenlendirecek her şeyi
Söyle onlara da, bir şarkın olsun dudaklarında*

*Yitirme sakın yürekliliğini
Güneşin olsun gönlünde
Ve her şey iyi olacak*

Caesar Flaischlen

(1864 – 1920)

Çeviri Yazılar / *Translations*

Bilimsel İletişimde Çok Dilliliğe İlişkin Helsinki Girişimi*

Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication

Çev.: Zehra Taşkın**

Öz

Ulusal dillerde bilimsel iletişim altyapısı kırılgandır ve bu dillerde bilimsel üretim desteklenmelidir. Helsinki Girişimi aracılığı ile tüm dillerde bilimsel üretimi desteklemek amaç edinilmiş ve liderler, üniversiteler, araştırma kuruluşları, fon sağlayıcılar, kütüphaneler ve araştırmacılar için bir takım öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Helsinki Girişimi; çok dillilik; bilimsel iletişim.

Abstract

The scholarly communication infrastructure in national languages is fragile and scientific production in these languages must be supported. The Helsinki Initiative aims to support scientific production in all languages and offers several recommendations for leaders, universities, research institutions, funders, libraries and researchers.

Keywords: Helsinki Initiative; multilingualism; scholarly communication.

Araştırma uluslararasıdır. Bizim sevdiğimiz yol bu! Çok dillilik yerel ilgili araştırmaları canlı tutar. Onu koru! Araştırma sonuçlarınızı kendi dilinizde yaymak etki yaratır. Onu doğrula! Bu, toplumla etkileşime geçmek ve bilgiyi akademinin ötesiyle paylaşmak için hayati önem taşır. Onu tanı! Ulusal dillerde bilimsel iletişim altyapısı kırılgandır. Onu kaybetme!

* <https://www.helsinki-initiative.org> adresinde yer alan “Bilimsel İletişimde Çok Dilliliğe İlişkin Helsinki Girişimi”nin çevirisidir. Türkçe çeviri <https://www.helsinki-initiative.org/tr> adresinde de yayımlanmıştır. Translation of Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication: <https://www.helsinki-initiative.org> Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication (2019). Helsinki: Federation of Finnish Learned Societies, Committee for Public Information, Finnish Association for Scholarly Publishing, Universities Norway & European Network for Research Evaluation in the Social Sciences and the Humanities. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.7887059>.

** Dr. Öğr. Üyesi, Hacettepe Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: ztaskin@hacettepe.edu.tr Hacettepe University, Department of Information Management, Turkey.

Politika yapıcılar, liderler, üniversiteler, araştırma kurumları, araştırma fon sağlayıcıları, kütüphaneler ve araştırmacılar tarafından benimsenecek aşağıdaki öneriler Bilimsel İletişimde Çok Dilliliğe İlişkin Helsinki Girişimi imzacıları tarafından desteklenmektedir:

1. Toplumun yararı için araştırma sonuçlarının yayılmasını destekleyin.

- Araştırmacıların, araştırma sonuçlarını akademi ötesine yaymak ve miras, kültür ve toplumla etkileşimde bulunmak için liyakatli olduğundan emin olun.
- Araştırılmış bilgiye eşit erişimin çeşitli dillerde sağlandığından emin olun.

2. İlgili yerel araştırmaların yayınlanması için ulusal altyapıları koruyun.

- Kâr amacı gütmeyen dergi ve kitap yayıncılarının yüksek kalite kontrol ve araştırma bütünlüğü standartlarını sürdürmek için gereken yeterli kaynak ve desteğe sahip olduklarından emin olun.
- Ulusal dergi ve kitap yayıncılarının açık erişime dönüşüm süreçlerinde güvende olduklarından emin olun.

3. Araştırma değerlendirme, teşvik ve fon sistemlerinde dil çeşitliliğini arttırın.

- Hakem (akran) değerlendirme süreçlerinde yayının diline ya da yayının kanalına bakılmaksızın yüksek kaliteli araştırmalara değer verildiğinden emin olun.
- Ölçev tabanlı sistemler kullanıldığında, tüm dillerde dergi ve kitapların yeterince dikkate alındığından emin olun.

Bilimsel İletişimde Çok Dilliliğe İlişkin Helsinki Girişimi, Finlandiya Eğitimli Toplum Federasyonu (Federation of Finnish Learned Societies - TSV), Kamu Bilgilendirme Komitesi (Committee for Public Information - TJNK), Finlandiya Bilimsel Yayıncılık Derneği (Finnish Association for Scholarly Publishing), Norveç Üniversiteleri ve COST Action projesi “Sosyal ve İnsan Bilimlerinde Araştırma Değerlendirmeleri için Avrupa Ağı” (ENRESSH) tarafından hazırlanmıştır.

“Tüm dillerde” kampanyası, bilimsel iletişimde çok dilliliği teşvik etmek için politika yapıcılar, liderler, üniversiteler, araştırma kurumları, araştırma fonları, kütüphaneler ve araştırmacılar için bir uyandırma çağrısıdır. Siz de, sizin ve sizin gibi bilimsel iletişimde çok dilliliğe destek veren çalışma arkadaşlarınızın ifade veya videolarını Twitter veya Facebook’tan paylaşarak bize katılın. Elbette #TümDillerde #InAllLanguages

Tanıtım-Değerlendirme / Reviews

Akgül, S. K. ve Pazarbaşı, B. (Ed.). (2018). Küresel ağlar odağında kültür, kimlik ve mekân tartışmaları. İstanbul: Hiperyayın. ISBN: 978-605-2137-68-0; e-ISBN: 978-605-2018-67-3

Semanur Öztemiz*

Book Review

Culture, Identity and Space Discussions under Consideration of Global Networks

The book "Culture, identity and space discussions under consideration of global networks" was edited by Assoc. Prof. Selma Koç Akgül and Assistant Prof. Betül Pazarbaşı and published by Hiperyayın in 2018. The highlighted fact of globalization is more likely to be evaluated focusing on culture and communication. Opportunities or challenges created by digital culture under social periods, effect a whole range of factors from economy to politics and from art to social life, is amongst the frequently highlighted information of the book.

Editörlüğünü Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Selma Koç Akgül ve Dr. Öğr. Üyesi Betül Pazarbaşı'nın yaptığı "Küresel ağlar odağında kültür, kimlik ve mekân tartışmaları" isimli kitap, Hiperyayın tarafından 2018 yılında yayımlanmıştır. Kitapta dikkat çekilen küreselleşme olgusu daha çok kültür ve iletişim odağında incelenmektedir. Dijital kültürün toplumsal süreçlerde yarattığı fırsatlar ya da meydan okumaların ekonomiden siyasete, sanattan sosyal yaşama kadar pek çok unsuru etkilediği, kitabın sıklıkla vurguladığı bilgiler arasındadır.

Önsöz yazarı Prof. Dr. Füsün Alver kitabın özellikle İletişim bilimine sağlayacağı katkılara dikkat çekerek düşüncelerini şu sözlerle ifade etmektedir: "Yaşadığımız çağın üzerinde düşünülmesi ve gelişmelerin özellikle iletişim bilimi çerçevesinde kavranması için iyi bir perspektif sunduğunu düşünüyor ve çalışmanın, alanda araştırma yapanlara, uzmanlara ve

* Dr., Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: semanuroztemiz@gmail.com
Dr., Hacettepe University, Department of Information Management, Turkey.

Geliş Tarihi - Received: 19.07.2019

Kabul Tarihi - Accepted: 24.09.2019

diğer ilgililere yararlı olabileceğini öngörüyorum". Küreselleşmenin yerel kültürler üzerinde yarattığı ve kimi zaman sorunsal boyutuna ulaşabilen etkiler göz önüne alındığında, kitabın kültürel miras, ulusal kimlik gibi konular üzerine çalışan diğer disiplinler açısından da yararlı olacağı düşünülmektedir. Söz konusu disiplinlerden biri kültürel miras ürünlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması ile ilgili işleri temel mesleki işlevleri arasında gösteren Bilgi ve Belge Yönetimi'dir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kültürel dönüşüm, bireysel ve ulusal kimlik, duygusal algı ve dijital medya gibi faktörler üzerindeki belirleyici rolü uzun yıllar kullanıcı araştırmaları, dijitalleştirme, dijital kültürel miras gibi konular kapsamında incelenen alan yazın araştırmaları arasında yer almıştır. Kavramsal arka plana yabancılaşma duymadan okunabilecek bu kitap, farklı disiplinlerin küreselleşme, iletişim ve medya araçları arasındaki ilişkiye yönelik değerlendirmelerine de dikkat çekmektedir.

Kitapta geleneksel ve dijital kültür alanları nicel ve nitel yöntemlere dayalı araştırmalarla incelenmiştir. 12 yazarın katkı sağladığı kitapta sırasıyla irdelenen şu bölümler yer almaktadır:

"Küresel dünyanın kültürel kimlik karmaşası" (ss. 13-34)

Bölüm yazarları Selma Koç Akgül ve Betül Pazarbaşı, dijitalleşen medyanın kültürel anlamda çok katmanlı bir dönüşüme yol açtığını, özellikle çevrimiçi iletişim araçlarında kullanılan dilin toplumsal kültürde yarattığı değişimi vurgulamaktadırlar. Küresel ağlar kültürel süreçleri değişime uğrattırken, dijitalleşen kültüre bağlı olarak dijitalleşen bireyleri ortaya çıkarmıştır. Yazarlar, dijital medya kullanıcıların fotoğraf, haber, video, müzik, imaj, kültürel etkinlikler gibi paylaşımlarla sanal mekânlar yarattıklarına ve bu yolla oluşan sanal kimliklerin kimi zaman bireyleri öz benliklerine yabancılaştırdığını öne sürmektedirler.

"Rammstein'in Amerika'sı ve küresel dünya" (ss. 35-62)

Murathan Birinci yazarı olduğu bu bölümde küresel ağların, bilgi erişim ve paylaşım sürecinde mahremiyetin ortadan kalkmasına neden olduğuna dikkat çekmektedir. Bu çalışmada Alman müzik grubu Rammstein'in Amerika adlı parçasına ait klibinin göstergebilimsel analizi yapılırken, küreselleşme, kimlikler, popüler kültür ve gözetim kavramları bağlamında eleştirel bir yaklaşım benimsenmiştir. Birinci, küreselleşmenin etkisiyle özellikle yerel kültürlerin farkında olmadan özgün değerlerini yitirmeye başladıklarını, küresel ağlarla benimsenen farklı yaşam tarzlarının kültürel dönüşüme müsait toplumlarda kurgu bir dünyanın yaratılmasına yol açtığını belirtmektedir.

"Küreselleşme ve yapı üretimi: Mekân, kent ve koruma üzerine düşünceler" (ss. 63-96)

Emre Kishalı tarafından yazılan bu bölümde, küresel ağ toplumunda yapı üretim meselesini daha iyi değerlendirmek için geçmişten günümüze ev, barınma, yapı malzemesi ve yapı tekniklerinin gelişimi incelenmiştir. Sonuç olarak yazar, küreselleşen dünyada güçlü imaja sahip olma arzusunun tüketimi artırdığını ve tüm bunların mekân, mimari ve inşaat sektörüne yansıtıldığını öne sürmektedir.

"Günümüz görsel kültür fenomeni "Instagram"da öz kimlik ve kolektif kimlik temsili" (ss. 97-142)

Bu bölümün yazarı Fatma Zehra Kucur çalışmasının ilk bölümünde iletişim teknolojilerinin gelişimi, sosyal ağlar ve türlerine değinmiştir. Yazar ikinci kısımda sosyal ağların gözetim toplumundaki yerinin saptanmasına yönelik teorik bilgilere yer vermiştir. Bu kapsamda Gary T. Marx'ın kavramsallaştırdığı gözetim toplumu, Foucault'un savunduğu Panoptikon kavramı,

Bauman'ın Panoptikon sonrası olarak tanımladığı modern toplumla ilgili düşüncelerini aktarmıştır. Üçüncü kısımda kamusal ve özel alan, öz ve kolektif kimlik kavramları ele alınmıştır. Bu kapsamda yazar, bireylerin sosyal ağlar da var olan kimliklerini manipüle edebildiklerini ve imajlarını istedikleri şekilde oluşturabildiklerini belirtmektedir. Çalışmanın son bölümünde kimlik oluşumu ve kamusal alan ile özel alan arasındaki yakınlaşmaya dikkat çekmek için Instagram'da popüler olan iki kullanıcı ile derinlemesine mülakat yapılmıştır.

“Nereye aitiz? “Oryantalizm”” (ss. 143-156)

Ali Eldiven tarafından yapılan bu çalışmanın çıkış noktası “Batılı toplumların Doğu toplumlarını kendilerinden daha alt bir sınıf olarak nitelendirmesi” sorununa dayanmaktadır. Bu kapsamda oryantalizm kavramı, kavramın zamana bağlı anlamsal değişimi ve doğu - batı tartışmaları ekseninde gelişimi gibi konular irdelenmiştir. Yazara göre, “*Nesnelere söyleme dayalı kuruluşu, sadece zihinsel bir inşaat değildir. Oryantalizm, salt zihinsel bir kuruluş olarak değil, aynı zamanda tarihi-hegemonik bir kuruluş olarak da değerlendirilmelidir*” (s. 144). Çalışmada ayrıca geleneksel değerler ve modern dünyanın uzlaşmasına dair ipuçları üzerinde durulmaktadır.

“Ulus kimliğinin oluşumu ve Türk ulusu tasarımı: “Vatanım Sensin” dizisi” (ss. 157-180)

Ebru Turanlı tarafından ulus kimlik odaklı bir bakış açısıyla yapılan bu çalışmada; ölçülebilir kanallar içinde yüksek reyting oranına sahip olan Kanal D’de yayınlanan “Vatanım Sensin” adlı dizinin dört bölümü analiz edilmiştir. “Vatanım Sensin” dizisinin araştırma örneği olarak belirlenmesinin temel nedeni, Kurtuluş Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş mücadelesini konu edinen bir senaryoya sahip olması ve ayrıca Türk ulus kimliği kavramını işaret eden mesajlar içermesidir. Çalışma kapsamında, dizide ulus kavramını çağrıştıran mesajların içeriği ve nasıl bir “Türk Ulusu” tasarımı yapıldığı araştırılmıştır. Yazar ulus kimliğini oluşturan unsurların medya metinleri aracılığıyla geniş kitlelere iletilmesinin, ulus kimliğinin pekiştirilmesi üzerinde önemli bir rol oynadığını iddia etmektedir.

“TV dizilerinde militarist söylemler ve dijital medyadaki yansımaları: “İsimsizler”, “Söz” ve “Savaşçı” dizileri üzerine bir inceleme” (ss. 181-208)

Denizcan Kabaş tarafından yapılan bu çalışmada eleştirel söylem analizinden hareketle, geleneksel medyayla üretilen militarist söylemlerin, sosyal medyada bulunduğu karşılıklar üzerinde durulmaktadır. Yazar bu araştırma ile kimliklerin medya aracılığıyla üretilme ve yayılma süreçlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Buna bağlı olarak incelenen TV dizilerinde, militarizmin nasıl yapılandırıldığı ve nasıl meşru kılındığı sorularına yanıt aranmaktadır. Yazar Türkiye’de militarizm konusunu irdelerken, cinsiyetçi yaklaşımların militarist söylemleri nasıl daha güçlü hale getirdiğine de vurgu yapmaktadır.

“Avro kültür ekseninde Avrupa’nın ötekileri: Suriyeli mülteciler” (ss. 209-244)

Zehra Balkanoğlu tarafından yapılan bu çalışmada, ülkelerindeki iç savaştan kaçarak Avrupa ülkelerine göç eden Suriyeli mültecilerin, yerleştikleri ülkelerde nasıl bir imaja sahip oldukları ve bunun belirlenmesinde basının nasıl bir etki yarattığı ortaya konulmak istenmiştir. Araştırma kapsamında, mültecilere ilişkin haberler içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Çalışmada, sosyoloji temelli eleştirel eylem kuramı temel alınmıştır. Araştırma objesi olarak Alman Basını’nda yayın yapan, Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ), Süddeutsche Zeitung (SZ) ve Die Tageszeitung (TAZ) gazetelerinin haber portalları seçilmiştir. Araştırma objelerinin seçiminde gazetelerin günlük okunma oranları ve yayın politikaları belirleyici olmuştur.

Suriyeli Mülteciler ile ilgili haberlerin dağıtımında, mültecilerin topluma entegrasyonunun sağlanmasını teşvik eden mesajların bulunup bulunmadığı, mültecilerin dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin haberlerde yer alıp almama durumu; Avro kültür içinde öz kimlikleri ile var olup olmama durumlarıyla ilgili sorulara cevap aranmıştır.

“Savaş ve çatışma görüntülerinde: Biz ve öteki” (ss. 245-274)

Bu çalışmada savaş ve çatışmaların dünya ve Türkiye’deki etkilerinin basına nasıl yansıdığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Gazetelerin ve haber sitelerinin ilk sayfaları, ilgili olabilecek haberler bağlamında incelenmiştir. Savaş ve çatışmaların dünya ve Türkiye’de yarattığı etkileri konu edinen haberlerin ve bilhassa haber fotoğraflarının konuyu ele alış biçimleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sayesinde; hem mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin özellikleri değerlendirilmiş hem de haberde konu edinen olaylara yönelik bulgular ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında Türkiye’de yazılı basında var olan Yeni Şafak, Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri seçilmiştir. İlgili gazetelerin konuya yaklaşırken “insani ilgi” ve “çatışma” içerikli mesajları benimsediği görülmüştür.

“Foucault ve biyopolitika/biyoiktidar kavramları bağlamında Barbie ve reklam sloganları- güzellik yaratımı üzerine bir söylem analizi” (ss. 275-292)

Melisa Ayşegül Çal’ın bu çalışmadaki amacı Amerika’ da üretilmiş ve tüm dünyaya “ideal kadın” olarak sunulmuş Barbie bebeğin, güzelliğin yaratımındaki rolü ve bu yaratımda ona yön veren söylemleri ortaya koymaktır. İnsanın tüketim toplumu ile birlikte kendine yarattığı en önemli gereksinimlerden birinin güzellik olduğu aşikârdır. Güzellik algısının bireyin öz kimlik oluşturma sürecindeki baskın etkisi, kadını nasıl giyineceği, ne takacağı, ne süreceği gibi konularda her dönem farklı içerikte yaratılan “ideal kadın” özellikleriyle uyumlu olmaya itmektedir.

“Toplumsal cinsiyet bağlamında medyada kadın- erkek temsili” (ss. 293-315)

Funda Eldiven; cinsiyet ayrımı yapmaksızın toplumun birey olarak insanlara yüklediği roller ve anlamlar üzerinde durmuştur. Yazar konu kapsamında 2015 yılının Ekim ayında Kanal D’de yayına giren evlilik programı “Kısmetse Olur”un ilk 13 bölümlük kısmını söz konusu yayın akışı içerisinde geçen diyalog ve sahneler göz önünde bulundurularak kadın ve erkeklere atfedilen roller ve bu rollerin medya aracılığıyla topluma sunulmuş biçimini incelemiştir. Sonuç olarak, Türkiye’de medya metinlerinin söz konusu program örneğinde de olduğu gibi etik ilkeleri ihlal eden, halkın algılarını yönlendiren, kendi belirledikleri reyting hedefli rolleri topluma empoze eden yapısı, kültür, eğitim ve bilim gibi toplumsal gelişimi destekleyen unsurlardan oldukça uzaktır.

Bütün olarak değerlendirildiğinde okuyucunun akıcı bir anlatım ve alışlagelmişin dışında örneklerle karşılaşacağı bu kitap, küreselleşmenin etkisinde kültürel kimlik, kültürel dönüşüm, küresel ağların etik değerler üzerine olan yansımaları gibi konulara ışık tutacak niteliktedir. Emeği geçenleri tebrik eder, keyifli okumalar dilerim.